

KÜÇÜK BAYKUŞLAR

HALİT ÖZPİRİNÇ ANADOLU LİSESİ FELSEFE KULÜBÜ YAYINI
MART 2021 / SAYI:2

İNCİNSEN DE İNCİTME!

UNESCO "2021 HÜNKAR HACI BEKTAŞ VELİ ANMA YILI"

İÇİNDEKİLER:

Berivan GÜMÜŞ: KAPAK RESMİ
“HÜNKÂR HACI BEKTAŞ VELİ KİMDİR?”
“HACI BEKTAŞ VELİ’NİN ESERLERİ”
Doç. Dr. A. Yılmaz SOYYER: HACI BEKTAŞ VELİ
Gül Aynur ÇOTULAY: HAMZA BABA VE BEKTAŞI GELENEĞİ
Metin ACAR: CEM
Sefer POYRAZ: HACI BEKTAŞ VELİ VE BEKTAŞİLİK
Cemre YILMAZ: KADIN VE ERKEK EŞİTLİĞİNİN SOSYOLOJİSİ
Meltem UÇAK: HACI BEKTAŞ VELİ
Sude Naz TAHTA : KADINLARI OKUMALI
Selen ESEN: “=”
Buse OLÇÜM : KADINLARI OKUTUNUZ!
Miray AKTAŞ : ASLAN VE CEYLAN
Oya ARSLAN: BİR OLALIM İRİ OLALIM!
Furkan HIŞIRCI : DÜŞMANINIZIN DAHİ İNSAN OLDUĞUNU UNUTMAYINIZ!
Eren DOĞAN : ÇALIŞMADAN GEÇİNERLER BİZDEN DEĞİLDİR!”
Sude ÖNCEL : KADINLARI OKUTUNUZ!
Hamza EKMEKÇİ : NE ARARSAN KENDİNDE ARA
Nursena DEMİR : KİMSENİN AYIBINI ARAMA KENDİ AYIBINI GÖRÜR OL!
Esmenur TOPRAK : DİLİ, DİNİ, RENGİ NE OLURSA OLSUN, İYİLER İYİDİR
Meleknur DERİN: İYİLER İYİDİR
İlayda Şahin: YAPABİLİR
“4 KAPI 40 MAKAM”
“YENİÇERİLER VE BEKTAŞİLİK”
Metin ACAR: MİZAH VE BEKTAŞI FIKRALARI
Jale GÜMÜŞTAŞ: HACI BEKTAŞ VELİ
Enes BUDAK: KİMSENİN AYIBINI ARAMA KENDİ AYIBINI GÖRÜR OL!
Samet BAYRAKTAR: DOĞRULUK DOST KAPISIDIR.
Sedef DÜNDAR: KADINLARI OKUTUNUZ
Çilemcan ÖZDEMİR: COVID 19: SALGIN SÜRECİNE FELSEFİ BAKIŞ
“JÜRGEN HABERMAS İLE KORONAVİRÜS ÜZERİNE”
Elif Sude ARSLAN: İYİLİĞİN SIRADANLIĞI
Ela DURSUN : ÇILGIN ORMAN
Yasin ÇOBAN: SONSUZLUK FELSEFESİ
HALİT ÖZPİRİNÇ ANADOLU LİSESİ AB PROJELERİ
“KİTAP VE SANATÇI TANITIMI”
Ozan ERGÜN: MEZUNLARDAN
“FELSEFE KULÜBÜ ETKİNLİKLERİ”

Küçük Baykuşlar 1. Sayı link: <https://www.yumpu.com/s/FoYDt7auM4eVAI93>

Küçük Baykuşlar 2. Sayı link: <https://www.yumpu.com/s/erQKSRbTO76mha5J>

UNESCO’nun 12-27 Kasım 2019 tarihlerinde gerçekleştirilen 40. Genel Konferansı’nda 40 C/15 sayılı belgesi çerçevesinde alınan karar gereğince “Hacı Bektaş Veli’nin Vefatının 750. Yıl Dönümü” Türkiye, Azerbaycan, İran, Kuzey Makedonya ve Romanya’nın desteğiyle 2021 UNESCO Anma ve Kutlama Yıl Dönümleri arasına almıştır.

Hacı Bektaş Veli, toplumda birlik ve dirliğin sağlanması, gönüllere sevgi yumağının dolması, insanların kardeş gibi yaşamasını dile getirirken “Gelin canlar bir olalım.” mesajını verir. “Bir olalım, iri olalım, diri olalım.” diyerek gönüllere taht kuran Hacı Bektaş Veli; birleştirici, yapıcı, hoşgörü sahibi, sevgi dolu bir gönül eridir. Bizde bu sayımızda Hünkâr Hacı Bektaş Veli’nin kim olduğunu öğrenmek, düşüncelerini anlamak ve bugüne yansımalarını görmek istedik.

Bu bağlamda dergimize yazılarıyla emek veren başta değerli akademisyenler ve öğretmenlerimiz olmak üzere herkese çok teşekkür ediyoruz.

Küçük Baykuşlar “düşünmek, çalışmak, üretmek ve yazmak” mottosuyla daha ileriye emin adımlarla ilerliyor.

YENİ SAYILARDA BULUŞMAK ÜMİDİYLE....

HALİT ÖZPİRİNÇ FELSEFE KULÜBÜ YÖNETİM KURULU

Dergi sahibi:

Halit Özpırınç Anadolu Lisesi
Felsefe Kulübü Danışman Öğretmenleri
METİN ACAR, MURAT DAĞ

Dergi Yönetim Kurulu:

SEÇİL TUĞCU, KERİM KAAN CENGİZ
ÖYKÜ YUSUFOĞLU, MERT DEMİR
ZEYNEP BULDURUN, ELİF DÜZGÜN
HAKAN KORKMAZ, EYLÜL Ş. AYDIN
MUHAMMET ENES TEKİN

Dergi Yayın Seçim Kurulu:

SEÇİL TUĞCU, KERİM KAAN CENGİZ
ELİF DÜZGÜN, HAKAN KORKMAZ
EYLÜL ŞEYMA AYDIN

Yayın Düzenleme:

OYA ARSLAN, CEMRE YILMAZ

“Küçük Baykuşlar “Halit Özpırınç Anadolu Lisesi Felsefe Kulübü e dergi yayımıdır.

Adres: Halit Özpırınç Anadolu Lisesi Onur Mah. 7364/1 Sok. No4 Bayraklı/ İZMİR

Telefon: 90 232 363 44 27

Fax: 90 232 363 45 44

Web:<http://halitozpirincanadolu.meb.k12.tr>

Mail: 974914@meb.k12.tr

HÜNKÂR HACI BEKTAŞ VELİ KİMDİR?

Doğum Tarihi: 1209 Nişabur, (Tarihî Horasan)

Ölüm Tarihi: 1271, Sulucakarahöyük

Asıl adı Bektaş'tır. Anadolu erenleri arasında önemli bir konumda olan Hacı Bektaş Veli, çeşitli kerametlerinden ötürü Hacı Bektaş Veli adını almıştır. Hacı Bektaş Veli Rum abdallarının piridir; Diyâr-ı Rum'un (Anadolu) büyük erenlerindedir. Tarihî şahsiyetini menkıbevîleştiren anlaşılması ve tahlili güç bu dönüşüm süreci, onu daha XIV. yüzyıldan itibaren zamanımızda da bütün gücüyle varlığını koruyan çok önemli bir kültün, Anadolu'daki heterodoks Müslümanlığın merkez şahsiyeti yapmıştır. Mesele, Baba İlyas'ın sayısı oldukça fazla halifelerinin arasından yalnızca bu mütevazı Türkmen babasına nasip olması noktasında odaklanmaktadır. Ne Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî ne Yunus Emre ne de Anadolu'da yaşamış başka hiçbir sûfi onun kadar güçlü bir kutsallaştırmanın konusu olmuştur. Bu bağlamda, bugünkü Hacı Bektaş Veli'nin tarihî Hacı Bektaş Veli'nin vefatıyla doğduğunu söylemek tarihî bir gerçeği ifade etmek olacaktır. Dolayısıyla Hacı Bektaş Veli'yi bu iki paralel (yaşarken ve vefatından sonra) kimliğiyle ele almak zarureti vardır. Ancak yaşadığı dönem ve çevreden hiçbir yazılı kaynak veya belge bugüne intikal etmediğinden onun tarihî hüviyetini belirleyebilmek mitolojik şahsiyetini tahlil etmekten çok daha zordur. Dönemin resmî

kronikleri, hatta sûfi kaynaktan bile ondan bahsetmez. Bu bilgi kıtlığı, Hacı Bektaş Veli'yi Türkiye'de zaman zaman siyasî-ideolojik spekülasyonların itibarlı malzemesi haline getirmiştir. Bundan dolayı Hacı Bektaş Veli problemini iyi anlayabilmek için hakkında bilgi veren kaynakların mahiyetinden söz etmek gerekir.

Hacı Bektaş Veli'yi ancak kendi zamanından epeyce sonra yazılmış ikinci dereceden kaynaklardan incelemek mümkündür. Bu kaynakların en eskisi, XIV. yüzyılın ünlü sûfilerinden Âşık Paşa'nın oğlu Elvan Çelebi'nin Menâkıbü'l-kudsiyye adlı menkıbevi aile tarihidir. Hacı Bektaş Veli'nin şeyhi olup 1239 veya 1240 yılında Selçuklu yönetimine karşı Babaî İsyanı diye bilinen büyük sosyal hareketi gerçekleştiren Vefâî şeyhi Baba İlyas Horasaninin torunu olan bu sûfi şair, eserinde Hacı Bektaş Veli'den kısaca bahsetmesine rağmen çok önemli ipuçları verir.

750.yılı

Hacı Bektaş Veli hakkında ikinci kaynak, vefatından yaklaşık yüz yıl sonra Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'nin torunu Ulu Arif Çelebi'nin emriyle Ahmed Eflâkî tarafından kaleme alınan Menâkıbü'l- Arifin adlı Farsça eserdir. Dönemin Anadolu'su ve Mevlevîliğin tarihi bakımından çok önemli olan bu eserde Hacı Bektaş Veli hakkında kısa bir pasaj vardır. Bu pasaj, hem onun sûfi kimliği hem de öteki kaynakları kontrol etme bakımından büyük değer taşır.

XIV. yüzyıla ait bu iki kaynaktan sonra kronolojik olarak sırayı, Hacı Bektaş Veli adına düzenlenmiş olup XV. yüzyılın son çeyreği içinde kaleme alındığı kesin gibi görünen Menâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektaş Veli alır. Eser XV. yüzyılın son çeyreği içinde yazıya geçirilmiş olmakla beraber ihtiva ettiği bilgiler şüphesiz, Hacı Bektaş Veli'nin yaşadığı dönemden itibaren mensuplarının arasında ağızdan ağıza dolaşarak XV. yüzyıla intikal etmiştir. Ayrıca bu

eserin Menâkıb-ı Hâce Ahmed-i Yesevî, Menâkıb-ı Lokman-ı Perende, Menâkıb-ı Ahî Evran ve Menâkıb-ı Seyyid Mahmud-ı Hayranı gibi XIII. yüzyıldan kalma yazılı kaynakları da vardır. Daha çok Velayetname-i Hacı Bektaş-ı Veli veya sadece Velayetname diye tanınan bu eserin ehemmiyeti, Hacı Bektaş Veli'nin tarihî şahsiyetini tespite yarayacak çok önemli veriler ihtiva etmesinin yanı sıra Bektaşilik ve Alevilikte bugün de mevcut

olan inançların çoğunun kaynağını oluşturmasından ileri gelir. Dolayısıyla bu çevrelerde yarı kutsal niteliği olan bir kitaptır. Ayrıca Hacı Bektaş Veli'yi Ahmed Yesevî geleneğine bağlayan önemli metinleri içinde bulunduran eser, Hacı Bektaş Veli'nin şahsiyeti ve Bektaşiliğin tarihçesi bakımından tarihî gerçeklerle menkıbelerin birbirine karıştığı değerli bir kaynaktır. Aynı yüzyılda yaşayan Lâmiî Çelebi'nin Nefehât Tercümesi'nde üç dört cümleyi geçmeyen ifadeleri Hacı Bektaş Veli'nin mistik şahsiyeti hakkında dikkate değer kayıtlar ihtiva eder. XV. yüzyılın sonlarına ait bir başka önemli kaynak ise yine Baba İlyas-ı Horasaninin soyuna mensup bir sûfi tarihçi olan Âşıkpaşazâde'nin Tevârih-i Âl-i Osman adlı eseridir. Burada müellifin büyük dedesinin halifesi olan Hacı Bektaş Veli'ye dair aile içinden gelen şifahî bilgiler kaydedilmiştir. Bunlar, büyük bir ihtimalle tarihî Hacı Bektaş Veli'yi anlatan gerçeğe en yakın bilgilerdir.

Son olarak XVI. yüzyıldan Taşköprizâde'nin eş-Şekâ'îku'n-nu'mâniyye adlı eserini de kaydetmek gerekir. Hacı Bektaş Veli bu kitapta diğer kaynakların aksine tam anlamıyla Sünnî bir velî olarak tanıtılır. Sonraki yüzyıllara ait bazı eserlerde de Hacı Bektaş Veli'ye dair bilgilere rastlanır. Ancak bunlar esas olarak adı geçen eserlere ve özellikle Velayetname ve eş-Şekâ'îku'n-nu'mâniyye'ye dayanır.

Hacı Bektaş Veli'nin tarihî şahsiyeti ve Anadolu'ya gelmeden önceki hayatı hakkında Vilâyetnâme'de yer alan menkıbevi bilgiler dışında kesin bir şey söylemek mümkün değildir. Ancak onun "Horasan erenleri" diye bilinen Kalenderiye akımına mensup safilerden biri, dolayısıyla Horasan Melâmetiyye mektebinden olduğuna muhakkak nazarıyla bakılabilir. Bu sebeple XIII. yüzyılda Cengiz istilâsı sebebiyle Anadolu'ya vuku bulan derviş göçleri arasında, aynı mektebe mensup Yesevî veya daha kuvvetli bir ihtimalle Haydarî dervişlerinden biri olarak Anadolu'ya gelmiş olmalıdır. Burada bugüne kadar gözden kaçan önemli bir nokta, benzeri bütün Türkmen şeyhleri gibi muhtemelen Hacı Bektaş Veli'nin de kendine bağlı bir Türkmen aşiretiyle birlikte Anadolu'ya gelmiş olduğudur. Çünkü genellikle bu aşiretler (Dede Garkın'a bağlı Garkın aşireti örneğinde olduğu gibi) başlarındaki şeyhin adıyla anılıyordu. Nitekim Osmanlı tahrir defterlerine dayalı yeni bir araştırma, Hacı Bektaş Veli'ye bağlı geniş bir Bektaşlı oymağının mevcut olduğunu ortaya koymuştur.

Hacı Bektaş Veli'nin Kimliği

Bir milleti millet yapan unsurların başında kültür yer almaktadır. Kültür bir toprak parçası üzerinde milleti meydana getiren maddî ve manevî değerlerin tümüdür. Kültür toplumun kimlik kazanmasında toplumsal değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir yer teşkil etmektedir. Türk kültürü kendi kültürel değerlerini yaşatılmasını ve aktarılmasında sağlayan tarihte birçok kişi yetiştirmiştir. Bunlardan birisi de topluma öğretileriyle yol gösteren bir ışık gibi milleti aydınlatan Hacı Bektaş Veli'dir.

Hacı Bektaş Veli 13. yüzyıla damgasını vuran ve kendinden sonraki kuşağa da düşünceleriyle etkisini hissettiren önemli bir isim olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerek düşünce dünyası gerekse inanç önderliği bakımında toplumumuza örnek teşkil eden bir yapıya sahiptir. Hacı Bektaş Veli sadece Anadolu coğrafyasında değil, Balkan coğrafyasında da saygıyla anılan bir önder konumundadır.

Hacı Bektaş Veli'nin çeşitli kaynaklarda doğum ve vefat tarihleri değişik gösterilmektedir. Bazı kaynaklarda doğum tarihi 1242, Anadolu'ya gelişi 1270-1280 yılları arası, vefat tarihi ise 1337 olarak, bazı kaynaklarda ise doğum tarihi 1209, vefat tarihi 1271 olarak yazılmaktadır. İlk eğitim ve öğrenimini Türkistan Piri Hoca Ahmet Yesevî kültür ocağından alarak, çok sayıda bilim adamının yetiştiği Horasan'da engin bir bilgi birikimine ve geniş bir dünya

görüşüne sahip olmuştur.

Hacı Bektaş Veli'nin Anadolu'ya gelişi, Anadolu Selçuklu Devleti'nin siyasi, ekonomik ve kültürel düzenin bozulduğu, yönetimde bölünmelerin ortaya çıktığı bir devreye rastlamaktadır.

Hacı Bektaş Veli Kırşehir yöresindeki Suluca Karahöyük'e (Hacımköy) yerleşmiş, Orta Anadolu'yu dolaştıktan sonra Anadolu kültürünü, Anadolu insanının gelenek ve göreneklerini özümseyerek yeni bir bilim ve öğreti merkezi kurmuştur. Burada çok sayıda öğrenci de yetiştiren ve yeniçeri ocağının da piri olarak bilinen Hacı Bektaş Veli Anadolu birliğinin sağlanmasına yardımcı olmuştur. Ortaya koymuş olduğu birleştirici ve yükseltici öğreti her türlü bağnazlıktan uzak, çağa uyan ilkeler haline gelmiştir.

Hacı Bektaş Veli, hakikat çerağını Anadolu'da yakmış, etrafına topladığı insanlara tasavvufun inceliklerini anlatmıştır. "İnsan-ı kâmil" olmanın, Hakk'a ulaşmanın, dört kapı kırk makamdan geçerek hakikata kavuşmanın yollarını yetiştirdiği talebelerine öğretmiştir. Sahip olduğu marifet (Allah'ı tanıma) bilgisini dervişlerine anlatarak Allah'ı onlara sevdirmiş, öğrettiği tarikat adap ve erkânına uymalarını talep ederek de onları Allah'a sevdirmek istemiştir. Bir taraftan İlahî aşkı kalplerinde duymaya başlayan, diğer taraftan da nefislerinin arzularına tutsak olmamayı öğrenen dervişler, hakikat ehlinin davranışlarını göstermişlerdir.

Adını bir düşünce ekolü, bir düşünce insanı olan Hacı Bektaş Veli'den alan üniversitemizin akademik olarak Hacı Bektaş Veli'nin eserlerini, dünya görüşünü ve günümüze olan etkilerini araştırmak başlıca hassasiyetlerimiz arasında yer almaktadır. Hacı Bektaş Veli Üniversitesi olarak Hacı Bektaş Veli'nin mirasına, kültürüne, oluşturmuş olduğu temel felsefeye sahip çıkmak ve bunu bir sonraki nesillere aktarmak asli görevlerimizden birisidir.

Kaynak: <https://hbvenstitu.nevsehir.edu.tr/tr/hayati-ve-eserleri>

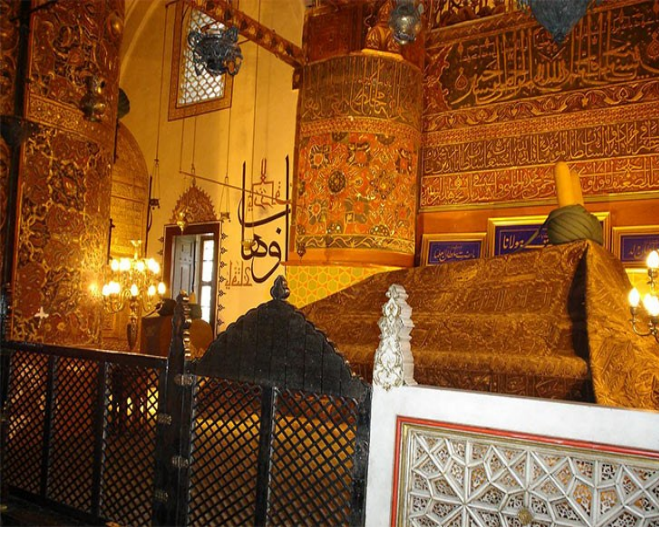

HACI BEKTAŞ VELİ'NİN ESERLERİ

Kitabü'l-Fevâ'id

İstanbul Üniversitesindeki nüsha (Ty.55)da, anlatım üçüncü şahıs ağzından verilmektedir. Abdülbâki Gölpınarlı, bu eserin Hacı Bektaş Veli'ye ait olmayıp, Mesnevî, Nefehât gibi bazı tasavvufî eserlerden iktibaslarla oluşturulduğunu söyler.

Eserin Üniversitedeki yazması Türkçe 'ye çevrilmiş ve basılmıştır . Eser muhteva olarak Makâlât'la çok büyük benzerlikler göstermektedir. Prof. Dr. Esad Coşan, eser hakkındaki mütealâlarını belirtirken, eserin, gerçekten Hacı Bektaş'la ilgili olduğunu, ancak eserin muhtelif ilâve ve tahrifler ile aslı hüviyetinden uzaklaştığını söyler.

Fatiha Suresi Tefsiri

Hacı Bektaş Veli'nin böyle bir eseri bulunduğunu ilk defa Fuad Köprülü haber vermiştir. Ancak o da Bahâ Sa'id Bey'in verdiği ma'lumata dayanır. Bahâ Sa'id Bey, sonradan yanan Tire Kütüphanesi'nde Hacı Bektaş'a ait bir tefsir-i Fatiha olduğunu söylemiştir. Prof. Dr. Esad Coşan ise, "Tire Kütüphanesine gittiğini, fakat eserin ne nüshasına ne de eserle ilgili bir kayda rastlayamadığını belirtmektedir.

Mutasavvıfların bilhassa Fatiha, Yasin-i Şerif tefsiri gibi birtakım tefsirler yapmaları Hacı Bektaş'ın da böyle bir eseri bulunabileceğini muhtemel kılar.

Şathiyye

Hacı Bektaş Veli'nin iki sayfa kadar tutan bir şathiyyesi olduğunu yine Abdülbaki Gölpınarlı nakletmektedir. 1680 yılında Enverî mahlası Hurufî ve Nakşî bir müellif tarafından nazım ve nesir karışık olarak "Tuhfetü's-Salikîn" adıyla şerh edilen bu eserin yeri bilinmiyor. Bu konuda, Türk Ansiklopedisi'nin "Bektaş" maddesinde sınırlı bilgi veren A. Gölpınarlı, eserin bulunduğu yeri zikretmemiştir.

Hacı Bektaş'ın Nasihatleri

Hacı Bektaş Veli'ye ait nasihat ve vasiyetler, bir nüshası Hacıbektaş İlçesi Halk Kütüphanesi Ktp. no:29'da kayıtlı olan ve Dedemoğlu tarafından yazılan "Akâid-i Tarikat"ı müteakiben kaydedilmiştir. Nasihatlerin İstanbul Arkeoloji Müzesi Ktp. no: 891'de kayıtlı "Mecmuatü'r-resâil" içinde eksik olarak bulunduğu da bilinmektedir.

Bu nasihatlerin gerçekten Hacı Bektaş'a ait olup olmadığı konusunda kesin bir delil bulunmamaktadır.

Besmele Şerhi

Bir nüshası Manisa Kütüphanesi'nde bulunan bu eser Türkçe olarak kaleme alınmıştır. Eser, Hacı Bektaş Veli Besmele Tefsiri adıyla neşredilmiştir.

Hacı Bektaş Veli bu eserinde bismelenin mana ve ruhunu yorumlar. Bunu yaparken de ayet, hadis ve birtakım kıssalardan deliller getirir.

Makâlât

Prof. Dr. Esad Coşan tarafından neşredilen Makâlât'ın (26) aslı, Arapça'dır. Velâyetnâme'de "Said Emre'nin Makâlât'ı Türkçe'ye çevirdiği söylenir. Oldukça zengin bir nüsha özelliğine sahip olan eserin aynı zamanda manzum ve mensur türleri de bulunmaktadır.

Makâlât'ın ona ait olduğu konusunda hiç şüphe bulunmamaktadır. Çeşitli dini ve tasavvufî meselelerin çok açık bir şekilde ele alındığı bu eserin asıl önemli özelliği, Hacı Bektaş Veli'nin şimdiye kadar tanıtıldığı gibi Şîî-Bâtını bir kişilikte olmayıp, aksine şeriate bağlı bir mutasavvıf olduğunu açıkça göstermesidir.

HACI BEKTAŞ VELİ
Doç. Dr. A. Yılmaz SOYYER
Isparta SDÜ İlahiyat Fakültesi

Kızılbaş Ocakları, Tahtacılar, Çepniler ve Bektaşiler birer inanç yapısı olarak çıkmaktadır. Tamamının da kökeni Türkistan'dan, bilhassa Horasan dolaylarından Anadolu'ya göç eden Türkmen guruplara uzanmaktadır. Bu işgalci Emevî komutanı İbn Kuteybe'nin miladi 8. yüzyılın başlarında Türkistan'da yaşayan Türkleri kimliklerinden soyutlamak için Arap kitleleri onların mahallelerine yerleştirilmesiyle başlamaktadır. Bu Arap nüfus içerisinde İmam Ali Rıza'nın taraftarları da bulunmaktadır.

Türklerin İslam anlayışının -Sünnilerde bile- Alevî karakterli olmasından, Kızılbaş Ocaklarının doğuşuna kadar pek çok hadisenin kökeninde İmam Ali Rıza ve çevresi vardır. İbn Kuteybe'nin insanlık dışı muamelelerinden sonra bu munis, insafli ve ahlaklı Ehl-i beyt çevresi Türkler arasında İslam'ın kökleşmesine sebep olmuştur.

Türklerin Anadolu'ya yerleşmeleri 1075 yılında Anadolu Selçuklu Devleti'nin kurulmasıyla siyasi anlamda da bir güç olduklarının göstergesi olmuştur. Anadolu Selçukluları güçlerine güç katan göçebe Türklerin Anadolu'ya gelişlerini büyük bir memnuniyetle karşılamış ve onları kontrollü bir şekilde boş arazilere yerleştirmiştir. Bu yerleşme sürecinde Orta Asya'dan Anadolu'ya kendileri ile birlikte yaşadıkları yerlerin örf ve adetlerini, dinî âdab ve erkânını getiren dervişler, kabilelerin reisleri olarak göçlerin sevk ve idaresinde aktif rol almışlar ve sürece katkı sağlamışlardır.

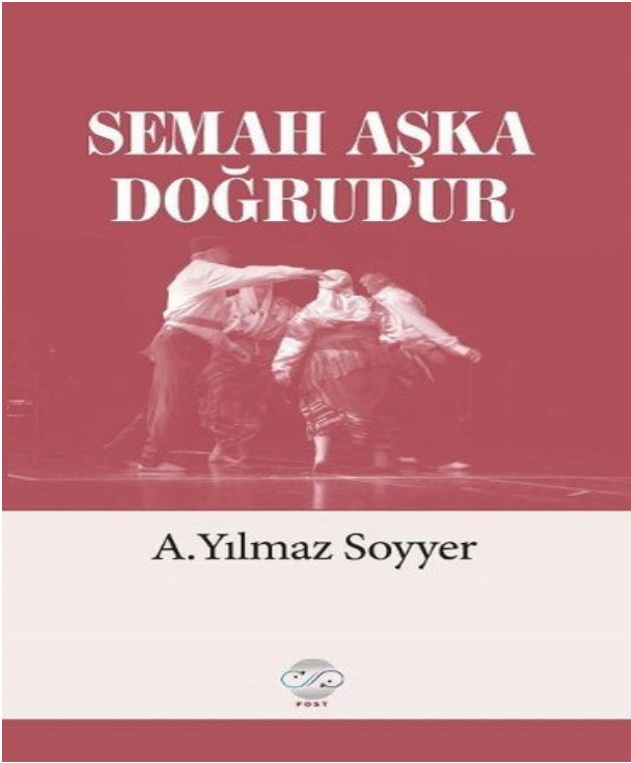
Anadolu'da Kızılbaşlıktan Bektaşiliğe geçişin en büyük habercisi Babaî isyanlarıdır. Babaî isyanı bir Türkmen ayaklanmasıdır ve isyanı Amasya dolaylarında Baba İlyas Horasanî (ö. 637/1240) yönetmiştir. Babailiğin bir tarikat olduğunu söyleyenler varsa da -mesela Taşköprüzade- Claude Cahen bu fikre katılmamaktadır. Muhtemeldir ki, Baba İlyas, etrafında toplanan kitlenin büyük değer verdiği ve güvendiği bir şahsiyettir. Bu da Türk kültüründen gelen "kam" ve Ehl-i Beyt düşüncesi bağlantılı İmamet fikrinin birleşerek kendisine manevi bir değer atfedilmesinden kaynaklanmaktadır. İşte Anadolu Selçuklular döneminde yaşanan bu olaylar; Türk toplumunun din anlayışının oluşmasında ve şekillenmesinde etkili olmuş ve günümüzde süren yaklaşım farklılıklarının temelini oluşturmuştur. Bu zümrelerin birçoğu -belki henüz tam teşekkül etmemiş- Kızılbaş Ocaklarına mensuptur. Olay, 1240 yılında II. Gıyâseddin Keyhusrev zamanında meydana gelmiştir. İsyanın sebebi devletin kötü yönetilmesinden dolayı meydana gelen iktisadi buhrandır. İlyas Horasanî silsile olarak Vefaî geleneğine mensuptur. Onun tasavvuf görüşleri bir yandan vahdet-i vücuda diğer yandan İsmailî tesirlere ulaşmaktadır. İsmailî tesirler doğrudan iktibas halinde değildir, her dini sistemdeki birbirini etkileme biçimindedir. Dolayısıyla Bektaşilik kendi karakteri çerçevesinde oldukça özgündür.

Tam da bu dönemde Horasan'dan yola çıkan Hacı Bektaş Veli, bu perişan olmuş Türkmen zümrelerinden bazılarını devlete isyan etmektense bir köşeye çekilip nefislerini ıslah etmeye ikna etmiş olacak ki Kırşehir dolaylarındaki yurtlukta kurulan tekkeyle Bektaşilik adıyla Anadolu ve Rumeli'deki en büyük tasavvufi hareket başlamıştır. Hacı Bektaş Veli, isyanda ölen kardeşi Mentешin yolunu tutmamış, onun yerine bir sosyokültürel hareket başlatmıştır.

Hacı Bektaş Veli'nin yaşadığı 13. Yüzyıl tasavvuf anlayışının zirve isimlerinin aynı coğrafyada faaliyet gösterdiği bir dönemdir. Yunus Emre, Mevlâna, İbn Arabî, Ahî Evran, Baba İlyas gibi tasavvufu sistemleştiricilerin tamamı aynı yüzyıl ve aynı ortamda toplanmış durumdadır. Anadolu'da faaliyet gösteren İbn Arabî ve Mevlâna da Türkçe yazmamalarına rağmen Türk tasavvufunu derinden etkilemişlerdir. Zemin sanki bir Türk din anlayışının oluşması için hazırlanmış durumdadır.

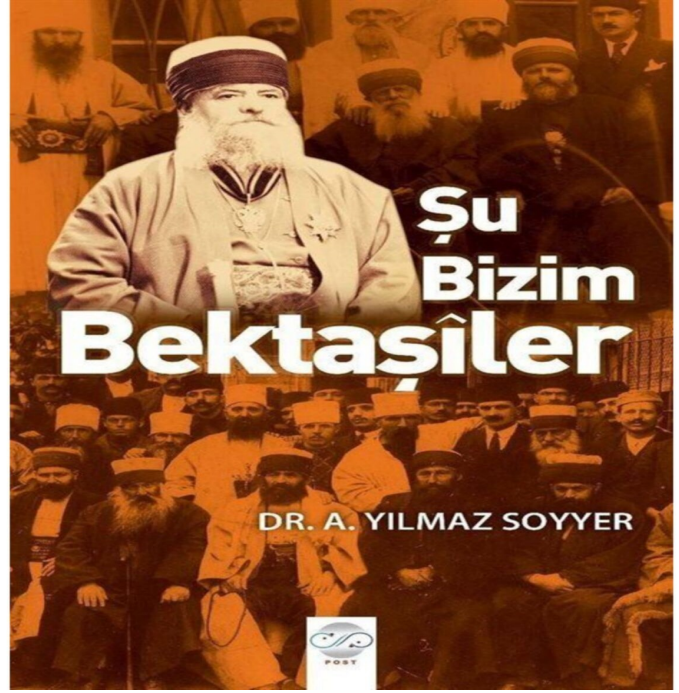
Hünkâr Hacı Bektaş Veli Nişâbur'un Fuşencan köyünde doğmuştur. Asıl adı Mehmed'dir, 13. yüzyılın başlarında doğduğu tahmin edilmektedir. Vefatı ise 1337-38 yılındadır, yaklaşık bir asırlık bir ömür sürdüğü düşünülmektedir. Velâyetnâme, Hacı Bektaş için şu şecereyi vermektedir: "Hâcî Bektaş, Seyyid Muhammed İbrâhimü's-Sânî, Mûsâyü's-Sânî, İbrâhim Mûkerremü'l-Mücâb, Mûsâ-yı Kâzım, İmam Cafer-i Sâdık, İmam Muhammed Bakır, İmam Zeyne'l-Âbidîn, İmam Hüseyin Velî, Emirü'l-Mü'minin Ali (s.61-110). Bu şecere tasavvuf çevrelerinde meşhur olmakla birlikte kesinliği şüphelidir.

Nişabur, Melametî tasavvuf anlayışının doğduğu yerdir, aynı zamanda Türkçe ve Farsça'nın konuşulduğu çok dilli bir bölgedir. Horasan erenleri tabiri de bu melameti tasavvu anlayışını sürdüren mistiklerin genel unvanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Hacı Bektaş'ın soyu, muhtemelen önemli Oğuz boylarından biri olan Çepniler'e bağlı Bektaşlı ya da Hünkârlu oymağından olup kendisi de bu oymağın reisidir. Kızılbaş Ocakları sisteminde de durum böyledir; bu boy-inanç bütünleşmesi içerisinde kendisinin hem oymağın reisi hem de mürşidi olması o günün şartlarında son derece tabiidir. Tarihte görülen doğal grupların hepsi böyledir. Aynı aile ya da aynı boy aynı dini grubun temsilcisidir ve liderleri hem reis hem de mürşiddir.

Hacı Bektaş Velî geliş sürecinde Kayseri'deki Battal Mescidi'nde Evhadüddin Kirmânî (635/1238) ile görüşmüştür. Buradan hareketle, özellikle Kirmânî'nin 631/1234 tarihinde Anadolu'dan ayrıldığı da düşünüldüğünde bu olay, çok muhtemel olarak 1225 ile en geç 1234 tarihi arasında gerçekleşmiş olmalıdır. Bu tarihleme Hünkârın yola çıkışıyla Kırşehir'e (Suluca Karahöyük) vasıl oluşu arasında uzun bir zaman vetiresi olduğunu ortaya koymaktadır. Hacı Bektaş Veli Anadolu'ya doğru yola çıktığında ilkin çölü geçtikten sonra Necef ve Mekte'den sonra Medine-i Münevvere'ye gelir.

Sonra da Halilü'r-Rahmân'a, Şam'a, Halep'e Kilis'e Antep'e Elbistan'da Ashabu'l-Kehf'e, Bozok tarafından Kayseri'ye, Ürgüp'e oradan da Üç Hisar ve Açık Saray üzerinden Suluca Karahöyük'e gelir. (s.165-170). Hacı Bektaş Veli, Suluca Karahöyük'e kadarki süreçte bulunduğu veya ziyaret ettiği yerler-

de ibadetle meşgul olmuş, çeşitli kerametlerle halkı kendine muhip etmiştir. Eserde Anadolu'ya gelişini Kadıncık müjdelemiştir. Anadolu'daki ilk müritler de Kadıncık (Kutlu Melek) ile eşi İdris'tir. Bugün Alevî Bektaşî geleneği adıyla anılan bu büyük topluluk uzun yüzyıllar içerisinde sosyolojik olarak teşekkül etmiş bir yapıdır. Yukarıda teferruatlı olarak oluşumu verilmiş olan bu yapı Türkistan ve Anadolu coğrafyasına uygun ve inanç bakımından da tasavvuf dairesinde özgündür. Anadolu ve Rume- li Türk kültürünü asırlarca etkileyerek geleneği bugüne taşıyacak olan "yol" tamamen bu Türk coğrafyasında doğmuş ve gelişmiştir. Dayanak olarak, Türk boy sisteminin Ehl-i beyt temelli bir İslamla mecz edilmesiyle doğmuştur. Bu arada elbette vahdet-i vücud anlayışı da bu yapının temel inancıdır.

HAMZA BABA VE BEKTAŞI GELENEĞİ
Gül Aynur ÇOTULAY
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Bir toplumun temel yapısını oluşturan öğeler, o topluma ait olan gelenekler- görenekler, adetler, inanmalar yani tümüyle kültürdür.

Her toplumun kendisine ait değerleri ve inançları mevcuttur. Toplumlar değerleri ve inançlarıyla var olurlar. Köklü geçmişe sahip olan Türk kültürü de çeşitli inançlar ve inanmalara ev sahipliği yapmıştır. Toplumların temel taşlarını bu inanmalar oluşturmakta ve toplumları ayakta tutmaktadır.

Yaşadığımız coğrafya her bakımdan muhteşem güzelliklere ve güzel değerlere sahiptir. Bu güzel değerlerden birisi de kültürümüzün inanç değerlerinden birisi olan Hünkar Hacı Bektaş-ı Veli'dir.

Hacı Bektaş Veli'yi bizler Bektaşilik tarikatı ile tanırız. Adını Hacı Bektaş-ı Veli'den alan Bektaşilik geleneğini anlamak için de "Bektaşilik ne demektir?" ilk önce bu kavramı öğrenmemiz gerekecektir.

Bektaşilik: Hacı Bektaş-ı Veli'nin temel öğretilerini yaymak amacıyla kurulmuş, aynı zamanda Hz. Ali'yi ve On İki İmam'ı seven onlara bağlı olan, bu çerçevede eşitlik, adalet, özgürlük gibi kavramları olan geleneğin adıdır (Korkmaz,1994:58).

Bektaşilik Hacı Bektaş'ın ölümünden sonra Balım Sultan tarafından kurulmuştur.

Hacı Bektaş'ın öğretileri, onun yaşam felsefesini oluşturan etmenlerdir. Hacı Bektaş, hayata hep eşit bakar, kimseye ayırım yapmaz. Onun için her insan birdir. Onun yaşam felsefesini kendi cümlelerinden yorumlamak onun görüşlerini daha iyi anlamamıza da yardımcı olacaktır. Hacı Bektaş-ı Veli gibi bir evliyanın onu takip eden onun yolundan giden ve onun öğretilerini yayan halifeleri vardır. Bunlardan birisi de İzmir'in Kemalpaşa İlçesinde türbesi bulunan Hamza Baba'dır.

İzmir'in Kemalpaşa İlçesinde bulunan Hamza Baba Türbesi'nin içindeki bilgilerde Hamza Baba'nın tarihi ve menkıbevi kişiliği şöyle anlatılmaktadır: Hamza Baba İran Horasanlıdır. Seyhun Havzasının kuzey doğusundaki Yesi'ye 2 km uzaklıkta bulunan Balhayık Köyünde dünyaya gelmiştir. Tahmini (1150 yılında). Babası Oğuzların Oymak beylerinden olan İlyas Beydir. Annesi Hatun anadır. Annesinden saçlı doğduğu için Saçlı Hamza Baba olarak anılmıştır. Hamza Baba ilk eğitimini Hoca Ahmed-i Yesevi dergahında görmüş, orada Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı'na gönderilmiştir.

Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı'nda Saçlı Hamza Baba olgunlaşıp kelama erer. Çeşitli deliller göstermeye başlar. Bu durumu gören Hacı Bektaş-ı Veli, "Babalık" töreni hazırlar, miraç cemii düzenler. Hünkâr Hamza Baba'ya taç ve hırka giydirir. Teslim taşı takar, kemer bağlar, post, sofr, tuğ, taber, çerağ gibi eşyalar verir. "İcazetname ve Babalık Berat'ı" dergâh Babaları tarafından imzalanır, mühürlenir. Hünkâr beratı tuğrasıyla onaylar. Hamza Baba Saruhanoğlu iline irşat için görevlendirilir, kırk dervişini yanına alarak Sulucakarahöyük'ten Manisa'ya doğru yola çıkar. Hamza Baba, Saruhan Bey ile birlikte olmuş, torunlarının kurduğu beylikte dergahını kurmuş ve Alevi Türk töresini yaymıştır. Sulucakarahöyük'ten ten çıkan Hamza Baba dervişleriyle birlikte ilk olarak Baba dağına gelir, Kırklar tepesinde cem tutar, semah dönerler. Dervişlerinden Sümbül Arap Hakk'a yürüdüğünde artık burada kalmanın gereği yok diyerek sırtını dayadığı kızıl kayayı "Ya Hakk" deyip fırlatır ve düştüğü yeri yurt edindir. Hıdırlık'taki dergâhını kızıl kayanın parçalarından inşa eder. Orada bulunan bir mağarada kırk gün çile çeker.

Hacı Bektaş'ın öğretileri, onun yaşam felsefesini oluşturan etmenlerdir. Hacı Bektaş, hayata hep eşit bakar, kimseye ayırım yapmaz. Onun için her insan birdir. Onun yaşam felsefesini kendi cümlelerinden yorumlamak onun görüşlerini daha iyi anlamamıza da yardımcı olacaktır. Hacı Bektaş-ı Veli gibi bir evliyanın onu takip eden onun yolundan giden ve onun öğretilerini yayan halifeleri vardır. Bunlardan birisi de İzmir'in Kemalpaşa İlçesinde türbesi bulunan Hamza Baba'dır.

Hamza Baba'nın dergâhı sevilip sayılmaya başlar. Yolcular, sefil ve yoksul insanlar yiyip içerler, barınırlar. Buraya gelenler ilim ve irfan öğrenirler, Hamza Baba'nın kısa sürede binlerce müslim ve gayrimüslim müridi olur. Bu durumdan rahatsızlık duyan Papaz ve Sünni Ulema- lar Hamza Baba'yı Nif Bey'i Ali Paşa'ya şikâyet eder. Ali Paşa durumu öğrenmek için dergâha gelir, dergâhta saygı ile karşılanır, şölen verilir. Ali Paşa'ya Yesevi-Bektaşî fikri anlatılır. Durumu gören Ali Paşa dergâhın faaliyetlerine izin vererek birkaç parça arazi "Ocaklık" verir. Oradan memnuniyetle ayrılır. Ali Paşa'ya ettikleri şikâyetten sonuç alamayan Sünni Ulema ve Papazlar Hamza Baba'yı Saruhan Bey'e şikâyet ederler. Saruhan Bey, Hamza Baba'yı yakalatmak için asker gönderir. Hamza Baba askerler geldiğinde tarlada bostan ekmekte, ekilen tohumlar hemen yeşerip ürün vermektedir. Askerlere bostanlardan ikram edilmiştir. Hamza Baba'nın gerçek Hakk ereni olduğunu anlar. Ona vakıf olarak bağ, bahçe ve değirmen verir. Dost olurlar. Hamza Baba bir vakit Manisa'ya gidip Saruhan Bey'i ziyaret eder. Ona Hakk'a kavuşacağını vedalaşmaya geldiğini söyler. "Ben gittikten sonra dergâha ve dervişlere zarar gelmesin" der. Saruhan Bey .

Bunu gören askerler Hamza Baba'nın gerçek Hakk ereni olduğunu anlar, tövbe ederek müridi olurlar. Askerlerin gelmediğini gören Saruhan, saray muhafızı ile bir manga asker gönderir. Bu askerler Hamza Baba ve müritleri yakalayıp vururlar. Hamza Baba giderken arkasından kayalar da hareket eder. Bu durumdan korkan muhafız komutanı Hamza Baba'yı çözer. Hamza Baba da kayalara bel verir ve kayaları durdurur. Yola devam ederler. Saruhan Bey'e gidilir. Saruhan Bey, Hamza Baba'ya "senin keramet sahibi olduğunu duyduk, bu mevsimde yaş üzüm olmaz bana bir sepet üzüm bul" der. Hamza Baba "Emredersiniz beyim" der. "Nefes bizden, vermek Hakk' tan deyip bir gülbank okur ve "arka bahçedeki asmanın altında bir sepet üzüm var yaveriniz alsın" der. Bu durumu gören Saruhan Bey de söz verir ve yazılı fermanı onaylar. Hamza Baba akşam vedalaşır ve konuk odasına çekilir. Orada Hakk'a kavuşur. Saruhan Bey, Hamza Baba için

Manisa'nın en güzel yerinde türbe yapılmasını emreder. Hamza Baba'nın dervişleri ise Hamza Baba'yı dergâha götürmek ister. Tartışmalar sonucunda "Hamza Baba ermiş kişidir, iki tabut yapalım üzerlerine dergâh ve Manisa yazalım hangisinde istirahat edecekse o tabuta girsin" diye karara varırlar. Tabutlar ve odanın kapısı mühürlenir, kapısına bir asker ve bir de derviş konulur. Sabahleyin dervişler kendi tabutunu alır gelirler. Hamza Baba dervişlerin tabutundadır. Şimdiki türbesinin bulunduğu yere defnedilir. Türbesi Osmanlı padişahlarından ikinci Murat zamanında yapılmıştır. Hamza Baba, sosyal hayata yön veren önemli bir evliyadır. Hiçbir insana ırk ve din ayrımı yapmamış, bütün insanlara hoşgörülü, erdemli, barışçıl davranmış bir şahsiyettir (Onarlı,2001:13).

Kemalpaşa İlçesinde türbesi bulunan Hamza Baba, Hacı Bektaş'ın öğretilerini ve yaşam felsefesini örnek almış onun öğretilerini yaymak için bu bölgede dergahını kurmuştur. Bektaşilik'in temel öğretileri olan eşitlik, adalet, hoşgörü, sevgi, saygı, kimseyi hor görmeme gibi kavramlara önem vermiş ve bu kavramları hayat felsefesi haline dönüştürmüştür. Hem Hacı Bektaş-ı Veli hem de onun halifeleri insanlar tarafından hep sevilmiş, hürmet görmüştür. Makamları ziyaret edilmiş, onlar aracılığıyla Allah'a dualar edilip, dilekler dilenmiştir.

Bizler bu değerli ve zengin kültürümüzün temel mirası olan değerlere sahip çıkmalı, onları tanımalı, tanıtmalı ve unutmamalıyız. Hacı Bektaş-ı Veli'nin yolunda ve izinde olmalıyız. "Kimsenin ayıbını arama, kendi ayıbını görür ol." diyen Hacı Bektaş'ın sözlerini kulağımıza küpe etmeliyiz.

Kaynaklar:

Korkmaz, Esat. (1994). Alevilik Bektaşilik Terimleri Sözlüğü, İstanbul: Ant Yayınları

Onarlı, İsmail. (2001). Hamza Baba, İstanbul: Can Yayınları

CEM

Metin ACAR

Felsefe Grubu Öğretmeni

Sosyolog/Siyaset ve Toplum Bilim Uzmanı

Çekirdek toplumun kimliği sadece içeriye ve dışarıya çizilen sınırlara endeksli olmayarak, içeride olan farklılıkların ve bireysel çeşitliliğin giderilmelerine de bağlıdır. Bir topluluğa bağlılığın oluşturulması ve sürekli tasdiklenmesi gereklidir. Bu işlevi de törenler görür. Törenler, standardize olan, bireysel değişikliklere izin vermeyen ve böylece de kolektif kimlik üreten ortak davranışlardır. Törenler, önceden hazırlanmış, seyyar, her yere konabilen ve net bir taslağa göre tıpkı sanayideki bant üretimindeki gibi yeniden birleştirilen hazır parçalardan oluşmaktadır. Törene katılanların birbirlerini görebilmesi, onların kendi utangaçlıklarını ve güvensizlik duygularının giderilmesine yol açar ve insanların tek başına ancak zor yapabileceği davranışları kolaylaştırır. Törene katılanların görülebilmesi bedensel jestlerle duygulara yol açan, böylece karşılıklı bağlılık hissini pekiştiren ve kolektif bilinci yaratan dolaysız iletişimi kolaylaştırır. Hiç bir tören kendiliğinden, tesadüfi ve keyfi değildir. Tekrarlanan, kurallara göre aynı anda yapılan törensel davranışlar topluluğun kendi kendini ifadesini sağlar ve onu

onun kurala uyduğu kadar da ayakta tutar. Katılanların şahsi duygularının kolektif birlik ruhuna dönüşen süreç de topluluğun kendi kendine karizma verdiği süreç olur. Cem töreninin anlamı da budur.

Cem, Bektaşilikte en önemli dinsel törenin adıdır, "Alevi yolunun temel taşıdır" (Metin 1997:46). Cem'e

ayrıca; Ayn-i Cem, Ali Cemi, Görgü Cemi, İçeri Kurbanı da denilmektedir. Kış aylarında, özellikle cuma akşamları (perşembeyi cumaya bağlayan gece) ibadetin yapılması kuraldır.

Görüldüğü üzere, Ortodoks dini inanışlarda hayat dine göre düzenlenmeye çalışılır oysaki Bektaşilikte din hayata göre şekillendirilmeye çalışılmaktadır.

İbadet, "Tanrı buyruklarını yerine getirme, Tanrı'ya yönelen saygı davranışı, tapınma" (TDK 1988:671) olarak tanımlanır. Bektaşilikte ibadet "Niyaz" olarak cem içerisinde yapılmaktadır. Ancak yüzün dönüldüğü makam Tanrı değil, insandır. Burada tasavvuf düşüncesini görmekteyiz, "Enel Hak' yani 'ben Tanrı'yım' düşüncesinde insan, Tanrının yeryüzündeki görüntüsüdür" (Erseven 1990:47). Yaratan

Tanrı "seni sevdiğim için, dünyayı yarattım, sen olmasaydın, asla dünyayı yaratmazdım" (Kumru 1997:11) demektedir. Böylelikle Tanrı ile kurulan ilişki, insan üzerinden kurulan ilişkiye döner.

Ancak Cemin dışında, tek başına ve ailece yapılan gece ibadeti olmak üzere tamamen Türkçe duaları içeren iki çeşit ibadet vardır (Tur 2002:331-339): Tek başına yapılan ibadet üç türdür: Birincisi, teslimiyet ve dua; ikincisi, Tövbe-af dilemek ve üçüncüsü, münacat-bağışlama. Ailece yapılan gece ibadeti ise yine; 'teslimiyet ve dua', 'tövbe ve af dilemek', 'münacat ve bağışlama' olmak üzere aynı isimle ama içeriği farklı olan üç tür ibadet bulunmaktadır. Aile dualarını kadın veya erkek yüksek sesle okur, diğer aile üyeleri ise "Allah Allah" diyecek duaya katılır. Bu ibadette dede veya zakire ihtiyaç yoktur evde bulunan kişiler tarafından kendileri gerçekleştirir.

Bektaşilikte ibadet hayatın belli dönemlerine sıkıştırılmaz. "İlke olarak, inancın gereklerini yerine getiren bir kişinin hayatının kendisi ibadettir" (Çamuroğlu 1992:69). Dolayısıyla Cem, ibadetten kaynaklanan bir kutsallığa sahip değildir. Bundan dolayıdır ki Cem'in yapıldığı kutsal bir mekân da yoktur. Büyük temiz herhangi bir evin salonunda

veya odasında yapılmaktadır.

Günümüzde Cem evlerinin yapılıyor olmasının nedeni köylerde maddi olanakların artması, şehirlerde ise nüfus yoğunluğundan kaynaklanmaktadır.

Cem evleri camilerden farklıdır, 20 000 kişilik cami olur ama cem evi olmaz, çünkü

Cem'e alınmak için rızalık şarttır ve sayı kalabalık olduğunda kontrol gerçekleştirilemez. Bu konuda Çamuroğlu, "Cem evi herkesin bir birini tanıyabileceği kadar küçük olmalıdır"(2000:133).

Cem törenleri on iki hizmet çerçevesinde örgütlenen törenlerdir. Yapılan On İki Hizmet, Cem'i örgütleyen ve yürüten kişileri kapsamaktadır. Bu hizmetler eksiksiz yerine getirildiği zaman Cem töreni gerçekleşecektir.

Bu hizmetler şunlardır:

1- Mürşid (Dede) : Hizmet itibari ile Hz. Muhammed, Hz. Ali ve Hacı Bektaş-ı Veli'yi temsil eder. Cem Erkânı Başkanlığını yapar, ikrar alır nasip verir. Cenaze, Musahiplik, Nikâh, Sunnet, Ad takar (isim takar).

2- Rehber : Görev itibariyle Hz. Ali ve İmam Hüseyin'i temsil eder. Yola girmek isteyenleri hazırlar, yol gösterir. Mürşidin en yakın yardımcısıdır.

3-Gözcü : Görev itibariyle Ebuzer Gaffari'yi temsil eder. Rehberin yardımcısıdır. Cem'in sessiz ve sakinlik içinde geçmesini sağlar.

Cem'in bekçisidir.

4- Çerağcı (Delilci) : Görev itibariyle Cabirü'l Ensari'yi temsil eder. Cem evinde bulunan aydınlatma araçlarını yakar. Buhurdanlıkları ve Mumları (Çerağları) hazırlar.

5- Zakir (Aşık) : Görev itibariyle Bilal Habeş'i temsil eder. Cem'de Tevhid, Duazde imam, Mersiye, Semah, Nevruzi'ye söyler.

6- Süpürgeci (Ferraş): Görev itibariyle Selman'ı Piri pak'ı temsil eder. Cem evinin sürekli temizliği ile görevlidir.

7- Meydancı : Görev itibariyle Hüzeymetü'l Ensari'yi temsil eder. Cem evinde Semahserleri kaldırır. Postları yerine dizer.

8- Niyazci: Görev itibariyle Mahmut'ül Ensari'yi temsil eder. Kurbanları tekbirler ve keser. Gelen Lokmaları alır ve dağılımını sağlar.

9- İbrikçi: Görev itibariyle Gulam Kamber Hazretlerini temsil eder. Cem de Mürşidin ve Cem erenlerinin abdest almalarını sağlar.

10- Kapıcı : Görev itibariyle Gulam Keysani'yi temsil eder. Cem'e gelen erenlerin evlerini gözetler.

11- Peyikçi: Görev itibariyle Amr-ı Ayyar'ı temsil eder. Cem olacağını tüm canlılara duyurur.

12- Sakacı : Görev itibariyle İmam-ü'l Hüseyin Şehitler Şahı'yi temsil eder. Cem evinde su, şerbet, saka, süt dağılımını sağlar.

Cemlerde bu on iki hizmet sırası ile yapılır. Önce dede topluluktan rıza alır ve yerine oturur. Daha sonra on bir hizmeti yapacak kişi dedeye niyaz edip, rızalık aldıktan sonra işlerini yapmaya başlarlar. Cem töreninin dayandığı temel, rızalık olgusudur. Cem'e katılmak ya da ayrılmak için topluluğun rızasının alınması zorunludur. Eğer bir kişi diğer bir kişinin ceme katılmasını istemiyorsa orada bir sorun vardır ve o sorun çözülmeden bu iki kişi yan yana bulunamaz. Cem'e katılanlar, ancak ötekilerin razılığını aldığı sürece Cem'de yer alabileceklerdir, bunu Yalçınkaya (1996:79):

“Cem topluluğu birleştirici, dayanışmacı bir rol üstlenmekle birlikte, aynı zamanda, gündelik yaşam içinde kendisiyle baş başa olan ve ancak kendisinden ‘geçerek’ hakikate ulaşabilecek kişinin, kendisini dolayımlayacağı bir mekanizma işlevi görür. Bu anlamda, Alevilik içinde inzivaya çekilerek hakikate ulaşılmaz, aksine kişi hakikatin peşinde ise Cem'e gelecektir. Öncelikle kendisini Cem'in aynasında görecektir, Cem'in terazisinde tartılacaktır. Bunun anlamı ise, inançlarını değil, tersine gündelik yaşamını toplumun denetimine aç-

masıdır. Herkes kendi gündelik yaşamını Cem'e getirir ve ötekilerin içine katar. Herkes Cem'e getirdiği kadar götürecektir de” diyerek açıklamaktadır.

Getirilip-götürülenler, simgesel düzeyde ceme getirilen yiyeceklerde görülür. Topluluğun getirdiği lokmalar (çörek, börek) bir araya toplanır ve dağıtım işi bitmeden hiç kimse izinsiz lokma yiyemez. Bundaki amaç şudur: “Lokma eşitçe dağıtılmış mı, birine az birine çok verilmiş mi? Eğer verilmiş ise çoktan alınır aza verilir” (Metin 1997:88).

Bektaşilik Allah ile kul arasına hiçbir şeyi sokmadığı gibi Cem'i de sokmaz. Cem toplumsal hesapların görüldüğü yerdir ve sürekli kişiyi izler.

Cem'de en önemli konulardan biri rızalık almaktır. Hatta kesilecek kurbandan bile rızalık almak gerekmektedir. Rızalık ölen kişi içinde alınır, Musahip kardeşlerden birinin ölümü halinde “Dikir Cemi” yapılır ve bu Cem'de, musahip olanlar ve ölenin yakınları bulunur.

Cem'in bir diğer önemli uygulamalarından biri de, on iki hizmetten biri olan semahlardır. Semah kadınlı ve erkeklidir; belli bir biçimi, dizisi, ezgisi, davranışı vardır. “Semahın öz anlamı birlik-bütünlük içinde yaşandığını, kadın-erkek ayrımı gözetilmeden, birliğe varmanın, tanrısal gizeme ermenin içten gelen bir kıvançla gerçekleşebileceğini göstermektedir” (Eyuboğlu 1991:192). Semah saz eşliğinde yapılmaktadır. Semah bir coşkunun ürünü ya da bir esirme yöntemi olarak kabul edilir ve tek başına dönülmez. Semah Yalçınkaya'nın dediği gibi “tüm yalnız yolcuların yol üstünde bir araya gelmesiyle” ortaya çıkabilir. Semah yalnız dönülemeyeceği gibi, rastgele de semaha kalkılmaz. Bunun nedeni, kimi kutsallık koşullarının yerine gelmemesindedir. Yani, semaha “kalkılmaz”, semahın “vakti gelir”, o vakit kapıyı çaldımı kalkmamazlık edilemez.

KAYNAKÇA:

- ÇAMUROĞLU, REHA Günümüz Aleviliğinin Sorunları, İstanbul, Ant Yayınları, 1992a
Değişen Koşullarda Alevilik, 3. Baskı, İstanbul, Doğan Kitapçılık AŞ. 2000
ERSEVEN, İlhan Cem. Alevilerde Semah, İstanbul, Ant Yayınları, 1990
EYUBOĞLU, İsmet Zeki. Sömürülen Alevilik, İstanbul, Özgür Yayınları, 1991
KUMRU (Kenzül-Mesaip). Yay. Haz. Adil Ali Atalay (Vaktidolu), 5. Baskı, İstanbul, Can Yayınları, 1997
METİN, Hüseyin Gazi. Alevilikte Cem, Ankara, Uyum Yayınları, 1997
TUR, Seyit Derviş. Erkanname (Aleviliğin İslam'da Yeri ve Alevi Erkanları), İstanbul, Can Yayınları 153, 2002
YALÇINKAYA, Ayhan. Alevilikte Toplumsal Kurumlar ve İktidar, Ankara, Mülkiye Birliği Vakfı Yayınları 17, 1996

“OKUNACAK EN BÜYÜK KİTAP İNSANDIR”

HACI BEKTAŞ VELİ VE BEKTAŞİLİK Sefer POYRAZ Tarih Öğretmeni

Asıl adı Bektaş olup ölümünden sonra Hacı Bektaş Veli adıyla anılır olmuştur. 1209 yılında Horasan bölgesinin Nişabur kentinde doğmuş, 1271’de kendi adını taşıyan Hacı Bektaş’ta ölmüştür. Babası İbrahim, annesi Hatem hatundur. Her ikisi de Türk’tür. Bektaş’ın eğitimini, Türkistan piri Ahmet Yesevi’nin halifelerinden Lokman Perende’nin yanında yaptığı söylenir.

Hacı Bektaş’ın aşiretiyle birlikte 1240’tan önce Anadolu’ya geldiği anlaşılıyor. Hacı Bektaş önce Sivas’a, sonra da Amasya’da oturan Baba İlyas’ın yanına gitmiş ve Onun halifesi olmuştur. Hacı Bektaş’ın kardeşi Menteş de Baba İlyas’ın tarikatına katılmıştır. Menteş, 1239’da başlayan Babalı isyanına katılmış ve bu isyandaki sırasında ölmüştür. Hacı Bektaş ise isyana katılmamıştır. Ancak takibattan kurtulmak için bir süre izini kaybettirmiş olmalıdır. Aşık Paşazade ’ye göre Hacı Bektaş, Sulucakarahöyük’te (bugünkü Hacı Bektaş ilçesi) ortaya çıkmıştır. Bu ortaya çıkışın Anadolu’nun Moğol egemenliğine girmesinden sonra, yani yaklaşık 1250’lilerden sonra olduğu tahmin edilmektedir.

Hacı Bektaş Veli, Velayetnameye göre Sulucakarahöyük’te bir Türkmen şeyhi olarak, bir yandan kendi cemaati içinde mürşitlik görevini sürdürürken bir yandan da bugünkü Ürgüp yöresindeki Hristiyanlarla sıkı ilişkiler geliştirip onların İslam’ı benimsemelerine zemin hazırlamıştır. Ayrıca Şamanist Moğolların da Müslümanlığı kabul etmeleri için yoğun faaliyet göstermiş, halifelerini bu amaçla Anadolu’nun dört bir köşesine göndermiştir. Bu halifelerden birisi **Hacım Sultan’dır**. Hacım sultan o zamanki Germiyanogluları Beyliği’nin bulunduğu Uşak yöresine gitmiş ve orada yerleşmiştir.

Hacı Bektaş’ın İslam anlayışı, İslam fıkıhının sıkı kurallarıyla sınırlandırılan Sünni bir anlayış değildir; Horasan Melamiliğinin kuru züht karşıtı, cezbeci karakteri ile karışık gayri Sünni bir yorumdur. Bu yorum, olasılıkla Türkmenler arasında hala yaşamakta olan İslam öncesi dini-mistik inançlarla karışık yarı hurafevi bir İslam anlayışını içeriyordu. Bu yönüyle İslam inancını yeni benimsemiş Türkmenleri birden bire eski kültür çevrelerinden koparıp ürkmelerine neden olmadan eski inançlarını da kendi içerisinde değerlendiren bağdaştırmacı, hoşgörülü bir İslam anlayışıydı.

Onun bu yöntemlerinin Anadolu’nun Müslüman ve gayrimüslim toplumları arasında önemli bir yakınlaşma ortamının doğmasına yol açtığı söylenebilir. Nitekim bölge Hristiyanlarının da ona büyük bir yakınlık duyduğu ve kendisini ‘**Aziz Charalambos**’ adıyla kutsadıkları bilinmektedir.

Öyle anlaşılıyor ki Hacı Bektaş Veli zaman zaman Moğol idari otoritelerine karşı çıkmış olsa da Sulucakarahöyük’teki mütevazı zaviyesinde bu şekilde ömrünü tamamlamıştır.

Hacı Bektaş Veli büyük bir düşünür değildir. Ona ait olduğu belirtilen yapıtlarda yeni düşüncelerle, yeni felsefi yorumlarla karşılaşmayız. Ancak ne olduğunu somut olarak bilemediğimiz eylemleriyle büyük bir önder olmayı başarmıştır. Kuşkusuz onun büyüklüğünün ve başarısının anahtarı da kişiliğinde yatıyor.

Hacı Bektaş bir tarikat kurucusundan çok belli bir inanç sisteminin ana ilkelerini ortaya koyan bir önder durumundadır. Denilebilir ki Alevilik, Hacı Bektaş’ın kişiliği çevresinde, Anadolu’da bütünüyle Türkleşmiş, Anadolu dışında başlayan İslam’ın eski Türk kültürü ve inançlarıyla yoğrulması girişimi çok boyutlu bir sentezin gerçekleşmesiyle sonuçlanmıştır.

Bektaşi-Bektaşilik

Bektaşi adı, ‘Hacı Bektaş’a bağlı, ona mensup olan’

anlamında kullanılmıştır. Bektaşiliğin ise Hacı Bektaş’tan sonra kurumlaşmaya başladığı, tekkeler yoluyla örgütlenerek yaygın bir tarikat kimliğini aldığı kabullenilmektedir. Bu genel kabule göre Bektaşi inanlarını, gelenek ve göreneklerini belli kurallara bağlayan, törenleştiren de **Bahm Sultan’dır** (ölümü 1516). Bahm Sultan bu nedenle Bektaşiliğin ikinci piri sayılır.

1925’te tekke ve zaviyeler kapatılınca Bektaşiliğin örgütsel niteliği ortadan kalktı, inanç olarak varlığını sürdürdü.

Bektaşiler mezhep olarak Caferiliği benimsediklerini söylerler ve On İki İmama bağlıdırlar. Buna göre bir Bektaşi’nin mezhebi Caferi, Mürşidi Muhammed, rehberi Ali, piri Hacı Bektaş Veli’dir. Ali sevgisi Bektaşilikte her şeyin üstündedir ve Allah-Muhammed-ali üçlemesi, üçünün tek bir nur olduğu inancına dayanır.

Bektaşiliğin temel ibadet anlayışı Cem ayini olarak kendini gösterir. Cem ayini, İslam öncesi Türkler arasında çok yaygın olan, çok sıkı disiplin kuralları içerisinde cereyan eden içkili (kırmızı) dini toplantıya dayanmaktadır. En az bu ayin kadar önemli olan diğer bir ayin de ‘İkrar ayini’ denilen tarikata giriş törenidir. Maniheizmdeki dine kabul ayini ile çok güçlü benzerlikleri olan bu ayin, tarikata kabul edilmeye ehil olan kadın ve erkekleri eski mensuplara tanıtan önemli bir törendir.

Bu iki büyük ayin dışında meşhur ‘eline, diline, beline sahip çıkma’ ilkesi, muharrem matemi, baş okutma ve düşkünlük ayinler ve kurallar da vardır.

KADIN ERKEK EŞİTLİĞİNİN SOSYOLOJİSİ

Cemre YILMAZ 11/C

Hiç fark ettiniz mi bilmiyorum; biz kadınlar ne kadar para kazansak da ne kadar kendi ayaklarımız üstünde dursak da toplumun dayattığı zorunlu sorumluluklarımızdan kaçamıyoruz. Aslında bu eşitsizlik kendimizi en güvende hissetmemiz gereken yerde yuvamızın içinde başlıyor. Anne-baba beraber çalışıyor tüm giderleri beraber karşılıyor fakat evin tüm sorumluluğu annenin üstüne kalıyor. Akşam yemeklerini, temizliği, ütüyü tüm işleri anne yapıyor bu sırada baba ayaklarını uzatmış televizyon izliyor. Bunlar basit detaylar gibi gelecek belki size ama bu eşitsizlik en ince detaylarıyla doğduğumuz evin içinde işlenmeye başlıyor bize. Hal böyle olunca biz de büyüdüğümüz bu ortamda gözlemlediklerimizi uygulayarak yaşıyoruz hayatımızın geriye kalanını. Önce evimizde başlıyor eşitsizlik daha sonra iş hayatına ve sosyal hayatımıza kadar sızıyor. Çocukların tertemiz dünyasına bile ilmek ilmek işleniyor bu durum İlk kucağımıza aldığımız andan itibaren renklerle ayırıyoruz onları. Hiç erkek bebeğe pembe tulum giydirildiğini gördünüz mü ya da kız bebeğe mavi tulum? Masalarda bile karşımıza çıkıyor ayırım. Güzel ama bir o kadar da güçsüz yansıtılan kadınlar; yakışıklı ve çok güçlü erkekler. Tüm bu masalların ortak noktası güzel ama güçsüz görünen kadınlar bir şekilde o erkeklerin yardımına muhtaç bırakılıyor. Sonra da bu erkeklere aşık oluyorlar. Yani çocuklarının sınırsız hayal gücüne dahi müdahale ediyor. Eşit olamayacağımız, kadınların erkeklerin gücüne muhtaç olduğu gibi saçma bir algı yaratılıyor onlarda. Karşımızdakinin insan olduğu gerçeğini unutup kadın olduğu için ona sabit roller, sabit duygular biçiyoruz. Konuşmak insana özgü en doğal davranışlardan biriyken diyaloglarımızda bile sık sık ayrımcı ifadeler kullanıyoruz. Elinin hamuruyla erkek işine karışma, saç uzun olanın akli kısa olur, kız gibi ağlama, karı gibi kıvrırma, kızını dövmezen dizini döver gibi birçok cinsiyetçilik içeren ifade. Oysa 13. yüzyılda yaşamış olan **Hacı Bektaş Veli** ne güzel söylemiş dizelerinde;

Erkek dişi sorulmaz muhabbetin dilinde

Hakk'ın yarattığı her şey yerli yerinde

Bizim nazarımızda kadın erkek farkı yok

Noksanlık eksiklik senin gönlünde

Kısacası sözel olarak kadın erkek eşit denilse de sosyolojik olarak bu eşitliği sağlayamamış durumdayız. Her şeyde olduğu gibi kadın erkek eşitliği konusunda da iyi ve kötü örnekler var önümüzde. Gelin biz cinsiyetçilik içeren, kadını ötekileştirmeyi normalleştirmeye çalışan ataerkil kesimi değil de Hacı Bektaş Veli gibi insana insan olduğu için değer verilmesi gerektiğini vurgulayan kadının erkekten farklı olmadığını savunan düşünebilen, sorgulayabilen aydın kesimden olmayı tercih edelim. Kendimizi ve çocuklarımızı cinsiyetçilik içeren her türlü davranıştan uzak tutalım. **Bu ayırımın zincirlerini hep birlikte kıralım...**

HACI BEKTAŞ VELİ

Meltem UÇAK 11/C

Benim üç güzel dostum var: Biri evde kalır biri yolda kalır, biri de benimle gelir. Evde kalan ailem, yolda kalan dostlarım, benimle gelenler de iyiliklerimdir.

Hacı Bektaş Veli'nin bu ve diğer sözlerinin doğruluk payı günümüzde de geçerli. Sonuçta zaman, çağ değişse de insanoğlu hep aynı. Bu sebeple sözlerin çoğu yıllar önce söylenmiş

olsa dahi günümüzdeki insanlara da hitap ediyor.

Yaşamlarımızda etkisi olan hatta dönüş noktamız olabilecek birçok sözü var Hacı Bektaş'ın. Bu sözünde ise ailemiz, dostlarımız ve iyiliklerimizin önemini vurgulamış. İlk olarak aileden bahsetmem gerekirse ailem, benim için kutsallık kadar değerli. Çünkü her türlü sıkıntı ve mutluluğumda yanımda olduklarını hissettim ve hissetmeye devam ediyorum.

Her zaman destekçim oldular. Onlar beni destekledikçe kendime olan güvenim ve bir şeyleri başarabileceğime olan inancım arttı. İnsan arkasında kendisine inanların olduğunu hissediyor olması tarif edilemez bir duygu. Bu duyguyu dostlarımdan görüyor olmam ise bambaşka.

Çünkü bu zamanda samimiyetine inanabileceğimiz insan sayısı maalesef çok az. Bu azlığın arasında birbirimizi bulmuş olmamız büyük bir şey. Birbirimize karşı olan samimiyetimizin gerçek olması ve birbirimizi destekliyor olmamız dostluğumuzu daha da kuvvetlendiriyor.

Tabiki bunlar karşılıklı güven sonucu oluşuyor. Aslında sadece güven değil birbirimize yapmış olduğumuz iyilikler de (ister aile ister dostluk olsun) o bağların güçlenmesini sağlıyor. İyiliklerimiz Hacı Bektaş'ın dediği gibi bizimle gelenlerdir. Bir iyilik istisnalar olabilir belki ama bence hiçbir kötülüğe sebep olmaz. Çünkü o iyiliği yapmadan önce edindiğimiz niyet belli. Bu yüzden hayatımızın her yerine iyiliği de eklemeliyiz. Yaparken de gönülden hissederek yani yapmak için yapmamalıyız. Çünkü bu işin en önemli kısmı bu, gönülden isteyerek yapmak.

KADINLARI OKUTUMALI"

Sude Naz TAHTA 10/B

"Kadınları Okutunuz!" demiş Hünkar Hacı Bektaş Veli. Kadınlarımız elbette okuma hakkına sahip olmalıdır ve okumalıdır. Kadın elinin değdiği dünya daha yaşanılır ve güzel olacaktır.

Üretim sürecinde kadın ve erkek yan yana olmalıdır. Bugün kafa emeği kas gücünün önüne geçmiştir. Kafa emeği ise eğitim sayesinde biçimlenir. Bu nedenle kadınlar okumalıdır.

Okuyan kadın güçlü ayakta duran kadındır. Okuyan kadın akıl ve beceri yönüyle her işte çalışacak kadındır. Okuyan kadın özgürleşen kadındır.

Kadınlarını geride bırakan toplum geri kalmaya mahkûmdur. Büyük düşünür ileriye görendir. 12. yüzyılda bugünleri görmüştür Hünkar ve demiştir ki: "Kadınları Okutunuz!"

Selen ESEN 11/A

Modern dönemde kadının toplumsal düzen içindeki yeri tartışılırken varoluşçu feminizm de onun/kadının ontolojik sorunlarına vurguda bulunur. Erkeğe göre kadının “öteki cinsiyet” olarak tanımlanması kabul edilmez. Kadını cinsel nesne olarak addetmek de onun mümin yönünü kapatmaktadır. Bu nedenle, sosyal ve dini yaşam içinde kadın-erkek eşitliği sorgulanmaktadır. Peki, kadının tarihsel süreçteki yeri nedir? Kadın-erkek eşitliği nerede başlar? Kadın-erkek eşitliği/eşitsizliği neleri tetikler? Bu yazıda kadın erkek eşitliğine değinirken aynı zamanda bu ve bu tür sorulara cevap arayıp bu soruları cevaplandıracağız.

Tarihsel süreç içinde “kadın”ın konumlandırılması, aslında “erkek” ile olan mücadelesiyle eş zamanlı ve eş güdümlü olmuştur. Ancak Simone de Beauvoir, kadını erkeğe göre tanımlamaya karşı çıkarak varoluşçu bir epistemoloji geliştirmiştir. **Varoluşçu feminizm**, cinsiyetler arasındaki “üstünlük, aşağılık ve eşitlik” kavramlarını yine buna bağlı geliştirilen “mutluluk” tanımını bir kenara bırakarak varoluşçu görüş açısını benimseyerek işe başlar (De Beauvoir, 1971: 28-30). Kadının toplumsal düzen içinde yeri tartışılırken Simone de Beauvoir, onun/kadının ontolojik sorunlarına vurguda bulunur. Tarihsel olmadığını iddia ettiği bir tanımlamayla kadının özsel (temel) varlığın karşısındaki özsel olmayan varlık olarak kabul edilmesine karşı çıkar. Bu tanımlama erkek yönlüdür ve erkeğin özne/mutlak varlık, kadının ise “Öteki Cins” olarak görülmesini reddeder.

Feminizm, kadınların haklarını tanıyarak bu hakların korunması amacıyla **eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasına** yönelik muhtelif ideolojiler, toplumsal hareketler ve kitle örgütlerinden oluşan harekettir. Feminist kuramların ortak noktalarını “toplumsal cinsiyet, ataerkil yapı, kamusal/özel alan ayrımı/ayrıcılığı” gibi temel kavramlar oluşturmaktadır. Bu bağlamda kadınlar uzun zamandır “eş/eksik etek, anne/evinin kadını, alt eleman/saçı uzun” gibi tanımlanmaktadır. Peki, bu tanımlar hayatımıza tam olarak ne zaman girmiştir? Biz ki atalarımız kadınları el üstünde tutarken ne zamandır ataerkil bir toplum tutumu benimsedik? Atalarımızın kadın-erkek eşitliği taşıdığı ayrıca kadını el üstünde tuttukları bağlamında bir sürü örnek gösterebiliriz. Bu örneklerin ilki toylarda (meclis/kurultay) bir kadın olarak hanın eşinin de bulunması, han savaştayken yetkinin toydaki herhangi yüksek mevkili bir erkekten ziyade hanın eşine geçmesi ayrıca eşinin han ile aynı yükseklikteki oturakta oturması olarak gösterilebilir. Kadınlarda erkekler gibi küçük yaştan itibaren silah kullanır, ata biner, ok atmakta ustalaşır, savaşlarda kadınlar da bulunurdu hatta çok güçlü kadın savaşçılarımız vardı. Bir diğer örnek ise günümüzde kadınlara ithafen söylenen ata-

erkil ve yerici söz öbekleri yerine hanım kelimesinin atalarımız tarafından kadınlara ithafen söylenmesidir. Hanım sözcüğünün türeyişi şu şekilde anlatılır. Mete Han (Moğollar Cengiz Han olduğunu söylerler) gelip saygı sunan herkesin Han’ım şeklinde hitap ettiği bir ortamda, içeri giren eşini görünce “İşte bu da benim Hanım” der. Bu örneklerde de görebileceğimiz gibi eski Türklerde kadın-erkek ayrımı yoktu. Peki, biraz daha günümüze yaklaşırsak milat öncesini değil milattan sonrasını konuşursak örneğin milattan sonra 1200’ler. Bu tarihlerde nasıldı toplumun yapısı, kadın-erkek eşitliğine bakışı. Bunu en iyi Hacı Bektaş-ı Veli’nin -benim de bu yazıyı yazmamda etkisi olan- şu sözü ile anlayabiliriz diye düşünüyorum.

“Erkek dişi sorulmaz, muhabbetin dilinde, Hak’kın yarattığı her şey yerli yerinde. Bizim nazarımızda, kadın erkek farkı yok, Noksanlıkla eksiklik, senin görüşlerinde.”

derken, yüzyıllar öncesinde toplumsal cinsiyet ayrımını reddetmesi önemlidir. Çünkü önemli olan muhabbettir, diyalogdur, sevgidir. **Tanrının yarattığı evrendeki kötülüklerin sorumlusu olarak insanı gören Bektaş, insanın görüşlerini, görüş açısını düzeltmesine yönelik uyarılar yapar.** Eksikliğin insandan, onun çarpık bakış açısından kaynaklandığını vurgular. Milattan sonra 1200’ler uzak bir geçmiş olarak nitelendirilebilir. Hadi beraber Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk yıllarına gidelim. Türkiye’de kadınlara Milletvekili Seçme ve Seçilme hakkını veren yasal düzenleme, 1934 yılında Anayasa ve Seçim Kanunu’nda değişiklik yapılması sonucu gerçekleşti. Kadınlar 22 yaşında seçme, 30 yaşında seçilme hakkına sahip oldu. Böylelikle Atatürk, kadınlara çok sayıda Avrupa ülkesinden daha önce bu demokratik hakkın verilmesini sağlamıştı. Yine cumhuriyetin ilk yıllarında kadınlara eşitlik adına birçok hak daha verilmiştir. “Tarlalarda erkeklerle birlikte çalışan, kasabalarda pazar yerine giden, yumurta ve tavuğunu satan, ondan sonra kendisine gerekenleri bizzat satın alan, çalışmalarının hepsinde kocalarına yardımcı olan kadınlar! Ben bu kadınlar arasında kocalarından daha iyi işten anlayanlara ve hesap yapanlara rastladım.” Geçmişimiz eşitliğin ön planında olduğu bir toplum yapısını sahipken ne oldu da bizler cinsiyet ayrımı yapan bir topluluğun içinde bulduk kendimizi? Hiç sorguladık mı? Neden iskambil destesindeki kartlarda erkek figür, kadından daha değerli? Ya da neden masalarda kurtarılması gereken hep prensesler neden masallardaki her prenses kurtulmak için adeta bir prensi bekliyor neden savaşçı bir prenses görmedik? Neden yıllardır süre gelen cadı figürü bir kadın ve neden yıllarca kadınlar sırf cadı olarak adlandırılıp yakıldı. Büyü yaptıkları için mi yoksa büyü yapabilecekleri için mi yakıldı onlarca kadın cadı sıfatı ile? Neden sinsilik kötülükle bağdaştırılan bir hayvan olan yılan yıllardır kadın figürlerle birleştirildi?

Neden şahmeran bir kadın? Neden Medusa bir kadın? Bunları günümüzde çoğu kadın dahi sorgulamaz hatta ve hatta bunları geçtim neden bilim insanı yerine bilim adamı dendiğini bile çoğu kişi sorgulamamaktadır. Neden kız gibi vurma, kız gibi ağlama, kız gibi yapma denir? Kızlık neden hâlâ eksiklik olarak görülüyor ve neden sanki kötü bir şeymişçesine lanse ediliyor insanlara? “Erkeklerin ders tek-

rar oranı kızlardan iki kat daha fazladır. Çoğu ülkede erkeklerin okuldan uzaklaştırılma oranı kızlardan iki kat, atılma oranı ise üç kat fazla. Erkek öğrencilerde okulu bırakma oranı kızlardan yüzde 25 daha fazladır. Bu durum ülkemizde de farklı değil. Diploma törenlerinde üniversite, fakülte ve bölüm birinci, ikinci ile üçüncülüklerini genellikle kızlar alıyor. Türkiye ve dünyadaki bütün istatistikler kızların eğitimde daha başarılı olduklarını gösteriyor.”

OECD Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Program Raporu, lise ve yüksekokullarda kız öğrencilerin **başarı** oranının erkeklerden yüksek olduğunu ortaya koydu. Kızlar erkeklerden daha mı zeki? Sanmıyorum. Zekânın cinsiyetle belirlenmediği gayet ortada -elbette ki insandan insana ilgi alanı kavrama becerileri değişir- asıl neden kızların günümüzde başka şanslarının bulunmaması. Çünkü günümüzde hâlâ kızların ikinci bir seçeneği yok.

Dünya çapında yapay zekâ ve veri analizi profesyonellerinin sadece yüzde 26’sı kadın.

Dünyanın 39 ülkesinde kız ve erkek çocukları mirastan eşit pay almıyor.

Dünya kadınlarının yüzde 30’u partnerleri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddet gördüklerini ifade ediyor.

Toplumsal eşitliğin en yüksek düzeyde olduğu ilk 5 ülke; İzlanda, Norveç, Finlandiya, İsviçre ve

Nikaragua.

Toplumsal eşitliğin en düşük düzeyde olduğu ilk 5 ülke; Yemen, Pakistan, Irak, Suriye ve Çad.

Küresel iş gücüne katılım oranı kadınlar için yüzde 63, erkekler için yüzde 94.

Fortune 500 şirketlerinin yüzde 6,6’sında kadın CEO görev yapıyor.

Dünya çapında yüzde 41 oranında kadın, doğum yardımı alıyor.

Kadınların ev işlerine (ücretsiz) olarak katılımı erkeklerin 3 katı daha fazla.

Dünyada kadın parlamenter oranı 2020 yılında 24,9 oranında gerçekleşti.

Dünya çapında çocuklarıyla yalnız yaşayan ebeveynlerin yüzde 84’ü kadın.

Dünyada film yapımcısı kadın oranı yüzde 21.

Çocukluktan bu yana dayatılan kadın-erkek eşitsizliği neleri tetikler? Çocuklarda şiddete eğilimi artırır. Şiddetli geçimsizliklere neden olur. Kadınları yerer ve onları birer doğum/temizlik makinesi kılar. Ülkelerdeki cinayet ve tecavüz olaylarında artış gözlemlenir. Aile yapılarında bozulmalar başlar. Ekonomik olarak gerileme yaşanır. Eğitim öğretimde geride kalınır. Kültürel miraslar zedelenir. Sanat ve edebiyatta bozulmalar gözlemlenir. Suç oranları artar. Demokrasi zedelenir. İnsanlarda psikolojik rahatsızlıklara neden olur. Ve daha nice sorunlar getirir önümüze. Mustafa Kemal Atatürk’ün dediği gibi "İnsan topluluğu kadın ve erkek denilen iki cins insandan oluşur. Kabil midir bu kütlenin bir parçasını ilerletelim, ötekini ihmal edelim de kütlenin bütünü ilerleyebilsin? Mümkün müdür ki bir cismin yarısı toprağa bağlı kaldıkça, öteki yarısı göklere yükselebilsin?"

Dünya çapında bugünkü koşulların sürdüğünü varsayarsak, **toplumsal eşitliğe 99,5 yıl sonra** ulaşabileceğiz. Değişim bizim elimizde! Değişim bizim görüşlerimizde 99,5 yıl tüm insanlık için fazlasıyla geç bir süre. Özümüze dönmenin vakti geldi... Kadın-erkek değil insan olarak bakmalıyız olaylara. Kadınlar kariyer yapabilir, bir erkekten iyi araba sürebilir, bir erkekten daha iyi savaşılabılır, boks yapabilir bale de yapabilir, kadın bir marangoz ya da araba tamircisi olabilir, bir kadın erkekten kötü temizlik/yemek yapabilir. Erkekler bale yapabilir, temizlik/ yemek yapabilir, ağlayabilir, güçlü olmayabilir. Bu saydıklarımızın hepsi insanların yapabileceği şeyler bunların kadın-erkek farkı yok. Eğer değişmek istiyorsak görüşlerimizi, düşüncelerimizi bu günden değiştirmeye başlamalı, çocuklarımızın düşüncelerini ise eşitlik algısına bağlı kalarak oluşturmalıyız. Okuduğumuz masalları değiştirmek, erkek ve kız çocuklarına aile içerisinde aynı görev ve değerleri vermek aynı koşulları sağlamak, kullandığımız cinsiyetçi söz öbeklerini hayatımızdan çıkarmak gibi basit davranışlar ile toplumsal eşitlik adına büyük adımlar atabiliriz. **“Noksanlıkla eksiklik, senin görüşlerinde.”** Görüşlerini değiştir!

“KADINLARI OKUTUNUZ!”

Buse OLÇÜM 11/A

Hacı Bektaşî Veli asırlar öncesi dediği bir söz sürekli aklımdadır. 'KADINLARI OKUTUNUZ' işte bu söz beni çok etkiler. Çünkü kadınların okumaktan başka şansı yoktur. Kadınlar ya yaşı gelince belki de çocukken evlenecek ya da okuyup kendi ayaklarının üstünde duracak çünkü başka bir şansı yoktur. Bazı kızlar şanslıdır aileleri okumaları için onları destek verirler ama bazı kız çocukları şanssızdır ne aileleri destek verir ne de okuma imkânları vardır. Onların kurtulma şansı evlenmeleridir. Bazı kaynaklara göre Türkiye'de kızların okuma ve başarı oranı erkeklere oranına göre fazladır. Aslında bu bazılarında başarı olarak gözüksede sonuç bu kadar parlak değildir. Çünkü dediğim üzere kızların okumaktan başka şansı yoktur. Hacı Bektaşî'de bu konuya çok güzel bir vurgu yapmış son zamanlara baktığımızda bu sözü doğrulayarak kız çocukları okutulmaktadır. Fakat okutulduktan sonra çalışabilecekleri iş bulmaları çok da kolay değildir. Kadınların güçsüz olduğu düşüncesiyle bazı işyerleri ayrımcılık yaparken bazıları evli oldukları için veya çocukları olduğu için işe alınmaları tercih edilmiyor. Bir başka sorun ise eşleri, eşleri kadınların çalışmasını istemedikleri için işe göndermeyip evler hapsediyorlar. Diğer ülkelere baktığımızda bizim ülkemize göre kadınların okutulması ve iş bulmaları daha kolay. Belki de bunu sebebi Hacı Bektaşî velinin bu sözüdür. Bu sözü benimseyip bu görüşle kadınlara değer verip onları okutup ve sahip çıkmıştırlar. Bizim ülkemizde ise bu söz yeni yeni benimsenip hayata geçiyormuş gibi hissediyorum. Keşke demek için biraz geç oldu ama bunu farkında olduğumuzu düşünüyorum.

Son zamanlarda ülkemizde okuma yazma bilmeyen kadınlar için her okulda okuma yazma seferberliği başlamıştı. Bu seferberlik bence bizim için büyük bir adım. Bu sayede okuma yazma oranı artmış ve kadınlara değer artmıştır. Daha fazla kız çocuklarına değer verilip okutulması ve maddi imkânı olmayan kız çocuklarına burslu okutulması için ellerinden geleni yapacaklarına inanıyorum.

Umarım herkes benim gibi düşünüyordur. Ben bu konuda çok şanslıyım çünkü benim arkamda beni destekleyen bir ailem var. Keşke her kız çocuğu benim kadar şanslı olabilseydi. Bende kız çocuklarının okutulması için elimden geleni yapmaya çalışıyorum ve yapmaya devam edeceğim. Umarım bütün kız çocukları okutulup, güçlü ve kendi ayakları üzerinde durabilen, kimseye boyun eğmeyen bir vatandaş olabilirler.

ARSLAN VE CEYLAN METAFORU

Miray AKTAŞ 10/C

*Arslan: Bektaşî kültüründe, yiğitlik, mertlik ve cesaret timsali olan Hz. Ali'nin mahlası onun ne kadar yiğit ve mert olduğunun göstergesidir. Arslan aynı zamanda güç ve kuvveti benimsemektedir.

*Ceylan: Ceylan ise temiz kalbi, sevimliliği ayrıca gülümsemeyi temsil ettiği için iyiliğin sembolü haline gelmiştir. Ceylan mecazen kötülöklere bulaşmadığı nedeniyle, günahlardan arınmanın simgesini taşımaktadır.

Hacı Bektaşî Veli'nin kucağında ki arslan ve ceylan iyi ile kötüyü, şeytan ile meleği kucağında olarak her ikisine de nefes veren ve güzel sözler

söyleyen, hak yoluna girmelerine aracı olan bir insandır. Hacı Bektaşî Veli'nin ağzından çıkan sözler insanlık için büyük önem taşımaktadır. Hacı Bektaş Veli; Anadolu'nun sosyal, siyasel, ekonomik, etnik ve dinsel yapısını dikkate alarak, sevgi ve hoşgörü kültürünün temellerini atmıştır. Uygarlıklar beşiği Anadolu'nun zengin kültür mozaigini bozmadan; parçalamadan; farklılıklarıyla; sevgi ve hoşgörü temelinde bir araya getirerek ve tasavvufu yoğurarak, Anadolu Alevi ve Bektaşiliğinin doğmasına öncülük etmiştir. Hacı Bektaş Veli aynı zamanda Anadolu tasavvuf hareketinin de önemli şahsiyetlerinden birisiydi. Farklı dillerden, farklı kökenlerden ve kültürlerden gelen insanları bir bilen; ceylanla arslanı dost olarak kucaklayan bu anlayıştır. Bu anlayışın, Evrensel İnsan Hakları Bildirgesinde ifade edilen düşüncelerin temeli olduğu; günümüz insanın, hala bu anlayışa ulaşma çabası içinde olduğu yadsınamaz. Hacı Bektaş Veli; arslan ile ceylana olan sevgi ve sadakatini şu sözlerle dile getirmiştir;

**“Sevgi muhabbet kaynar, yanan ocağımızda,
Bülbüller şevke gelir, gül açar bağımızda,
Hırslar, kinler yok olur, aşkla meydanımızda,
Arslanlarla ceylanlar, dosttur kucağımızda.”**

BİR OLALIM İRİ OLALIM! OYA ARSLAN 11/C

“Kimsenin Ayıbını Arama, Kendi Ayıbını Görür Ol”
“Her Ne Ararsan Kendinde Ara”
“Dili, Dini Rengi Ne Olursa Olsun İyiler İyidir”
“Bir Olalım, İri Olalım, Diri Olalım”

Hacı Bektaş Veli'nin bu sözleri de günümüz için geçerlidir. Ama bakınca evet şu an birlik, beraberlik yok! Hep kendi çıkarları için başkalarının eksikliğini gösteren, bizi ona yönelten, ırkçı görüşe sahip insanların, toplulukların olduğunu görüyoruz. 13.yydan bu yana insanlıkta tam olarak ne değişti? Ne düzene girdi? ‘Kanun’ adı altında neler yaşanmadı ki? İnsan Hakları nasıl çiğnenmeye devam etti? Hatta bizim bilmediğimiz medyanın, siyasi birliklerin veya örgütlerin bizden sakladığı olaylar... Evet, insanlar başkaldırıyorlar, başkaldırmalılar da ama tam olarak destek var mı? Hâlâ yaşadığımız ülkede bile insanlık anlayışıyla ters düşecek anlayışlar bulunuyor. Bu bizim ülkemizde bile çözülemedi bir de dünyayı düşünelim...

Yaşanan onca olaydan sonra, ya gözlerini, kulaklarını kapatıyorlar ya da bu olaylara karşı ayaklanmaların boşa olduğu, insanların özgürlüklerini alamayacağı, hep birilerinin altında kalacağını göstermeye çalışıyorlar. Evet, yanlış okumadınız insanların belli bir yönetim altında sömürülmesi amaçları. Tıpkı George Orwell'in 1984 adlı kitabında anlatılanlar, yaşananlar gibi. Kitaptaki karakter, Winston, yaşanan düzene başkaldırmaya çalışıyor. Ama değişen? Değişen bir şey olmuyor düzen bozulmuyor. Winston ve Winston gibiler ortadan kaldırılıyor sadece ama bu bedensel olarak değil çünkü o kişilerin bedenlerine ihtiyaçları var. Bu ortadan kaldırma düşünceleri için oluyor. Düşüncelerini değiştiriyorlar sanki tek bir doğru var da onu öğretiyorlar. Sonunda insanın acizliğini, bilinçaltını o kadar iyi biliyorlar, o kadar iyi yönetiyorlar ki seviyorsun... Kendi isteğinle buna maruz bırakılıyorsun... Büyük Birader'i (diktatör) her şeye rağmen sanki yanlış bir şey yokmuş gibi, en doğrusunu yapıyormuş gibi seviyorsun. “...Yanaklarından cin kokulu iki damla gözyaşı süzülürdü. Ama artık her şey yoluna girmişti, mücadeleye sona ermişti. Sonunda kendine karşı zafere ulaşmıştı. Büyük Birader'i çok seviyordu.”

İşte kitapta onca direnmeye onca başkaldırıya rağmen son bu. Ve insanlığın sonunun da böyle giderse bunun gibi olabileceği bir gerçek. Hatta bu Büyük Birader'in karşılığı olacak bir kişi var dünyamızda. Onu Büyük Birader olarak örnek gösterebiliriz hatta yarattığı kendi dünyasını da. Çünkü her şey çok benzer, amaçlar aynı. Bahsettiğim ülke Kuzey Kore. Kuzey Kore'nin nasıl bir ülke olduğunu biliyor musunuz? Kuzey Kore için ‘dünyaya kapalı bir ülke’ demek sanırım doğru olur. Kuzey Kore hakkında yazılan yazılar, haberler, istatistikler, filmlerden yo-

la çıkarak 1984'teki Okyanusya'ya benzetebilirim sanırım. Okuduğum yazılardan Kuzey Kore'deki propaganda müzikleriyle 1984'te olan, insanların iki kelimesinden birinin ‘yüce liderimiz’ tarzı olması, yaşayan halkın dış dünyadan habersiz olması. (Kelimenin tam anlamıyla habersiz çünkü onlara ne gösteriliyorsa bildikleri o, araştırmak yasak!). İşte (aslında daha çok şey var ama pek de kanıt olmadığından.) bu şeyleri 1984 ile benzer olarak gösterebiliriz. Yani demek istediğim, gerçek hayatta var böyle bir şey. İnsanlar bu tarz şeylere maruz kalıyorlar. Var yani. Gerçek bu şeyler. Geçmişte de var şu anda da. Hitler Almanya'sı, Stalin SSCB'si, Mussolini İtalya'sı... Ama hiçbir şey için çok geç kalınmadı. Şimdi uyanmanın tam zamanı. Şimdi olamazsa bu giderek büyür ve tüm dünya için, bizler için bu son kaçınılmaz olabilir. Hacı Bektaş Veli gibi birçok mutasavvıf geldi, izlerini bıraktı. Ama daha herkese tam anlamıyla ulaşamadı.

“Bir Olalım, İri Olalım, Diri Olalım.” Olalım, olalım ama bununla ilgilenmedikçe sadece sözde olacak bir şey midir bu? Hayır. Bu öğretileri, bu öğütleri hayata geçirmedikçe ne katkısı olacak? Ne değiştirebileceğiz?

“Sevgi Ve Acıma, İnsanlık; Hiddet Ve Şehvet İse Hayvanlık Vastır.”

Ne zamana kadar insanlar hayvanlık vasfını devam ettirecek? İnsanların uyanması için daha ne yaşanması gerekiyor? Kaçınılmaz sonu mu bekliyoruz? İyi de o zaman her şey için çok geç olacak. Hiçbir şekilde en ufak şeyi bile değiştiremeyeceğiz. İnsanoğlu pişman olmayı çok seviyor ama o zaman geldiğinde pişman olduğunu bile bilemeyecek.

ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

“Çalışmadan Geçinenler Bizden Değildir.”

“En Yüce Servet İlimdir.”

“İlimden Gidilmeyen Yolun Sonu Karanlıktır.”

“Kadınları Okutunuz.”

“Düşünce Karanlığına Işık Tutanlara Ne Mutlu.”

Hacı Bektaş Veli'nin bu sözlerinden ilme, araştırmaya ne kadar değer verdiğini anlayabiliriz. Ve bakınca da bu dünyada, yaşadığımız bu dönemde de araştırmadan, okumadan, öğrenmeden yaşamak çok zor. Hacı Bektaş Veli 13.yy'da yaşamış bir mutasavvıf olmasına rağmen sözlerinin bugün için de geçerli olduğunu görüyoruz. Çünkü bakınca hep ortak sorunlar ve tam anlamıyla hiçbir zaman çözülemeyen belki de çözülemeyecek olan sorunlar. Çalışmanın, okumanın, araştırmanın önemini etrafımıza bakınca bile anlayabiliriz. Hiç kimse gerçekten hiç kimse yatarak bir yere gelmedi. Ya aklını çalıştırdı ya da yaratıcılığını konuşturdu ama çabaladı. Şimdi çalışmanın öneminden ayrıntılı bahsetmeyeceğim çünkü bunun için gözümüzü açıp etrafa bakmak yeterli olacaktır. Ve bu dünyada ‘insan’ olarak yaşamak istiyorsak çalışmaktan başka çaremiz yok!

HACI BEKTAŞ VELİ'DEN ÖZLÜ SÖZLER

Akıl birinci koruması sabırdır. Akıl ikinci koruması utanmaktır. Akıl üçüncü koruması kanaattir.

Abdal, Hakk'a hayran olandır.

Adalet her işte, Hakk'ı bilmektir.

Âdem suretinde olan herkes, Âdem değildir.

Âdem'in Âdemliği; akıl, hayâ ve ilim iledir.

Âlimlere ve kendini bilenlere, alçak gönüllülük yararır.

Allah ile gönül arasında perde yoktur.

Ara, bul.

Araştırma, açık bir sınavdır.

Arifler hem arıdır, hem arıttıcı.

Ariflerin içinde, murdar nesne (kötülük) eğlenmez.

Aşk meydanı, erenlerin ve bilenlerindir.

Bilim, gerçeğe giden yolları aydınlatan ışıktır.

Bir olalım, iri olalım, diri olalım.

Bizi sevenlerin gönüllerinde biz oturur, dillerinde de biz konuşuruz.

Bizim erkânımız; ahlâkı Muhammed'i ve edebi Ali'dir.

Büyük düşman odur ki: ilki nefsanî istek ve arzulardır. İkinci kibir ve sapıklıktır. Üçüncü hilekarlık ve yalancılıktır.

Cahiller ve hak tanımazlara, sükût ile karşılık veriniz.

Cennet için ibadet geçersizdir.

Çalışan insan kötülük düşünmez.

Çalışmadan geçinenler, bizden değildir.

Daima iyiyi, güzeli, doğruyu öğrenebilmek için okuyunuz, okutunuz.

Devletli odur ki; cehli sile, gafletten uyanıp kendini bile.

Dil mızraktan, daha derin yaralar.

Dili, dini, rengi ne olursa olsun iyiler iyidir.

Dinine dizlerinle değil, kalbinle bağlan.

Doğruluk dost kapısıdır.

Düşmanınızın bile, insan olduğunu unutmayınız.

Düşünce karanlığına ışık tutanlara ne mutlu

Düşünce, davranış ve sevgiyi, Allah lezzeti olarak tadın.

Edep elbisesini, sırtınızdan ölünceye kadar çıkartmayınız.

Elden gelen her iyiliği, herkese yapınız.

Eline, diline, beline sahip ol.

En büyük keramet çalışmaktır.

En yüce servet, ilimdir.

Göze nur gönülden gelir.

Hak güneşten daha zahirdir.

Hakk'a erişebilmek için, büyüklere ve doğrulara yaklaşın.

Hakikatin ilk makamı, toprak olacağımızın bilinmesidir.

Hamı pişiremezsen bari pişmiş ham etme.

Her ne arar isen, kendinde ara.

Hiçbir milleti ve insanı ayıplamayınız.

Hükümdar (idareci), ancak adaleti ile başarılı olur.

İbadetin yeri başkadır, işin yeri başkadır.

İçi murdar kimseyi ne kadar dıştan yıkarsan arınmaz.

İlim, hakikate giden yolları aydınlatan ışıktır.

İlim beşikte başlar, mezarda biter.

İlimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır.

İlmi ve bilgiyi yüce tutan kimse hiçbir zaman küçülmez, alçalmaz.

İncinsen de, incitme.

İnsan dilinin arkasında gizlidir.

İnsanın kemali, ahlâk güzelliğidir.

İnsanın olgunluğu, davranışlarının doğruluğundadır.

İnsanın gerçek güzelliği, sözünün güzelliğidir.

İslâm'ın temeli güzel ahlâk; ahlâkın özü bilgi; bilginin özü akıldır.

Kadınlarınızı okutunuz, kadınları okumayan millet yükselmez.

Kanaatkâr olanlar, en büyük zenginliğe sahiptir.

Karşısındaki insanın iyi olmasını isteyen, önce kendisi iyi olmalıdır.

Kendini tanımayan, Yaratan'ı

da bilemez.

Kibrin aslı şeytan, tevazuunun aslı Rahman'dır.

Kimsenin ayıbını arama, kendi ayıbını görür ol.

Marifet, nefsi silmek değil, bilmektir.

Mevki hırsı, koğu, gıybet, edebisizlik, hıyanet Hakk'ı inkâr eder.

Murada ermek, sabır iledir.

Mürüvvet hoş görme ve affettmektir.

Nebiler, Veliler, insanlığa Tanrı'nın hediyesidir.

Nefsine ağır geleni, kimseye tatbik etme.

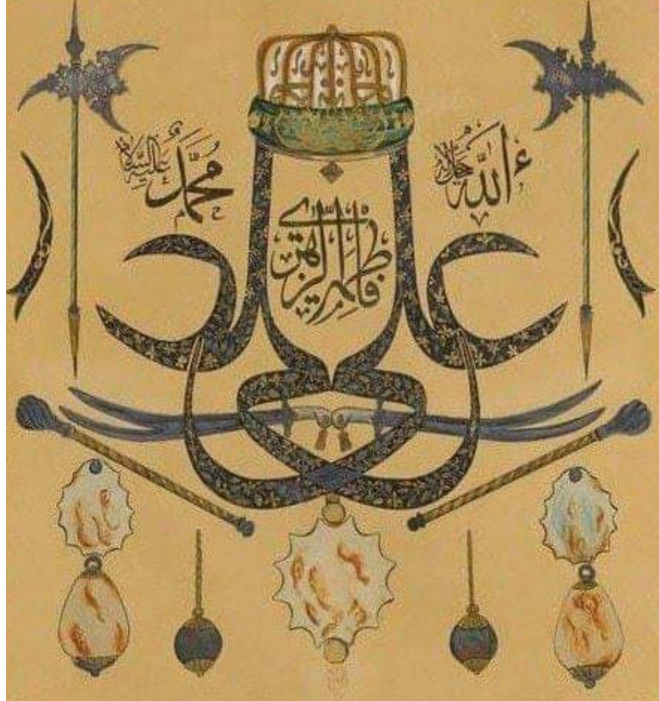
Oturduğun yeri pak et, kazandığın lokmayı hak et.

Özünde ve sözünde temiz olmayanların, imanını tam değildir.

Sevgi ve acıma, insanlık; hiddet ve şehvet ise hayvanlık vasfıdır.

Yolumuz; ilim, irfan ve insanlık sevgisi üzerine kurulmuştur.

Yalancılığın isteği, çekiştirme, kahkaha ve maskaralık: kendi ayıbını görmeyip, başkalarının ayıbını gözlemektir.

Hararet nârdadır, sacda değildir,
Keramet sendedir, tâcda değildir.
Her ne arar isen, kendinde ara,
Kudüs'te, Mekke'de, Hâc'da değildir.

**Sakın, bir kimsenin gönlünü yıkma,
Gerçek erenlerin sözünden çıkma.
Eğer insan isen ölmezsin, korkma,
Âşığı kurt yemez, uc'da değildir.**

Gönül Kabesine girmesin hülya,
Nefsine hâkim ol düşme bed huya.
Kırları arıtan baksana suya,
Hep yüzü yerlerde, buca değildir.

**Dostumuzla beraber, yaralanır kanarız,
Her nefeste aşk ile yaratamı anarız.
Erenler meydanına, vahdet ile gir de gör,
Kırk budaklı şamdanda kırkımız bir ya-
narız.**

Edep, erkâna bağlıdır, ayağımız başımız,
Güllerden koku almıştır, toprağımız taşımız.
Soframızda bulunan, lokmalar hep helâldir,
Yiyenlere nur olur, ekmeğimiz aşımız.

İlim beşikte başlar, mezarda
biter.

Hacı Bektaş Veli

**Erkek dişi sorulmaz, muhabbetin dilinde,
Hakk'ın yarattığı her şey yerli yerinde
Bizim nazarımızda, kadın erkek farkı yok,
Noksanlıkla eksiklik, senin görüşlerinde**

Hakk'a talip olan kişi, başka murat isteme,
Dostun seninle beraber, başka vuslat isteme.
Bu dünya bir sofradır, arzular gelir geçer,
Eğer bizi buldun ise, başka murat isteme

**Madde karanlığı, akıl nuru;
Cehalet karanlığı, ilim nuru;
Nefis karanlığı, marifet nuru;
Gönül karanlığı, aşk nuru ile aydınlanır.**

Sevgi muhabbet kaynar, yanan ocağımızda,
Bülbüller şevke gelir, gül açar bağımızda.
Hırslar, kinler yok olur, aşkla meydanımızda,
Aslanlarla ceylanlar, dosttur kucağımızda.

**Sensiz benim bir dem karara mecalim yok
İhsanımı ta'dâ da imkânım yok.
Tenimdeki her tüy eğer dillense,
Binde bir şükrümü ifaya imkânım yok.**

Malım mülküm servetim, hepsi evde kaldı,
Eşim dostum akrabam, geçtiğim yolda kaldı,
Dostlarımdan birisi, benden hiç ayrılmadı,
Allah için yaptığım iyilikler bende kaldı.

**Hikmet arar isen özüne bir bak
Arap'ta Acem'de Rum'da arama
Hakikat nurunun aslı hakikat
Aynada yansıyan nurda arama**

Özünü bilenler özrü silendir
Turaplık rızayı teslim edendir
Gerçek Abdal Hakk'a hayran olandır
Kibir ile gurur horda arama

**Aslolan göze nur gönülden gelir
Sevgi muhabbette asuman erir
Ebedi sevgiyi bu toprak verir
Kudüs Arafat'ta Tur'da arama**

Varlık ummanında göz ol da bak
Vahdet ateşinde benliğini yak
Ayağa kalkarsan hizmet için kalk
Zulmedenden olup zorda arama

“DÜŞMANINIZIN DAHİ İNSAN OLDUĞUNU UNUTMAYINIZ”

Furkan HIŞIRCI 10/A

Bu söz insanlık boyunca insanların sürekli söylediği ama asla uygulamadığı bir sözdür. Geçmişten günümüze insanoğlu sürekli olarak hem savaşmış hem de barışmıştır. Barışlar sessiz, sakin üstün körü yapılırken; savaşlar ve çatışmalar büyük bir heyecanla ve büyük iştahla yapılmıştır. İnsanlar sevmediği insan ya da bir topluma hiç acımamış ve büyük acılar yaşatmıştır.

Bu da bu sözün ne kadar değerli ve ne kadar hepimize lazım olduğunu gösteriyor.

Bu söz ne kadar yerinde olsa da teknolojinin ve insan ilişkilerinin üst düzey olduğu günümüzde dahi uygulanmamaktadır. Sosyal medyada insanlar karşı tarafı anlamadan ve anlamak istemeden onu küçük düşürme, linçlere uğratma çabasıdır. Birisini üzerinden hiç umursamadan yapıyor ve bazen böyle durumlar çok ileriye gidebiliyor ve karşısındakini insan dahi olduğunu unutabiliyor.

Ülkemizde ve dünyamızda sağ-sol, açık-kapalı, Kürt-Türk, Alevi- Sünni, beyaz-siyah gibi birçok alanda ikilem çıkarılıyor ve insanların doğuştan getirdiği ya da kendi seçimleri üzerinden bir diğerini acımasızca aşağıladığı bir düzen oluşturuluyor. Oysa herkes bir diğerinin de insan olduğunu unutmaya ve farklılıklarımızla güzel olduğumuzu bilsek düşman gördüklerimize dahi saygı duyardık.

Sonuç olarak bu sözü kendimize rehber edinmeli ve bu yolda kendimizi geliştirmeliyiz. Bu basit gibi görünse de yukarıda da anlattığım gibi bu zamanda bile hala yapılamayan bir şeydir. Bu yüzden önce kendi kapımızın önündeki çöpleri temizleyip daha sonra başka kapılara yönelmeliyiz. Çünkü düşüncelerden nefret etmek kadar kötü bir şey olamaz.

“ÇALIŞMADAN GEÇİNERLER BİZDEN DEĞİLDİR!”

Eren DOĞAN 10/B

Bazı insanlar vardır kolay lokma peşinde koşan, bazı insanlar vardır çok çalışıp didinip evine helal lokma sokan. Her insan aynı değildir. Kimi haram yer, kimi helal. Helal yiyenin bir bildiği var herhalde. Çünkü, helal yiyen insanda Allah inancı var, neyin ne olduğunu, bazı şeylerin neden yapılmadığını, yapılmayacağını bilir bu insanlar. Yardım

ma muhtaç insanlar bile iş arıyor çalışma isteğinde bulunuyor. Âmâ bazıları var ki çalışmadan bir şey etmeden ev sahibi, araba sahibi oluyor. Bize sadece durup bakmak kalıyor.

Bizim bir komşu vardı. Bakardım adam hiç dışarı çıkmıyor, işe gitmiyor ve harikulade geçiniyordu. Düşünürdüm nasıl oluyor da bu adam hiç yattığı yerden kalkmadan bir evi baştan aşağı donatıyor. Küçüktüm tabi bilmezdim neyin ne olduğunu. Bakardım babama

Elin açık, gönlün açık, sofran açık olsun.
Ayıpları ört, sırları tut, öfkeni de yut.

Hacı Bektaş-ı Veli

inşaatta çalışarak eve geldiği zaman yorgun, bitkin ama bir bildiği var demek ki derdim hep. Eve helal lokma getiriyor, emeğinin karşılığını alıyor. Yanlış sularda yüzmüyor, kolay kazanmaya yönelmiyor. Zaten insan oturarak bir yerlere gelemez, çalışıp çabalama gerektirir. Öyle yol yordam bilmeyen işlere bulaşmamalı. Müslüman dediğin hakkıyla işini yapıp kötü yanlış işlere bulaşmamalı. Ne demişler Mümin müminin aynasıdır.

Aradan yıllar geçti 12 yaşındaydım. Bahsettiğim haram yiyen yanlış işlerle uğraşan komşu bu sefer ayağını taşa vurmıştı. Öyle sevinmişim ki kötü yolda olanı 4 duvar bekler derdim hep, dediğimde olmuştu. 10 yıl ceza yedi. Geride gözü yaşlı karısı ve 3 çocuğu kalmıştı. Eşi nasıl katlanıyordu bu adamın kötü işlerde olmasına? hiç bir fikrim yok.

Şimdi biz ne sonuç çıkardık bu anlattıklarımızdan: Kalbi pis olan insanın oturup şipşak bir şey sahibi olma isteğinden türeyerek harama yönelme isteği sonunda, onu hiç de güzel şeylerin karşılamayacağını anladık ve helal olan her şeyin ne kadar iyi olduğunu oturarak bir yerlere gelinebileceğini anladık. "Boş duranı Allah sevmez".

“KADINLARI OKUTUNUZ!”

Sude ÖNCEL 10/B

İlk olarak şu cümleyi söylemek istiyorum “Eğitilmiş kadın güçlü toplum güzel yarınlar” demektir bana göre. Ben de bir kadın olarak kadınların okutulmasının sonuna kadar arkasındayım.

Atatürk’ünde çok güzel bir sözü vardır “Kadınlarını geri bırakan toplum geride kalmaya mahkûmdur”. Ne güzel söylemiş Atamız. Bu sözün genel anlamı kadını toplumda birey olarak kendini edebilmesidir. Eskiden toplumda kadınlar hor görülüp okutulmuyordu. Fakat kadınlar zaman içerisinde bu duruma tepki göstermişlerdir. Artık kadınlarda hakkını arayabilmiş kendi ayakları üstünde durmak istemiştir.

Okumak, bilgi birikim sahibi olmak dünyadaki bütün kadınlar için paha biçilmez bir şeydir.

Ben de kadın olarak başka insanlara muhtaç olmadan hayatımı sürdürebilmek ve bilgi sahibi olmak için okuyorum.

Bu konunun bana en yakındaki örneği annemdir. Annem çok büyük zorluklarla okumuştur. Dedem maddi durumları iyi olmadığı için annemi okutmak istememişti. Fakat annem orta yolu bulup hem ev işlerine hem de okuldaki çalışmalarına yeteri kadar zaman ayırmaya çalışmıştır. Bunun sonucunda annem liseden mezun olmuştur ve şu an elinde iyi kötü bir mesleği vardır.

Ayrıca bu konuda Hacı Bektaş Veli’de tavrını ortaya koymuş ve kadınları okuyan toplumların gelişmişlik düzeyinin artacağını şu sözleriyle anlatmak istemiştir “ Kadınları okutunuz, kadını okumayan milletler yükselmez.”

NE ARARSAN ARA KENDİNDE ARA

Hamza EKMEKÇİ 10/A

Her şey ilk önce insanın kendisinde başlar. Şu günlerde hepimiz haliyle gerginiz hepimizin sorunları kendine fazla geliyor, insanlar girdikleri psikolojiyle karşısındakini düşünmeden hareket ediyor ve farkında olmadan kırıp incitebiliyor. Başkalarını eleştirmek, başkalarının yanlışını düzeltmek, kendi yanlışlarını düzelterip öz eleştiri yapmaktan daha kolay gelebiliyor. İnsanlarda doğru, yanlış, hata, başarı gibi şeyleri aramak yerine, kendini her yönden geliştirebilirsin; mutluluğu, empatiyi, bilgiyi başkalarında aramak yerine bunu insanlar kendine sağlayabilir. “İnsan” olmak kelimesi çok kolay söylenebiliyor ama maalesef bu herkesin başarabildiği kadar kolay bir konu değil. Merhamet, sağduyu, düşünce gibi insanları insan yapan özellikler maalesef herkesin harcı olamıyor zamanımızda. Her şey senin elinde istersen kurduğun tüm hayalleri gerçekleştirebilir donanımlı, bilgili kültürlü ve istediği her şeyi başarabilen, düşünceli, akıllı yaptığı işlerle ve hareketleriyle dikkat çeken bir insan olabilmeyi başarırın ya da hiçbir şey umursamayan, çevresini geçtim kendine bile yararı olmayan yapmayı istediği şeyler hayatı boyunca hayalden ibaret kalacak, kendini hiçbir yönden geliştirememiş vasıfsız bir insan olarak hayatını ölünceye kadar rutin bir şekilde devam ettirir-

sin. Hayatın her döneminde zorlandığımız dönemler olabilir. Büyük kayıplar verdiğimiz zamanlar, yalnız hissettiğimiz zamanlar, hiçbir şey yapacak gücümüzün olmadığı zamanlar hatta belki de hiçbir insanın eli seni olduğun yerden çekip çıkarmaya yetecek güçte olmayabilir. O zaman anlarsın ki ‘her şey sende başlar ve sende biter’ mutlu olmak istersen olur- sun, üzölmek istersen üzölürsün, başarmak istersen başarırın ve her şeyi baştan kurmak istersen bunu yapabilirsin. Kendin için aldığın kararlarla hayatını şekillendirirsin. Eğer ki sen yapmak istersen hiçbir zaman hiçbir şey için geç değildir. Yapmak istediğin şeyleri başka insanlarda değil “Ne ararsan ara kendinde ara.

UNESCO

HÜNKÂR HACI BEKTAŞ VELİ
ve YUNUS EMRE YILI

“KİMSENİN AYIBINI ARAMA KENDİ AYIBINI GÖRÜR OL!”

Nursena DEMİR 10/E

İnsanların ayıplarını örtmek, günahlarını yaymamak ve affetmek çok sevaptır.

Uzun bir hadis-i şerifin sonunda; “ Bir kimse bir Müslümanın ayıbını, kusurunu örterse Allahuteala, kıyamet günü onun ayıplarını, kabahatlerini örter.” diye buyrulmuştur.

O yüzden etrafımızdakilerin ne yapıp ne olduğundan çok ben ne yapıp ne oluyorum demeli ve ona göre davranmalıyız. Kimseden kendimizi üstün görmemeliyiz. Her insanın bir kusuru ve günahı vardır. Günahım yok diyenin o an günahı olmuştur.

Kendi ayıplarını, kusurlarını araştırıp, düzeltmeye çalışan bir kimse, başkalarının ayıplarını görmeye vakit bulamaz. İyi bir kimse dışarıda, başkasından gördüğü ayıp ve kusurlarını yaymaz, dile getirmez, kendisinde arar. Zira varsa ondan kurtulmaya çalışır. Böylece kişi, kendi kötü huylarından arınır. Çünkü “Mü’min mü’minin aynasıdır.” İnsan, kendi ayıp ve kusurlarını görmeli, bir kimsenin ayıp ve kusurlarını görmemelidir. Zira başkalarının ayıplarını yayıp, tövbe etmeyenlerin yerleri, cehennemdir. İnsan evvela kendisiyle ilgilenmeli, dışarıda aradıklarını kendinde aramalıdır. İnsanlar, kendi kusurlarını çuvala basar, başkalarının kusurlarını duvara asar. İşte bu düşüncedeki insanların, utanma perdeleri yırtılmıştır. Kendilerini kusursuz, insanları kusurlu görür olurlar.

Gözümüz, dilimiz dışarıdakiler olmamalı kendimizde olmalıdır ki başkasının günahını görmeyelim.

“DİLİ, DİNİ, RENGİ NE OLURSA OLSUN, İYİLER İYİDİR”

Esmanur TOPRAK 10/D

Ne de güzel söylemiş Hacı Bektaş-ı Veli, “Dili, dini, rengi ne olursa olsun, iyiler iyidir.”

Geçmişte olup ve günümüzde hala devam eden bir saçmalaktır ırkçılık. Kimimiz beyaz, kimimiz kumral, kimimiz esmer ve kimimiz tamamen siyah ne fark eder? Hepimiz insan değil miyiz? Ha Türk’üm ha Kürt’üm ne fark eder? İkisinin de duygu ve düşünceleri yok mu? Ha İngiliz ha Fransız birinin dili diğerinden daha mı üstün? Ne münasebet! Tabii ki değil.

Bazı insanlar kendi ırkı dışında bir insan gördüklerinde, o kişiden hemen kaçıyorlar. Neden? Kendisi daha mı üstün yoksa? Üstünlük... Size neyi çağırıyor? Dini mi, dili mi, rengi mi yoksa hepsinden daha kıymetli olan erdemliği mi? Bana göre erdemliği, iyiliği çağırıyor. Belki de neden bunları bize anlatıyorsun diyeceksiniz. Öyleyse hemen anlatmaya başlayayım.

Bildiğiniz üzere ırkçılık, birçok kişinin vazgeçilmez. Ne kadar da saçma öyle değil mi? İrkçı olan insanlar garip bir şekilde kendilerini karşı ırktan daha üstün görüyor. Neden? Aslında onlara bunun nedenini sorsak sanırım verecekleri cevap, “Onun ırkı aşağılık bir ırk. Benim ırkım daha güzel ve daha erdemli” diyecektir. Soruyorum, erdemlik ve iyilik, ırk işi midir? Asla değil. Görüyoruz, bir insan ırkını çok över ama akşam haberinde o ırktan bir insanın, birine saldırdığına şahit oluruz. Ya da bir insan karşı ırkını asla sevmez ama o sevmediği ırktan insanın hayırlı işlere vesile olduğunu görürüz. Ama bu demek değildir ki bu ırktan birisi kötülük yaptıysa hepsi kötü ya da iyilik yaptıysa hepsi iyi. Neden bu nefret? Nereden geliyor bu şiddetli kin? Ne zararlarını gördün de acılar çektiyorsun karşı ırkına?

İrkçı olanlar kendilerini pekâlâ da iyi zannederken asıl acınılacak olanların kendilerini olduklarını görmüyorlar herhalde. İrkçılık yaparak kendisini erdemlikten uzaklaştırıyor farkında olmadan. Hâlbuki belki de o nefret ettiği kişi ne kadar da erdemli bir insandır değil mi? İster mi karşı ırktan kendisinden nefret etsin? İster mi sadece ırkçılık yüzünden kendisine zulüm etsin? İstemez çünkü canı çok kıymetli değil mi? Onun canı kıymetliyse karşı cinsinki değil midir? Her insanın canı kıymetlidir. Bir insanı, insan yapan içindeki iyiliği değil midir yoksa? Ne kadar da saçma geldi bu soru öyle değil mi? Çünkü gerçekten de öyle.

- Ben Türküm
- Ben Kürdüm
- Ben Müslümanım
- Ben bir Hristiyanım
- Ben ise Fransızım
- Ben bir Hanefiyim
- Ben ise Aleviyim

Soruyorum size! Ne farkı var burada size seslenen 7 insanın? Tek bir fark öyle değil mi? Sadece mezhepleri, ırkları ve dinleri farklı değil mi?

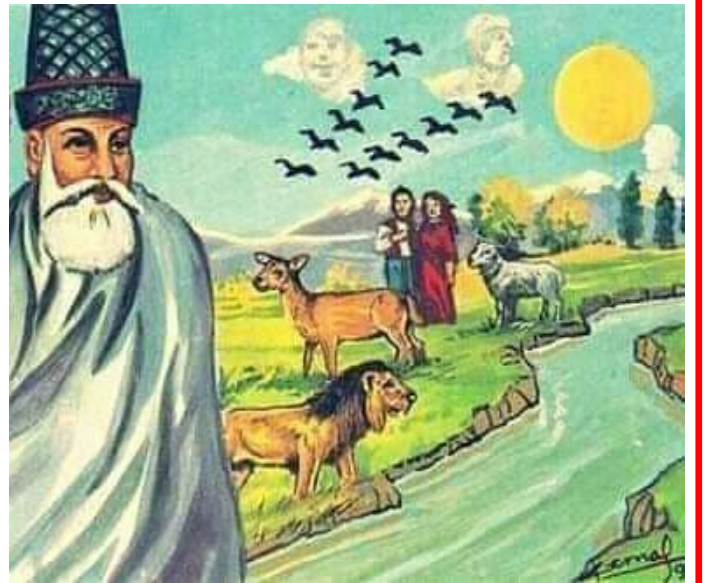
Bu insanlardan biri diğerinin ırkı için ondan nefret etse yakışır mı insanlığa?! Yakışmaz. Çünkü bir insanı, insan yapan ırkı, dini, dili ve rengi değil duygu ve düşünceleridir.

İrkçı olan bir insan, soruyor mu kendine neden ben bu ırka aitim diye.? Diyor mu karşı ırkım, dilini, dinini ve rengini kendisi seçmedi diye. Biz nasıl ailemizi, görünüşümüzü ve yaşamımızı kendimiz seçmiyorsak ırkımızı, dinimizi ve rengimizi de kendimiz seçemiyoruz. Bilinçlenelim artık lütfen! Yazık değil mi dini, dili ve rengi yüzünden zulüm görenlere? Ha Kürt, ha Türk insan değil mi?

İrkçı olan birisi ırkını öve öve bitiremezken, çıkan haberlerde kendi ırkından birisinin katil olduğunu öğrenince hala nasıl övebiliyor? Karşı ırkı iyiliklerden vazgeçemezken hala nasıl bu kını duyabiliyor?

Geçtiğimiz aylarda teni siyah diye öldürülen birçok masum insana şahit olduk. Ne suçu vardı onca insanın da öldürüldü? Geçtiğimiz yaz bir kitap okudum ırkçılık üzerine. Siyahi bir adama iftira atıldı diye idama mahkûm edilmişti. Peki, o adam bir siyahi olmasaydı hakkında böyle rahat konuşabilirler miydi? Hiç sanmıyorum! Adam iyilik yapsa bile idama mahkûm edilirken, ırkıyla gurur duyan insanlar... Acilen bu saçmalığınızı aşmanız için bir yardım almanız gerekiyor! Siyahilere tiksiniç bir şekilde ‘Zenci’ diye seslenen insanlar, siz çok mu iyisiniz ki ‘Zenci’ dediğiniz kişi masum olsa bile onunla dalga geçerek? Demek istediğim tüm siyahi ırk iyidir değil. Elbette ki kötü olanları da vardır. Her ırkın kendine ait iyi ve kötü insanları vardır ve bilelim ki iyi ya da kötü olmalarını sağlayan dinleri, dilleri ve renkleri değil taşıdıkları duygu ve düşünceleridir.

Çünkü **“ Dili, dini, rengi ne olursa olsun, iyiler iyidir.”**

“İYİLER İYİDİR”

Meleknur DERİN 10/D

Hepimiz farklı ten renkleriyle, farklı ülkelerle doğduk ve bambaşka dilleri konuşuyoruz. Ama toplumun bazı kesimleri bu ten renkleri, bu ırklar, bu ülkeler ve bu dilleri kendilerinden daha aşağıda görüyor. Oysaki görünüşümüz ya da kökenimiz değildir bizi biz yapan. Küçük bir çocuğu siyahi ya da beyaz olduğu için öldüremeyiz ya da nefret edemeyiz. Çünkü onlar bu dünyanın en masum canlıları. Yine aynı şekilde sırf başka bir ülkeden, başka bir dine mensup diye birisine şiddet uygulayan birini affedemeyiz. Adalet herkese aynı şekilde dağıtılmalı, herkes aynı saygıyı görmeli.

Dünyadaki bazı toplumlarda insanlar ten rengi, konuştuğu dil ve inançları yüzünden yargılanıyor veya dışlanıyor. Oysa dilimiz, tenimiz, doğduğumuz ülke, cinsiyetimiz, ailemiz vb. şeyleri biz seçemiyoruz. Önemli olan kişinin davranışları, karakteri, hisleri ve hareketleri.

Belki yaşamımızda, belki toplumumuzda, belki de bir haberde beyaz tenli birinin siyah tenli birinden üstün olduğu düşüncesine sahip kişileri görmüştür. Bu düşünce şekline ırkçılık adı verilir, bu düşünceye sahip kişi ise ırkçı bir bireydir. Maalesef yaşadığımız dünyada ırkçılık çok yaygın.

Ten renginin farklı olması o kişiyi kötü biri yapmaz. İnsanların iyi veya kötü olduğunu rengi, dili veya diniyle anlayamayız. O eleştirdiğimiz insanlar bizim hayatımızı kurtarıırken, teninden ya da ülkesinden dolayı yücelttiğimiz insanlar bize zarar verebilir. Bazı ülkelerde sırf siyahi olduğu için insanlar araba kullanırken polis tarafından durdurulup arabanın çalıntı olup olmadığı kontrol ediliyor. Sırf siyahi oldukları için tutuklanırlarken kendilerine gereksiz şiddet gösteriliyor. ırkçılık çok eskilere dayanan ama insanların yok etmek için uğraştığı bir durumdur. Yine geçmişte insanlar siyahileri köle olarak kullanırken, Almanlar Yahudileri katletti. Sırf farklı bir inanca ya da tene sahip oldukları için. Tabi ki bu durum günümüzde, geçmişte yaşandığı gibi sert ve fazla değil. Sırf beyaz tenli diye bir insan iyi olmuyor ya da biri sırf dinine bağlı diye yobaz olmuyor. İnsanları tanımadan eleştirmek doğru değil.

Örneğin Suriye’den Türkiye’ye gelen insanlar. Aynı dili konuşmuyor olabiliriz ama aynı ülkede yaşıyoruz. Evet, belki hoşumuza gitmeyen davranışları olabilir. Ama tanıdığımız bir kaç kişi yüzünden Suriyeliler kötü diyemeyiz. Belki aralarında kötü kişiler olabilir ama bunun yanı sıra iyiler de olabilir. Hacı Bektaşî Veli’nin de dediği gibi **“Dili, dini, rengi ne olursa olsun iyiler iyidir.”**

YAPABİLİR

İlayda Şahin 10/B

Kadın ve erkek eşittir. Erkek ne yapıyorsa kadın da yapabilir. Kadın narin olabilir, zarif olabilir, fazla kası da olmayabilir ama bu onu güçsüz yapmaz. Bir insanın kasları var diye üstün değildir. Önemli olan kas gücü değil beyin gücüdür.

“Türk kültüründe örfünde kadın hep el üstünde tutulmuştur. Cengiz Han’ın eşi için söylediği ‘Ben sizin Han’ınızım bu da benim Han’ım. ‘ Sözleriyle dilimize yerleşen hanım (Han’ım) kelimesi bile bunu gösterir.” İlk savaş pilotu bir kadındır. Ve o kadın

birçok kadına örnek olmuştur. Kadınların yemek yapmaktan çok daha fazlasını yapabileceğini gösterir.

Bir kadın doğum yaparken bir insanın dayanabileceği acının kat kat fazla acıya katlanırmış. Kadınlar güçlüdür. Hatta bazı durumlarda erkeklerden daha güçlü.

1919’lu yıllarda bir kadın erkeklerle eşit haklara sahip olunması gerektiğini savundu. Halka açık alanda pantolon giydi. Birkaç yıl sonra başka ünlü kadında o kadını yaptığı gibi halka açık alanda pantolon giydi. Şimdi o kadınlar sayesinde kadınlarda erkekler gibi takım elbise, pantolon giyebiliyor. Kadınlar araba kullanabilir, uçak uçurabilir, tır kullanabilir, Marsa gider, bilim insanı olur. Tıpkı erkekler gibi...

***16. yy yapılan bilinen en eski Hacı Bektaş ve Kaygusuz Abdal resmi.**

4 KAPI 40 MAKAM

Hacı Bektaş-ı Velî tarafından tespit edilen insanı kâmil olma aşamaları Dört Kapı Kırk Makamdan oluşur. Hacı Bektaş, "Kul Tanrı'ya kırk makamda erer, ulaşır, dost olur" demiştir. Böylece Alevi Bektaşılık kendi içlerinde bir çeşit hiyerarşi oluşturmuştur. Örneğin yol'a gönül vermiş olana tâlip denir. Kişi, yolun kurallarını yerine getirip bilgi düzeyini arttırdıkça yükselir. Bektaşilikte yol denen deyimın temelini Dört Kapı Kırk Makam anlayışı oluşturmaktadır.

Dört Kapı ve Aşamaları Şunlardır:

Dört Kapı ve Mertebeleri şunlardır:

Şeriat (Bel Kapısı / Mü'minlik Mertebesi),

Tarikat Kapısı (Yol Kapısı / Zâhidlik Mertebesi),

Marifet Kapısı (İl Kapısı / Âriflik Mertebesi),

Hakikat Kapısı (Gök Aman – Yer Ana / Mûhiplik Mertebesi)

Her kapının on makâmı bulunmaktadır.

Tarikat Kapısı'nın makamları:

Tövbe etmek,
Mürşidin öğütlerine uymak,
Temiz giyinmek,
İyilik yolunda savaşmak,
Hizmet etmeyi sevmek,
Haksızlıktan korkmak,
Ümitsizliğe düşmemek,
İbret almak,
Nîmet dağıtmak,
Özünü fakir görmek

Marifet Kapısı'nın makamları:

Edepli olmak,
Bencillik, kin ve garezden uzak olmak,
Perhizkârlık,
Sabır ve kanaât,
Hâya,
Cömertlik,
İlim,
Hoşgörü,
Özünü bilmek,
Ariflik.

Şeriat Kapısı'nın makamları:

İman etmek,
İlim öğrenmek,
İbadet etmek,
Haramdan uzaklaşmak,
Ailesine faydalı olmak,
Çevreye zarar vermemek,
Peygamberin emirlerine uymak,
Şefkatli olmak,
Temiz olmak ve
Yaramaz işlerden sakınmak.

Hakikat Kapısı'nın makamları:

Alçakgönüllü olmak,
Kimsenin ayıbını görmemek,
Yapabileceğin hiçbir iyiliği esirgememek,
Allah'ın her yarattığını sevmek,
Tüm insanları bir görmek,
Birliğe yönelmek ve yöneltmek,
Gerçeği gizlememek,
Manayı bilmek,
Tanrısal sırrı öğrenmek,
Tanrısal varlığa ulaşmak.

YENİÇERİLER VE BEKTAŞİLİK

Yeniçeri Ocağı genel olarak kabul edilen görüşe göre Osmanlı Sultanı I. Murat döneminde kurulmuştur. Osmanlı Devleti'nin sürekli ordu ihtiyacını karşılamak amacıyla oluşturulan bu ordu savaşlar sonrası devşirilen Hıristiyan çocuklarından oluşturulmaktadır. Heterojen İslam anlayışı içerisinde değerlendirilmesi gereken ve XIV. yüzyıl sonlarında Hacı Bektaş-ı Veli'nin öğretileri doğrultusunda kendisini gösteren XVI. yüzyılda da Balım Sultan tarafından bir tarikat şekline dönüştürülen Bektaşilik ile Yeniçerilerin ilişkisi tartışmalı bir görüş olsa da Osman Gazi ile Hacı Bektaş Veli arasındaki görüşmeyle başladığı kabul edilmektedir. İ.H. Uzunçarşılı'nın ifadesine göre her sınıf ve sanatın piri olması geleneği ve piri olmayan bir mesleğin yaşayamayacağı düşüncesi doğrultusunda Hacı Bektaş-ı Veli'nin Yeniçeri Ocağı'na "Pir" olarak kabul edilmesiyle bu ilişki fiili olarak başlamıştır. Osmanlı Devleti'nin başlangıçta sistemli olarak Yeniçeriler arasında Bektaşiliği bir dini öğreti olarak yaymasının temel sebebi, Yeniçeri Ocağı'na mensup askerlere yönelik olarak İslam'ı daha kolay anlaşılır hale getirerek Hıristiyan asıllı yeniçerilerin Müslümanlaşmasını sağlamak ve şehitliği de varılacak olan en yüksek makam olarak öğretme istemidir. İlerleyen süreçte Yeniçerilerin Bektaşiliğe bağlılığının giderek arttığı görülmektedir. Bundaki temel etken diğer dini inançlara da hoşgörü ile yaklaşan Bektaşiliği kendilerine daha uygun görmeleri olmuştur. Bir diğeri ise Sünni tarikatlarda olan temel öğretinin onları sadece devletin silahlı gücü haline getireceği düşüncesine karşılık Bektaşiliğin onlara sunduğu ticaret kolaylıklarıdır. Buna karşılık Bektaşilerin, Yeniçerilerin askeri gücünden istifade ederek devlet içerisinde varlıklarını sürdürmek istemeleri söz konusu olmuştur. Ancak zaman içerisinde Bektaşilik ve Yeniçerilikte sorunlar baş göstermiş ve bu durum Osmanlı Devleti'nin Yeniçeri Ocağı'nı 1826'da kaldırmasına kadar devam etmiştir. Tarih boyunca Bektaşî Babaları Yeniçeri birliklerine eşlik etmişlerdir. Hacı Bektaş'ın resmi bir temsilcisi, vekil 94. ortanın kışlarında yaşardı. Bektaşî Tarikatının başı onu bu vekiye atadığında, ananeye göre İstanbul'a gelir ve burada bir

geçit resminden sonra Yeniçeri Ağası tarafından ona taç giydirilirmiş.

1682 Viyana Kuşatması'nda Türk ordusunda esir olarak bulunan Kont Marsigli, Yeniçeri Ağası'nın Divan'da Hacı Bektaş'ın adı geçtiğinde hep ayağa kalktığını söylemiştir. (journal of the Royal Central Asian Society, Ekim 1934,631) Yeniçerilere bazen Hacı Bektaş oğulları da denilirdi. III. Selim saltanatının ikinci yılında, 1789, Yeniçerilerin sadakat ve cesaretini dilerken onlara Hacı Bektaş Köçekleri şeklinde hitap etmiştir. (Tarihi Cevdet IV.363) . Yeniçeri birliklerinin bir üyesi olarak yazılırken her bir askerden Hacı Bektaş yoluna iman yemini alınır (Cevat'ın "Etat Militaire Ottoman" bölüm VII.).

Yeniçeri Ocağı'nın dini terbiyesi, aşk ve sadakat yolunda mertliği iyi bir şekilde temsil eden Bektaşîlere bırakılmıştır.

YENİÇERİLERİN SANCAĞI

Hacı Bektaş Veli'nin bindiği cansız duvar.
Mazharı Nur-i Ali'dendir ona ol yadigâr.
Nare-i düldül ederdi arşı âlâ da karar.
Şad hazare bin kâfiri bir narada etti şikâr.
Dedi: Arslanım Ali'dir, kudretine girdikar.
Lâ fetâ illa Ali Lâ Seyfe illa Zülfikar
Koydular başın ol şahın Kerbela Meydanına.
Bastılar parmakların Şah Hüseyin kanına
Urdular miskin pelitle kıymadan gerdanına
Bu hakaretler yaraşmazdı o şahın şanına
Düşmeden kanı yere, ol demde çağırdı gübar
La fetâ illa Ali Le seyfe illa Zülfikar
Padişahım çok yaşa Devletinle bin yaşa

YENİÇERİLERİN GÜLBENĞİ:

Allah Allah illallah
Baş üryan, göğüs kalkan, dide al kan, sine püryan
Bu meydanda nice başlar kesilir hiç olmaz soran
Kahrımız, kılıcımız düşmana ziyan
(adüvden korkmadık korkmayız hiç bir zaman
Kuranda zafer vadediyor hazret i yezdan
Uğrun açık olsun ey serdar ı mücahid
Huda kılıncını keskin etsin ömrünü gün gibi medid
Fahr i alemi hoşnud ettin hak gazay ı ekberini etsin
mübarek ve said)
Kulluğumuz, padişaha ayan
Sayılmayız parmakla
Tükenmeyiz kırmakla
Üçler, beşler, yediler, kırklar
Nur-u nebi, kerem-i ali, keramatı veli
Gülbang-i muhammedi
pirimiz, hünkârımız, üstadımız kutb-ul arifin
Hacı Bektaş-ı Veli
dem-ü devranına hü diyelim hüûû...

“MİZAH VE BEKTAŞI FIKRALARI

METİN ACAR

Felsefe Grubu Öğretmeni

Sosyolog/Siyaset ve Toplum Bilim Uzmanı

“İyileştirici bir serumdur mizah.” İnsanlık, mizahı keşfetmekle birlikte “insan olma” yolundaki en önemli adımlarından birini de atmış oldu aslında, farkında olmadan... Bir kahkaha atımı bir kişi için küçük ama insanlık için büyük bir adımdı zira. Mizah, bir palyaçonun kocaman ayakkabıları kadar büyük adımlar attı insanlığın gülümsemesi için. Mizah, her zaman azınlıkta olan çoğunluğun sesidir, bu yüzden de “sesi bastırılmış azınlıkların” da sesidir aslında. **Aristo**’ya göre insan “animal ridens” yani “gülün hayvan”dır. **Aristo**, “Canlılığın Öğeleri” adlı kitabında yeni doğmuş bir bebeğin yaşamının 40. gününe dek gülmediğini söylüyor. **Aristo**’ya göre, 40. günde bir bebek mucizevi bir yolla artık tam anlamıyla insan olmuştur! Gerçek olan şudur; ister hayatımızın 4. gününde, ister 40. gününde, ister uykuda, ister uyanırken gülelim, “gülme” eylemi insana hep güç veren canlandırıcı bir ateştir. “Gülme” insandaki korkuyu ortadan kaldırır. Gülmek, ciddiyeti ve ağırbaşlılığı bir anda toz duman eder. Mizahın olmadığı yerde, demokrasi yeşermez; özgürlük de olmaz, olamaz. Malûm kadim “demokrasi”lerde, eski Atina’da “demokratik değerler”in mizah ve komediyle geliştiğinden söz edilir. XVIII. ve XIX. yüzyılda demokrasi mücadelesiyle mizahın da yükselişine tanık olunur. ‘Saptırılmış Vasiyetler’in de **Milan Kundera** mizah için: “Hiçbir şey mizahı anlaşılır kılmak kadar güçlü kılamaz,” derken; bir başka söyleşisinde de, “Mizah anlayışını yitiren bir dünya fikri beni hep korkutmuştur,” diye ekler. **Emil Cioran**’ın, “Gülmek bir zaferdir; yaşam ve ölüm karşısında tek hakiki zaferdir,” notunu düştüğü gücüyle “Gülme, toplumsal hayatın dış yüzündeki yüzeysel isyanları gösterir.” **William Shakespeare**’in, “Gülümseyebildikçe yitirmiş saymayız kendimizi”; **Sokrates**’in, “İnsan, gülmediği günü, yaşadım diye hayat defterine kaydetmemelidir”; **Charlie Chaplin**’in, “Gülmek hayatın en güzel eylemidir. Ve her ne varsa sizi bundan alıkoyan, onları yok edin”; **Molière**’in, “Sizi gülümseyebilen insanların peşine takılın, çünkü sadece bir gülümseme karanlık bir günü aydınlatabilir”; **Gérard Jugnot**’nun, “Gülmek, arabanın silecekleri gibidir; yağmuru durdurmasa da ilerlemenizi sağlar,” Bir **Hollanda atasözü** de, yani, “Bir gün gülmemek bir gün yaşamamaktır,” der. “Gülme katılığa verilmiş cezadır,” saptaması yanında **Aleksandr Herzen**’in altını çizerek hatırlattığıdır. **Hazreti Muhammet** “Gülmek yüzün sadakasidir” demiştir.

Mizah sadece “gülmece”nin karşılığı değildir. Çok daha derin bir içerik taşır. **Mark Twain**, mizah karşısındaki ezberimizi bozan “Mizahın gizli kaynağı neşe değil, hüzdür, cennette mizah yoktur” sözünüyle bu anlamda bir ufuk açmıştır önümüzde. **Charles Baudelaire** ise Twain’in bu sözünü “Acının iki çocuğu var; biri gözyaşı, diğeri mizah” deyişiyle adeta tamamlamıştır. Acı ve hüznün, mizahın içinde gülme-

ce kadar yer etmiş çok önemli unsurlardır, o yüzden acılı ve hüznü toplumlarda mizah çok daha fazla işe yarar, insanlar farkına bile varmadan o insanların bitmek bilmez ruh yaralarını sarıp sarmalar.

Oğuz Aral, “Mizah öyle bir şeydir ki adamın fiyakasını bozar anında” der.

Ekonomik, siyasal, toplumsal, dinsel baskılara, düzene karşı olan gülmece, toplumsal sevinçlerin de dışavurum biçimidir. Yaşamdaki çatışma ve çelişmelerin ürünü olarak güçsüzlerin başkaldırma, rahatlama aracıdır. Ezilen insanların bu durumdan kurtulmak için eğlenme ögesiyle kullandığı bir silah olarak gülmece, zamanla zenginleşerek şaka, taşlama, fıkra, komedi, taklit, atışma, karikatür, öykü, şiir, nükte, hiciv, alay, iğneleme gibi biçimlerle bir sanata dönüşür. Toplumdaki adaletsizlikler, sıkıntılar, bozukluklar, toplumun en uslandırıcı silahı olan gülmecenin oklarına hedef olur.

Halk gülmecesinin tarihteki ilk önemli örnekleri **Aristophanes**’in komedyaları ve **Aisopos**’un (Ezop) fabllarıdır. Gülmecenin bugünkü yapısını ortaçağ bağına karşı bir uyanışın gerçekleşmesi olan Rönesans oluşturur. Özgür düşünüş gülmecedan alabildiğine yararlanır ve dogmaya karşı savaşında önemli gülmece yapıtlarını doğurur. Kiliseyle ve papazlarla ilgili gülmeceler, **Don Kişot (Cervantes)**, **Gargantua ve Pantagruel (Rabelais)**, **Deliliğe Övgü (Erasmus)**, **Cimri (Moliere)** gibi “klasikler” gülmece yazınının özelliklerini de belirleyerek doğar.

Hicvi de içine alan gülmece, bir siyasal silah olarak güçlenerek toplumsal yaşamda etkili olur. Bağına karşı aklın, özgür düşüncenin zaferini sağlamanın önemli bir aracı olmaya dönüşür... Yeni biçimleriyle kendini geliştirerek çağları aşar ve insanlığın bir sanatsal ürünü olarak geleceğe taşınır.

Mizah, insanları güldürüp eğlendirirken aynı zamanda düşünmeye sevk etmektedir. Hoşgörü timsali olan Hacı Bektaş Veli’nin inanç ve düşünce yapısından izler barındıran Bektaşî fıkralarının o dönemin olumsuz yaşantılarını eleştirel bir bakış açısıyla yansıtan insanlara bazı değerleri öğretme amacıyla olduğu görülmektedir. Anadolu insanı, Bektaşî fıkralarındaki tipin aslında insanların dikkat çekmelerini sağlamak amacıyla çeşitli rollere ve karakterlere büründüğünün farkındadır ve burada asıl amacın insanları bazı konularda bilinçlendirme olduğunu bilmektedir. Bektaşî fıkraları mizah yoluyla önemli değerlere dikkat çeker ve insanların mutlaka ders çıkarmalarını sağlar. Bektaşî fıkralarının özünde eğiticilik vardır.

Osmanlı’nın son dönemlerindeki olumsuzluklar, gerileme ve yıkılışın nedenlerini anlatan Bektaşî fıkraları insanların tarihten ders almalarına odaklanmaktadır. Aynı zamanda doğruluk ve dürüstlük gibi önemli insani değerlere de vurgu yapmaktadır.

Bektaşî fıkralarında genellikle insanların yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara karşı ilgisiz kalmaları alaycı bir dille anlatılmaktadır. Dürüstlük, adil olma, yardımseverlik, akılcı ve bilimsel olmak, vatanseverlik gibi birçok değer kazandırma amacıyla olan Bektaşî fıkralarının eğitici yönü ağır basmaktadır. Bektaşî,

sosyal hayattaki olayları tenkit ederken insanlara doğruyu, güzeli öğretmeyi ve düşündürmeyi gaye edinmektedir.

Bu fıkralar kültürümüzün, tarihi ve sosyal yaşamını yansıtmaktadır. Çocukların ilgisini çekebilecek çok sayıda Bektaşî fıkrası bulunmaktadır. Bu yüzden bu fıkraların çeşitli değerler ile Türk kültürü, tarihi ve sosyal yaşamını öğretmek için kullanılması gerekmektedir.

Anadolu insanın mizahi özelliğini yansıtan Bektaşî fıkraları dilden dile anlatılarak günümüze kadar gelmiştir. Zamanla birtakım değişikliklere uğramışsa da ders ve öğüt verme özelliğini asla kaybetmemiştir. Bektaşî fıkraları nüktelerle insanları güldürmekte güldürürken de eğitmekte ve önemli insani değerlerimize vurgu yapmaktadır.

Temel DEMİNER: "Mizah Öyle Bir Şeydir ki Adamın Fiyakasını Bozar Anında" ve

Elvan YALÇINKAYA: "Bektaşî Fıkralarının Eğitici Yönü ve Değerler Eğitimi Açısından Önemi" 2015 HBV Dergisi.

Bir gün Bektaşî yürürken yolunu bir kabadayı keser. Bektaşî nerden geçmek istese önüne çıkınca Bektaşî kabadayıdan yol ister. Kabadayı ; "Ben ciğeri beş para etmeyenlere yol vermem" deyince Bektaşî "Ben veririm" diyerek bir kenara çekilir

"II. Mahmud bir gün bir Bektaşî tekkesini bastırır. İçeridekilerden hepsi sağa sola kaçır. Yalnız ihtiyar bir Bektaşî kaçamayarak ortada kalır. II. Mahmud babaya sorar: - Baba, canlar nerede? Baba hemen cevap verir: - Şevketlü Sultanım, seni görünce ortalıkta can mı kalır?"

"Bektaşî birisi vilayette vali olup iyi yönetimiyle herkesin memnuniyetini ve hürmetini kazanır. Bir gün vali hapishaneyi gezip mahkûmların durumlarını görmek ve yerinde incelemek amacıyla hapishane müdürünü yanına alarak koşulları dolaşmaya başlar. Mahkûmların hepsine birer birer sorar. Hepsi kendilerinin suçsuz olduklarını, oraya garez ve iftira ile sokulduklarını iddia ederler. Nihayet biri: - Efendim ben falan suçu işledim ve muhakkak cezası olmak üzere buraya getirildim, demekle valinin hoşuna gider. Hemen hapishane müdürüne: - Bu fena adamı burada, bu kadar suçsuz ve masumlar arasında bırakmak doğru değildir. Çünkü hepsinin ahlakını bozar. Şimdi bunu tahliye edip buradan kovunuz, emri verir ve doğru söylediği için adam hapishaneden gönderilir."

"Bütün haksızlıkların karşısında Bektaşî aklı, cesareti, dürüstlüğü ile yer alır. Eşeğini çalan hırsız zabıtaya şikâyet eden Bektaşî, hırsızın hırsızlığını ispat için zekice bir yola başvurur. Eşeğin başına cübbesini attıktan sonra, zabitin yanında

hırsız sorar: -Söyle bakalım merkebin hangi gözü sakattır? Beklenmeyen soru karşısında hırsız şaşırır ve işi oluruna bırakarak "sol gözü" diye cevap verir. Bektaşî örtüyü kaldırınca iki gözünün de sağlam olduğu görülür. Böylece eşeğe kavuşan Bektaşî, hırsızlığın sonunda nasıl olsa anlaşılacağını da izah etmiştir."

"Birkaç kişi oturmuşlar, hocalardan birinin akıldan, ilminden söz ederek överlermiş. Hocayı iyi bilen Bektaşî babası da orada bulunuyormuş. "Baba efendi, sen bu zatı nasıl bilirsin?" diye sormuşlar. Baba, "Evet onun aklı var, zekâsı var, bilgisi var. O bunların hiçbirini harcamamış. Varlık harcamakla belli olur." cevabını vermiş."

Bektaşî dalgın gitmişti. Güzel ve sakin bir havada tanrıyla baş başaydı. Belli ki tanrı ile halleşiyordu. Onun dalgınlığını izleyen, yakınındaki masada oturan merakla sordu:

-Dalmış gitmişsin, kimin kimsen yok mu, yalnız mısın?

Daldığı alemde ayrılmak zorunda kalan Bektaşî: Asıl şimdi yalnız kaldım.

Bektaşî kiraladığı kayık ile Eminönü'nden Üsküdar'a giderken, deniz dalgalanmaya, kayık sallanmaya başlar. Dalgaların, büyük bir fırtınanın başlangıcı olduğunu sezen Bektaşî'nin telaşlandığını gören kayıkçı:

-Ne korkuyorsun yolcu? Korkma. Allah büyüktür! Diye Bektaşî'yi sakinleştirmek ister. Kayıkçının bu sözüne içerleyen Bektaşî şu yanıtı verir: Allah büyüktür amma, kayık küçük!

Birisi Bektaşî'yi denemek ister.

-Baba Erenler, sizler için kerametli diyorlar. İsterse ağacı bile ayağının yanına getirir diyorlar. Bize de gösterinde biz de görelim, der.

Baba Erenler, kendisi ile alay edilmek istendiğini fark ederek, sofuya bir ders vermek gerektiğini düşünür ve ağacı çağırmaya karar verir:

-Ağaç gel der, fakat ağaçta hareket yok.

-Ağaç gel der, fakat yine gelmez.

-Ağaç gel der, üçüncü çağırışında da ağaçta hareket yoktur. Bunun üzerine, Bektaşî ağacın yanına gider ve derki:

-Eğer ağaç bize gelmezse biz ağaca gideriz.

HACI BEKTAS VELİ Jale GÜMÜŞTAŞ İngilizce Öğretmeni

Hacı Bektas Veli is the great Turkish philosopher of the 13th century, the practitioner of Hoca Ahmed Yesevi's doctrines in Anatolia and the eponym of the Bektashism, a religious order of Alevism. The base of his philosophy lies on humanity, human rights and social equality that he counsels for the man to be modest, to purify his soul, to mature, to abstain from show off and to be full of love of God. His principles lead to the cultural harmony and enlightening in Anatolia.

The belief system of Bektashism, based on the "Love of Universe-God-Man" has spread rapidly throughout the Anatolia after his death. Bektashi dervishes also spread to different parts of the world once they reached to a certain level of maturity in order to disseminate the Bektashi humanity in the world. Therefore, Bektashism lives today not only in Hacibektas, but also in many countries particularly those in Balkans and Middle East.

Hacı Bektas Veli had great influence on the turkization of Anatolia as well as establishment of Ottoman Empire. He is a leader which is also known and respected by the people of Bulgaria, Greece, Macedonia, Bosnia-Herzegovina, Albania, Hungary and Romania.

The special ceremony named "Semah" and the ritual meeting of "Cem" are important components of Alevi and Bektashi society which are still performed in the 21st century.

Figures in Semah, which represent the movement of a bird (crane) and circulation of planets around the sun, was inscribed on the UNESCO Representative List of Intangible Cultural Heritage of Humanity on the 16th November 2010.

Some important sayings of Hacı Bektas ;

Control your hand, waist, tongue !

The greatest book to be read is human being

Honesty is the door of friendship,

Any road that doesn't follow science, ends in darkness

Justification of Outstanding Universal Value

Bektashism, developed on the philosophy of Hacı Bektas Veli in the 13th century, is a belief system which has been followed by many believers not only in Anatolia, but also in the Balkans and the Middle East. The words of 13th century philosopher Hacı Bektas Veli are such as to giving messages to 8 centuries later that they also coincide with the "Un-Declaration of Human Rights" which was accepted in 1948.

Six important principles of Akhism are:

1. Keep your hand open,
2. Keep your dining-table open,
3. Keep your door open,
4. Keep your eyes tied,
5. Control your waist,
6. Hold your tongue.

KİMSENİN AYIBINI ARAMA KENDİ AYIBINI GÖRÜR OL

Enes BUDAK 10/C

Zamanımızın bir kısmını hareket ve davranışlarımıza ayırarak önce kendimizi sonra çevremizdeki kişileri pozitifleştirmeye ve daha ahlaklı olmaya yöneltebiliriz. Günümüz insanları dedikodu yapmayı seviyor.” El âlem ayıplarıyla anan bir kimsenin, senden de teşekkürle bahsedeceğini zannet-

me .”Sadi Şirazi. Kendinden önce diğer insanlara bakarak onların ayıbını ortaya çıkaran insanlar kendi kusurlarını hüner zannederler. Başkalarının yaptığı iyi davranışları değil de ayıpları söylenir. Ben yüzlerce iyilik yaptıktan sonra bir kusur işlersem herkesin gözü o kusurda kalır. İşin daha da kötüsü yapılmış şeylerin üzerinde durulmasıdır, Konfüçyüs, “Yapılmış şeyler üzerinde konuşmak lüzumsuzdur, geçmiş şeyleri ayıplamak da manasızdır” der. Başkalarının ayıplarını aramak, benim için, sanki aynı ayıbı ben de yapabilirim ya da ben yapmışsam o da yapmışsa, benim davranışım normal algısı oluşturuyor. Mevlana “Kendi ayıbını görene, ne mutlu” demiş . Eğer ki birinin ayıbını söyleyeceksen ayıbı yapana söyle ki ayıbını örtsün. Etraftan övgüler alınca mutlu oluyoruz ama ayıbımız bize söylenince hemen karşı çıkıyoruz. Bismarck’a göre ”Bir kimsenin beni yüzüme karşı övmeye hakkı olursa, yüzüme karşı beni ayıplamaya da hakkı olması gerekir.” ki bu insanlar ağır gelen bir şeydir. Günümüzde arkadaşlıklarda dilde dolaşan “kanka, panpa, bro vesaire “ sözlerinden ibaret duruma geldi. Ufak bir tartışmada birbirleri hakkında bildiklerini, sırlarını ve özellerini başkalarına anlatan kişiler de var. Bundaki sebep, tartıştığın kişiye ders vermek mi? Yoksa düşmanlık etmek mi? Ben daha bunu çözmüş değilim. Ama bir şey biliyorum o da “Bir şeyin sonu var ise orada mutluluk yoktur.” Fyodor Dostoyevski. Diyeceklerim bitmek üzere iken Hacı Bektaş-ı Veli’nin bir sözünden kesit alarak şimdilik bitirmek istedim; **“Diline hakim ol.”**

DOĞRULUK DOST KAPISIDIR

Samet BAYRAKTAR 10/B

Bir kişiyle dost olmadan önce o kişinin niteliklerine bakılır. Dostluk öncelikle doğru ve dürüst kişiler arasında olur. Kimse kötü karakterli insanlarla dostluk kurmak istemez. Bu yüzden önce kişinin doğru ve dürüst olması gerekir ki kapısından dostlar girsin.

Kimse kötü alışkanlıkları olup sözüne güvenmediği kişilerle arkadaşlık kurmaz onunla dost olmaz.

Eğer ki doğru ve dürüst olursan ilk önce ailen tarafından sevgi ve saygı duyulursun.

Doğru ve dürüst olursan toplum tarafından sevilirsin. Kötü alışkanlıkları olan kişilerin yanından toplum uzaklaşıp kaçarken, doğru ve dürüst insanların yanına gelmek (onun gibi olmak) için uğraşırlar.

Eğer ki doğru dürüst olursan belki dünya seni tanımaz ama senin gibi dürüst sözü güvenilir arkadaşların dostların olur.

Üzülme can! Doğruysan zarar gördüm deme. Bil ki iyiler mutlaka kazanır.

KADINLARI OKUTUNUZ

Sedef DÜNDAR 10/B

Eski dönemlerden günümüze gelene kadar kız çocuklarının ve kadınların eğitim ve öğretim hayatları birçok aşamalardan ve zorluklardan geçmiştir. Yaşamaları bile imkansızken günümüzde ebeveynlerin bilinçlenmesiyle birlikte kız çocuklarının ve kadınların eğitim hayatlarına gerekli desteği ve önemi göstererek hayat içinde var olmalarına, kendi ayakları üzerinde durmalarına ve bağımsız bir hayat sürmelerine olanak sağlanıyor.

Günümüzdeki gelişmelere baktığımızda kız çocukların okunulması için birçok vakıf kurularak kız çocuklarının eğitim hayatlarını kolaylaştırmak amacıyla burslar verilmektedir. Çevremizdeki aile bireylerinde çocukları için elinden geldiğinin en iyisini vererek çocuklarının güzel, başarılı ve huzurlu bir hayat yaşamaları için çok çabalamaktadırlar. Bu çabalardan örnek verirse; kaygı, stres gibi kavramları onlara hayatlarındaki zorlukları bahsederek onları ileriye yönelik destekleyerek, hayatlarına bakış açısı kazandırmaya çalışmaktır ve umutlarını kaybetmemelerini anlatmalarıdır, hayallerinin peşinden koşması için sonuna kadar destek vermeleridir. Kadınların ister iş hayatlarında, ister anne olmasında, toplumda kendini bir birey olarak temsil edebilmesi için haklarına özgürce sahip çıkabilme durumunda olabilmelidir.

Çünkü bir kadın isterse tüm dünyayı değiştirebilir, yön verebilir, etkileyebilir. Kadını okutmayan toplumlar, geri kalmaya mahkumdur!

KÜRESEL KRİZ: COVID-19 SALGIN SÜRECİNE FELSEFİ BAKIŞ

Çilemcan ÖZDEMİR

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Bölümü

Küresel düzeyde yaşanan korona virüs salgını ile alışkanlıkların ve konfor alanının dışına çıkan insan, farklı alanlarda olağanüstü durumla karşı karşıya kalmıştır. Bu sürecin kümülatif anlamda niceliksel ve niteliksel artışı insanın varoluş sahasında karşılaştığı problem üzerine yeniden tefekkür etmeyi elzem kılmıştır. İnsanın öznesi olduğu her alanda tesire saik olan ve şümulü bir yayılma gösteren salgın süreci insana fayda sağlayacak yeni yöntemlerin bulunma çabasını gerekçelendirmektedir. Bu sebeple ilim dünyasında salgın üzerine yazılan ve söylenen çeşitli kaynaklardan faydalanmak elzemdir. Farklı problemler üzerine düşünerek çözüm arayışı içine giren insanın ruhsal ve zihinsel yıpranma süreci asgari düzeye inecektir. Salgın sürecinde eğitim üzerine gelişen problemler çerçevesinde bilim, eğitim ve felsefe ilişkisinin yeniden incelenmesi ihtiyacı doğmaktadır. Eğitim sahasında karşılaşılan olası problemler ve yeni eğitim düzeninin gelecekteki eğitim sistemine yansımaları üzerine değerlendirmeler yapmak salgın krizi sürecinin fırsata dönüştürülmesi için kıymetli bir adım oluşturmaktadır. Öznel duygu dünyasına sahip sosyal varlık olan insan, Covid-19 sürecinin yeni normlarıyla ünsiyet kurma sürecini doğrudan etkilemektedir. Tutum ve davranışların bilimsellikte temellendirilmesi, salgının eğitim üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi, gelecekteki eğitim modelinin felsefi yönden incelenmesi eğitime yön verecek noktaları barındırmaktadır. Pandemi süreciyle birlikte acil uzaktan eğitim sürecinin başlatılması, geleneksel eğitim anlayışı ile yeni eğitim düzeni arasındaki farkın anlaşılmasını etkin kılmaktadır. Bu aşamada insanın epistemolojik bağlamda eğitim ile ilişkisini ve salgının bu alan üzerindeki etkilerini ifade etmek gereklidir. Yüz yüze eğitim ile acil uzaktan eğitim arasındaki avantajlar ve dezavantajlar belirlenerek gelecekteki eğitim sistemi için öneriler sunulmalıdır. Eğitim, insanın sorunlar karşısındaki çözüm arayışlarında başvurduğu bir kurtuluş yoludur. Değer varlığı olan insanı geliştirecek ve çözüme kavuşturacak olan tek çare eğitimin kendisidir. Bir toplumun kurtuluşu, gelişmesi ve güçlü olması da yine eğitime bağlı bir olgudur. Zira insanı, 'insanî niyet' ile 'insanileştiren' duygular ve davranışlar, akletme, düşünme, muhakeme edebilme yönleri ve özellikleri de eğitim ekseninde şekillenmekte ve yön verilmektedir. İnsan erdemli ve iyi ahlâklı olmayı kendisine amaç edinmelidir, bunu öğrenmeye çalışmalıdır. Hakikatin, doğrunun, iyinin ve gerçeğin öğretilmesi de eğitimin amaçları içerisinde, bu yüzden eğitim yalnızca zihni beslemez, insanın ahlâkını da besler. Ahlâki erdemler ve etik davranışlar insanın yaşamında karşılaştığı sorunların anlam

arayışını anlamlandıran mukteza bir alandır. İnsan, şahit olduğu an'ın bir öznesi olarak edinimlerini şekillendirirken iyi ve kötü ayrımını yapabilme farkındalığında olduğu ölçüde hayatını doğru bir anlam ile şekillendirebilir. Bu noktada felsefenin ve eleştirel düşüncenin önemi de açığa çıkmaktadır. Evreni, varlıkları, onların yerini ve değerini araştırmayı amaçlayan felsefe, insanı ilgilendiren her sorun üzerine düşünmeyi, mazisini incelemeyi, kavramları doğru anlamayı ve kullanmayı, bilmediklerine ulaşabilmeyi, bildiklerini eyleme dönüştürebilmeyi teşkil etmektedir. İnsanın gayesi, problemler üzerinde düşünmek ve çözüm arayışı içinde olmaktır. Bu arayış düşünen varlığı, bilme süreci içerisinde kesin bilgiyi bulmaya yönlendirmektedir. Nitekim bilgi; insanın kendisine veya kendisinden başka bir varlığa bilinçli bir yönelimdir. Eğitim ise, bilgiye ulaşmak için gerekli olan en önemli alandır. İnsanın ve toplumun gelişmesi eğitime bağlıdır. Toplumun içinde bulunduğu coğrafya gözetilmeli, tarih içerisinde karşılaşılan durumlara göre her alanda planlar yapılmalıdır. Böylece günümüzde yaşanan Covid-19 salgını gibi olağanüstü durumlarda hazır bulunuşluk düzeyi yüksek bir toplum oluşur. Sağlık krizinin eğitim sistemi üzerindeki etkileri dikkate alınarak, eğitim sistemindeki değişimler araştırılmalıdır. Böylece eğitim alanında entegrasyon sağlayabilen bir sistem oluşacaktır. İhatalı olmayı başaran toplum, yalnızca kendisini değil geleceğini de kurtaracaktır. Salgın sürecinde etkilenen alanlardan birisi olan eğitim; ülkedeki tüm öğrencileri, öğretmenleri ve velileri etkileyen büyük bir kitleyi oluşturmaktadır. Değişen eğitim düzeniyle öğrenci, öğretmen ve veli üzerinde olumlu ve olumsuz birçok etki meydana gelmiştir. Teknoloji kullanımı ve eğitimde sosyal ağlardan yararlanma süreci formel eğitimde fırsat eşitliği ilkesi sorununu oluşturmuştur. Salgının yayılma hızına olumlu katkısı ise toplum sağlığının korunmasındaki en önemli kazanımdır. Covid-19 salgın süreciyle birlikte yeni normal hayat düzenine alışma süreci, ülkemizdeki eğitim alanında değişikliklere neden olmuştur. Küreselleşme ve makineleşme çağının getirileri teknoloji ve sosyal ağlar tarafından kuşatılan bir aşamadır. Bu aşama ile eğitimde mücadele edilen salgın sürecinin olumlu yönlerini görmek mümkündür. Eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin sağlanması için acil uzaktan eğitim süreci devam ederken, sistemin kuvvetlendirilmesi ve iyileştirilmesi adına adımlar atılmalıdır. Özellikle teknolojik altyapı eksiklikleri ve uzaktan eğitim için gerekli olan materyaller (ücretsiz bilgisayar, tablet, televizyon, elektrik, internet erişimi vb.) sağlanmalı, öğrenci bu süreçte eğitim hakkından mahrum bırakılmamalıdır. Eğitimde yeni normal hayata uyum aşamasındaki eksikliklerin en asgari düzeyde kalarak atlatılması sağlanmalıdır. Bunun için eğitim kurulu oluşturulmalı, öneriler sunulmalı ve denetimler yapılmalıdır.

Çilemcan ÖZDEMİR: KÜRESEL KRİZ: COVID-19 SALGIN
SÜRECİNE FELSEFİ BAKIŞ, Külliye, (2020)

ALMAN FİLOZOF JÜRGEN HABERMAS İLE KORONAVİRÜS ÜZERİNE

1929 doğumlu Alman filozof Jürgen Habermas ile Koronavirüs üzerine Le Monde gazetesi ve bir internet sitesinde yapılan röportaj.

Etik, felsefi ve politik bir bakış açısıyla baktığımızda, bu küresel sağlık krizi size neleri ortaya çıkarıyor?

Felsefi bir bakış açısıyla baktığımda, salgının, şimdiye kadar uzmanların işi olmuş olan refleksif bir güdüyü bugün herkes için mecbur kıldığını görüyorum: Bir şey bilmediğimize ilişkin kesin bilgilerle hareket etmek zorundayız. Bugün tüm yurttaşlar, hükümetlere tavsiyede bulunan virologların bilgisinin sınırlarının açıkça farkında olarak, onların nasıl karar vermek durumunda olduğunu görüyorlar. Belirsizliğe gömülü siyasal bir eylemin geliştiği bu sahne, nadiren, böylesi parlak bir ışıkla aydınlığa kavuşur. Belki de bu olağandışı deneyim, kamu vicdanında iz bırakacaktır.

Peki, bu sağlık krizinin bizi karşı karşıya bıraktığı etik sorunlar neler?

Her şeyden önce, **“Herkes, yaşama ve vücut bütünlüğünün korunması hakkına sahiptir”** şeklinde açıklanan insan onurunun dokunulmazlığına zarar verebilecek iki durum görüyorum. İlk durum, hastaların “sınıflandırılması” ile ilgili; ikincisi, karantınayı kaldırmak için uygun zamanın seçimiyle. Hastanelerimizin yoğun bakım ünitelerinin doluluğunun yarattığı tehlike sadece savaşlar sırasında ortaya çıkan tıbbi afet senaryolarını çağırıştırıyor. Sağlık merkezlerine kapasitelerinden daha fazla sayıda hasta kabul edildiğinde, doktorlar kaçınılmaz olarak -her hâlükârda ahlaka aykırı düşeceğinden- trajik bir karar vermek zorunda kalıyor. İnsanları, tedavide toplumsal statüye, kökene, yaşa vb. göre değişmeyen sert bir eşitlik ilkesine karşı gelip, yaşlılar yerine daha gençlere öncelik vermeye iten eğilim böyle oluyor. Yaşlılar ahlaki olarak takdire şayan bir kendinden vazgeçme hareketine razı olsa bile, hangi doktor bir insan hayatının değerini bir başka insanınkiyle karşılaştırmaya cüret edebilir? Ya da kendisinin yaşam ve ölüm hakkında yetkisi olduğunu söyleyebilir? **Ekonomiyi canlandırmak ve böylece ekonomik bir krizin sosyal felaketini azaltmak için sağlık sisteminin “doluluğunu” ve dolayısıyla daha yüksek ölüm oranlarını riske atmaya hazır mı olmalıyız?**

Ekonomi alanından ödünç alınan “değer” dili, göz-

lemcinin bakış açısına göre yapılan bir nicelemeyi (sayıdan ibaret kılmayı) körükler. Ancak bir kişinin özerkliği bu şekilde ele alınamaz, yalnızca şu bakış açısı benimsenerek ele alınabilir: Kişi, nasıl kendisini bir “birey” olarak görüyorsa, o kişiyi de bu şekilde konumlandırılmalıdır. Öte yandan tıp etiği, Anayasa’ya uygun olarak, bir insan hayatına karşı bir başkasının “seçilmemesi” gerektiği ilkesini benimser. Aslında bu etik, sadece trajik kararlardan bahsedilebilecek durumlarda, doktora söz konusu klinik tedavinin başarı şansının yüksekliğini gösterir, tıbbi kanıtlar temelinde hareket etmesini salık verir.

Peki diğer durum nedir?

Karantınayı sona erdirmek için uygun zamanı belirleyen kararlar, sadece ahlaki düzeyde değil, aynı zamanda hukuki düzeyde de zorunlu olan yaşamın korunması, örneğin, faydacıların hesap mantığıyla çatışabilir. Politikacılar bir yanda ekonomik veya sosyal hasarlar diğer yanda önlenemez ölümler arasında karar vermeleri söz konusu olduğunda “faydacılığın cazibesine” direnmeli: “Ekonomiyi canlandırmak ve böylece ekonomik bir krizin sosyal felaketini azaltmak için sağlık sisteminin “doluluğunu” ve dolayısıyla daha yüksek ölüm oranlarını riske atmaya hazır mı olmalıyız? Temel haklar, devlet kurumlarının “gerçek” kişileri ölüme götürecek kararlar almasını yasaklar.

Bireysel olarak içinde bulunduğunuz bu durumu, Korona krizi günlerini nasıl deneyimliyorsunuz?

Size ancak şu zamanlarda aklımdan neler geçtiğini söyleyebilirim. Çok bileşenli ve karmaşık yapıdaki toplumlarımız elbet ki daimi olarak büyük belirsizlik halleriyle karşılaşır fakat genellikle bu belirsizlik halleri bölgesel yaşanır, farklı zamanlarda meydana gelir ve konudan sorumlu uzmanlar tarafından neredeyse sıkıntısızca, gözlerden uzak bir biçimde toplumun şu veya bir diğer alt sistemi dâhilinde çözüme ulaştırılır. Bunun aksine günümüze baktığımızda; varoluşumuza yönelik emniyetsizliğimizin küresel ve anlık olarak, medya ağlarıyla birbirine bağlanmış insanların zihinleri arasında yayılmaktadır.

Artık herkes risklerden haberdar ediliyor çünkü pandemi ile mücadelede sağlık sistemlerinin aşırı yüklenmesine karşı yapılan sosyal yalıtım davranışı salgınla mücadele hususunda elimizde olan en önemli değişken. Bununla beraber belirsizlik yalnız salgınla baş etmemiz noktasında değil, bu salgının henüz hiç öngörülemez ekonomik ve toplumsal sonuçları hakkında da varlığını sürdürüyor. Bu bakımdan bildiğimiz kadarıyla, şu anda hiçbir uzman virüse karşın bu sonuçları eminlikle öngöremiyor. Ekonomi ve sosyal bilim uzmanları da kendilerini dayanaksız öngörülerden sakınmalıdır. Söylenilecek bir şey vardır: Bilemeyişimiz ve bu belirsizlik içinde yaşayıp hareket etme zorunluluğumuz hakkında asla şimdiki kadar çok bilgimiz olmamıştı.

“<https://medyascope.tv/2020/04/12> ve

“<https://uni-versus.org/>” sitelerinden derlenmiştir.

25. ULUSAL FELSEFE OLİMPİYATLARIN- DA BİRİNCİ OLAN YAZI.

“İnsanın ne olacağı karanlık bir kadere değil, insanın kendine bağlıdır.”

Hannah Arendt, Karl Jaspers’in Totalitarizmin Öğeleri ve Kaynakları’na yazdığı Önsöz, Basel 1955. Kaynak: Yusuf Örnek, Mektuplardaki Felsefe, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2020, s. 41.

İYİLİĞİN SIRADANLIĞI

Elif Sude ARSLAN

Ankara ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Lisesi

Düşünce tarihinde Hannah Arendt, 2. Dünya Savaşı’nın ortasında, Yahudi kökenli bir Alman vatandaşları olarak karşımıza çıkar. Nazilerin Yahudi soykırımına tanıklık etmiş ve dönemin çoğu filozofu gibi varoluşuna, özüne dönüp “kötülük problemi”ne odaklanan Arendt’i anlamak için öncelikle totalitarizm kavramını ve dönemin atmosferini incelemeliyiz.

2. Dünya Savaşı’nda Nazilerin toplama kamplarına şahitlik etmiş olan Arendt, bütün bu olana bir anlam verme çabası içindedir. Bu felsefi problemin temelini ise Nazilerin toplama kamplarını koymuştur. Arendt’in savına göre Naziler, sadece Yahudilere değil tüm insanlığa karşı suç işlemişlerdir. Arendt, “Kötülüğün Sıradanlığı” adlı kitabında, Nazilerin yaptıkları “kötülüklerin” farklı ve geleneksel kötülükler gibi olmadığını iddia etmiş, buna bir anlam verilemeyeceğini ve açıklanamayacağını belirtmiştir. Bu nedenle bu kötülükleri “radikal kötülük” olarak tanımlamıştır. Nazilerin yaptıklarının temelindeki kötülüğün kaynağına gittiğinde ise alıntıdaki argümanın temelini oluşturan “akıl yoksunluğu” veya bir başka deyişle “fikirsizlik” kavramına ulaşmıştır. Dünyaya vahşet getiren ideolojilerin hepsinin temelinde yer alan aşırı fanatizm, akıl yerine duyguların, hırsların insanı ele geçirmesinden doğmuştur. Arendt’e göre insanın seçme şansı vardır. İyiyi veya kötüyü, kendini eğitmeyi veya eğitmeme seçme şansı. Tıpkı Melville’in nihilist karakteri Katip Bartleby’in yapmamayı “tercih etmesi” gibi. Bu bağlamda insanın ne olacağı karanlık bir kadere değil, kendine bağlıdır. Zira o Nazi subayı, düşünmemeyi, sorgulamamayı seçmiş ve tüm bu “radikal kötülüklerin” bir parçası olmuştur. Tüm bu argümantasyonun temelini koyduğu akıl, “nous” pek çok düşünürü göre iyi kullanıldığı halde tanrının bir tezahürü, insanı tanrıya yaklaştıran, “hayvansallaştırmaktan” uzaklaştıran bir kavramdır.

Arendt’le yakın dönemlerde yaşamış olan Nietzsche’ye göre de ahlak insanın hayvani yanlarını ehliştirir. Gücü istemenin bir ifadesidir. Biyolojik gerçekleri bastırır. Bu noktada “kendiliğindenlik” kavramı bize yol gösterecektir. Kötülüğün sembolü olan Nazi kampları bir halkı imha etmeyi amaçlamakta, insan davranışının bir ifadesi olan kendiliğindenliği ortadan kaldırmayı görev edinmektedir. Arendt burada Pavlov’un köpeği örneğini kullanır. İnsan akıldan ve “kendiliğindenlikten” uzaklaştıkça

onu insan yapan özelliklerden de uzaklaşacaktır. Şunu eklemekte fayda var ki kendiliğindenlik kavramını sadece özgürlükle alakalı değil direkt olarak insan yaşamının temeliyle ilgilidir. Bizi kendiliğindenlikten uzaklaştıran şey ise totalitarizmdir. Totalitarizmin amacı, baskıcı bir rejim oluşturmaktan ziyade içinde insanların önemsiz ve de gereksiz olduğu bir sistem tesis etmektir. Bir diğer deyişle totalitarizm, kendiliğindenliğin ortadan kalkmasını sağlayan ve kötülük problemini doğurandır. Arendt’i daha iyi anlamak için totalitarizmin ve iktidarın hegemonik söyleminin ahlakı, moral ve amoral olanı nasıl etkilediği konusunun derinine inmemiz gerektiğine inanıyorum. Yazı boyunca her şeyin temelini koyduğumuz “akıl”ı belirleyen dile yöneldiğimiz takdirde, totalitarizmin bizi nasıl kendiliğindenlikten uzaklaştırdığını daha iyi kavrayacağız. Wittgenstein, genel bir dilin var olmadığını iddia eder ve “Oyun Kuramı”ndan bahseder. Dil, var olan mevcut evrende kurulan yapıdan ibarettir ve ancak “kurguda gerçektir”. Yine yapısalcı bir dilbilimci olan Saussure de, dilin toplumun yapısını ve kültürünü dolayısıyla ahlakını belirlediğini söyler. Dilin iktidarın taktiksel kullanımıyla birlikte aklımızda nasıl bir kurgu yarattığını anlamada başvurabileceğimiz son isim Lacan’dır. Dil, Lacan’ın deyimiyle “sembolik düzlemedir” ve asla reel düzlemlerle temas edemez. Kötülük de iyilik de sembolik bir üretimden başka bir şey değildir. Tamamen bir kurgudan ibarettir. Tıpkı Nazilerin “aryan ırk” ve “Yahudilerin yok edilmesi gerekliliği” kurgusu gibi. Günümüzden bir örnekle pekiştirmek gerekirse ne düşünmemiz gerektiğini ve neyin ahlaklı neyin ahlaksız olduğunu çokça belirleyen medyaya bakmamız yeterli olacaktır. “İnsansızlaştırma” bunun için iyi bir örnektir. Herhangi iki ülkenin savaşa girdiğini düşünelim. Tüm halkın zihninde “insan öldürmek kötüdür” düşüncesi yerleşmiştir. Fakat iktidar, özellikle yandaş medya organlarını kullanarak karşı tarafın insan değil “düşman” olduğunu anlatır. “On beş insan öldürüldü” dendiğine rastlayamazsınız. Savaş durumunda düşman ölmez, “etkisiz hale getirilir.” Ve bir anda “ahlak dışı” olarak varsaydığımız öldürme eylemi “haklı bir eylem”e dönüşür. Bu örnek bize iki şeyi kanıtlar. Birincisi, aklın ve dilin taktiksel kullanıldığı durumda moral ve amoral olanı nasıl belirlediğini; İkincisi ise Orwell’in yazdıklarının artık günümüzde nasıl yavaş yavaş kurgu olmaktan çıktığını. Bu koşullarda ahlak, iktidarın hegemonik söyleminin bir parçası olarak çıkar karşımıza. Kendiliğindenliği ortadan kaldırıp bize yeni normlar dayatan bir mekanizma olarak. Özellikle birkaç sene içinde adından çok söz ettireceğine inandığım Byung-Chul Han, Foucault’nun “biyo-iktidar” kavramının yerine “psiko-iktidar”dan bahseder. Bilinç dışımız ve arzularımız, neyi ahlaklı neyi ahlaksız bulacağımızın iktidarca belirlenip önümüze servis edildiğini savunur. Arendt de yaşadığı dönemde aynen iktidarın bu söyleminin bir

kurbanı olmuştur. Peki, yazı boyunca üzerinde durduğumuz tüm bu sorunsallardan bir çıkış noktası, bir son durak yok mudur?

Dikkat çekilmesi gereken en önemli nokta şudur: insan, iktidarın tüm dayatmalarından, ancak ve ancak kendi aklını kullanarak kurtulabilir, aydınlanabilir ve kaderini kendi ellerine alabilir. 20. yüzyıl nereden bakarsanız bakın, aşırılıkların, deliliklerin, anlamsızlığın çağıdır. Nietzsche'nin elindeki çekiç, Sisifos'un taşıdığı o devasa kaya ve de kötülüğün sıradanlığı, günün sonunda aynı özden doğmuştur. Bu bağlamda 20. yüzyılda insanın iki büyük dünya savaşından sonra kendini varoluşçuluğa adanması elbette ki tesadüfi değildir. Şahit olduğu vahşi katliamların ardından ahlaka olan inancını yiten insan, ahlak üzerine konuşmayı bırakmıştır. Güvendiği

kaynaklandığını desteklemektedir. Fakat vardıkları çıkış noktaları Arendt ile zıt olan isimlerden de bahsedilebilir. Bir nihilist olan Nietzsche Arendt'in bahsettiği kötülük probleminde şöyle bir çıkış noktası getirmiştir: Nietzsche'ye göre varlık, hedefi olmayan bir "oluştur" ve oluşun akışı sonsuz bir biçimde devam eder. Buna da "bengi dönüş" adını verir. İnsan bu bengi dönüşte karşısına çıkan hiçbir şeyi "iyi" veya "kötü" olarak nitelendirmemeli, iyinin ve kötünün ötesine geçmelidir. Bu nokta, bizi bir diğer Nietzsche kavramı olan "amor fati"yi düşündürmeye götürür. İyinin ve kötünün ötesindeki insan hayatta karşılaştığı olaylara bir "öz" yüklemekten vazgeçer ve kaderini sevmeyi öğrenir.

Ben, kişisel ilhamımı Rousseau'nun "soylu vahşi" kavramından alıyorum. İlkel insanlar dendiği anda

devlet adamları, kan ve vahşet dışında hiçbir şey getirmediği için siyaset üzerine de düşünmeyi bırakmış olan insan, kendi varoluşuyla baş başa kalmıştır. Arendt'i anlamada son durağımız Arendt'in dönemdaşları olan varoluşçulardır. Varoluşçuluğun temelinde oldukça bireysel, oldukça özcü bir yaklaşım olduğu söylenebilir. Her filozof, çağının deliliğiyle farklı bir biçimde mücadele etmiştir. Sartre, Tanrı'nın bizi terk ettiğini ve insanın yaptığı her davranışından sorumlu olduğunu söyleyerek Arendt'in fatalizmi reddeden görüşünü desteklemiştir. Sartre ile ilgili değinilmesi gereken bir diğer önemli nokta felsefesinin, özüne insanı alması ve insan ne koşullarda olursa olsun kendisi ile yüzleştiğinde bireyin kendini tanımlayacağını ve birçok farklı yol içinde kendisine uygun olanı seçmede tamamen özgür ve de "sorumlu" olduğunu iddia etmesidir. Sartre'ın bu görüşü açık bir şekilde yazının başında temellendirdiğimiz Arendt'in kötülüğün kaynağının "akıl yoksunluğundan" bir diğer deyişle "düşünmemekten"

biz "modern" olanların zihninde canlanan görüntü direkt olarak eli sopalı, ilkel barbarlardır. Fakat doğa durumunda, Totalitarizmin varolmadığı "dil öncesi dönemde" ahlak, etik gibi kavramlar, henüz insan hayatında yoktur zira doğa durumundaki insanın herhangi bir norma ihtiyacı yoktur. Anarşizm de benzer şekilde insanın doğasının iyi olduğunu, işin içine kurum, iktidar ilişkisi girdiği anda bozulmaya uğradığını savunur. Toplum, kendi varlığını devam ettirebilmek için her şeyi yok eden bir mekanizma, akılcı görünüp akılsallıktan en uzak olan kavram aslında. Bu noktada insan iktidarın değil, kendi aklını kullanarak ipleri eline almalı, yazımda vurgulanan "kendiliğindenlik" halinde hayatını sürdürmelidir. Böyle devam ettikçe sıradan olan radikal kötülüklerden ziyade iyilikler olacaktır.

***Türkiye Felsefe Kurumu Derneği Başkanı Prof. Dr. İoanna Kuçuradi 25. Felsefe Olimpiyatlarında dereceye giren öğrencilerimize ödülleri takdim etti**

ÇILGIN ORMAN

Ela DURSUN 9/G

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde Pali isimli bir kuş varmış. Pali şehirde yaşarmış. Bir süre sonra şehirde yaşamak çok zorlaşmış Pali, artık başka bir yere gitmek istemiş; fakat gidebileceği bir yer yokmuş. Uçarken bir kargaya rastlamış, kargaya buralardan gitmek istediğini anlatmış. Karga da onun bu sorununu çözebileceğini söylemiş ve bir ormana gitmişler. Bu ormanda arslanlar, kaplanlar, zürafalar, zebralar, yılanlar, taşanlar ve sincaplar varmış. Pali korkmuş, karga ise ona korkulacak bir şey olmadığını söylemiş ve orman kralının yanına gitmişler. Pali, orman kralını görünce çok şaşırılmış ve gülmüş. Çünkü orman kralı sincapmış ve Pali'nin gülmesiyle orman kralı ona sormuş neden gülüyorsun? diye. Pali ise: "Siz nasıl ormanlar kral oldunuz, hep aslan olur."

demiş. Bunun üzerine orman kralı ona şöyle bir cevap vermiş: "Bizim ormanımızda dostluk ve güven vardır, bu yüzden burada güçlü olan değil; zeki olan, kral olur." Pali, şaşırılmış ve mutlu olmuş. Çünkü şehirde ve önceden gittiği ormanlarda hep güç öndeymiş ve

kral, Pali'ye OGS'ye girmeden bu ormanda kalamayacağını belirtmiş. Pali şaşırılmış ve OGS'nin ne olduğunu sormuş. Kral başlamış anlatmaya. OGS, Ormana Giriş Sınavı'dır, bu sınav da senin ormandaki tehlikelere karşı kendini koruyabilmen içindir. Başarılı olmazsan maalesef bu ormanda kalamazsın. Pali yutkunmuş ve başaracağım, demiş. Baykuş sınavın aşamalarını anlatmış. Sınav; kaçma, ikna etme, saklanma aşamalarından oluşuyormuş. Tabi ki Pali biraz korkuyormuş, ama başka çaresi yokmuş ve başlamış hazırlıklara. Sorusu olan var mı, demiş baykuş. Pali atlamış soruya. Kimden saklanacağız, kimi ikna edip kimden kaçacağız? Baykuş cevap vermiş: avcı ve diğer ormanlardan gelen hayvanlardan... Baykuş: "İlk aşama kaçmayı temsil eder ve bu aşamada tavşan ile beraber yarışacaksın. Çıkış noktasından varış noktasına kadar tavşandan önce gelirsen bu aşmayı kazanırsın ve uçmak yok." demiş. Yarış başlamış. Tavşan öne geçmiş, daha sonra Pali öne geçmiş; ama tavşan Pali kazanmasın diye onu eliyle itmiş ve Pali yere düşmüş. Tavşan da yarışı kazanmış. Pali çok sinirlenmiş. Tavşan şöyle söylemiş: "Tebrikler dostum, hiç fena yarışmadın. Bu sözün üzerine Pali çok sinirlenmiş ve cevap vermiş: Ama bu benim sınavım sen kaybetsen ne olur, kazansan ne olur? Tavşan: Tavşan içgüdüğü dostum, senin

gibi zayıf bir rakibe yenilemezdim. Jüri üyeleri zebra, karga ve yılanmış. Pali'yi değerlendirmişler ve zebra sonucu söylemiş: Bir kuşa göre gayet iyi bir performans gösterdin, ama bu yarışı kaybettin. Üzgünüm, bu ormanda kalamazsın. Pali, tavşanın kendisini iterek hile yaptığını söylemiş. Yılan: "Peşinden koşan bir avcı da olabilir. Yani bence de bu ormanda kalamazsın." demiş. Bilge baykuş: "Orman olimpiyatlarına katılabilecek kadar başarılısın, ama tehlike anında daha iyi olmalısın. Bu yüzden ormanda kalamazsın." demiş. Ve sunucu baykuş açıklamış. İlk aşama olan kaçma aşamasında jüri üyelerinin ortak kararıyla Pali başarısız olmuştur, ikinci aşama saklanma aşamasıdır ve bu aşamada kaplumbağa ile yarışacaksın. Pali'ye gözlerini kapat ve 10 a kadar say, demiş. Pali gözlerini kapatmış ve saymaya başlamış. Kaplumbağa çalılar arkasına saklanmış ve

Pali kaplumbağayı bulamamış. Sunucu baykuş, üzülmeye bu aşamanın amacı bulmak değil; saklanmak, demiş. Şimdi kaplumbağa Gözlerini kapatıp 10'a kadar sayacak ve sen saklanacaksın. Pali saklanmış. Kaplumbağa, Pali'yi aramış; fakat hiçbir yerde bulamamış. Pali bu aşamayı başarılı geçmiştir. Sıra gelmiş

üçüncü aşamaya. Bu aşama şaşırtma aşamasıdır. Bu aşamada maymun ile yarışacakmış Pali. Yeniden yarış başlamış. Maymun, Pali'yi kovalamaya başlamış. Maymunun Pali'yi yakalamaması için şaşırtma aşaması olduğu için Pali, maymunu şaşırtmak için: "Bu ağaçtaki muzlar ne kadar da güzel görünüyor." demiş. Maymun hemen Pali'yi bırakıp muz aramaya başlamış ve Pali bu aşamayı da başarı ile geçmiştir. Sıra gelmiş son aşamaya. Bu aşama aslanın Pali'yi yememesi için ikna etme aşamasıdır ve Pali bu aşamayı geçerse ormanda kalmaya hak kazanacak; fakat geçemezse bu ormanda kalamayacak. Arslan, Pali'yi köşeye sıkıştırmış. Pali çok korkuyormuş ve aklına hiç ikna edici şeyler gelmiyormuş. Kral, Pali'ye: "Birini ikna etmek için ilk cümleyi çok doğru seçmek gerekir." demiş. Pali, birden üstüne gelince aklına bir şey gelmedi." demiş. Arslan onu korkutmaya başlamış. Pali, bunun şaka olduğunu anlamış; ama bu aşamayı geçememiş. Ve karar jüri üyelerine kalmış. Kral sonucu açıklamak için ayağa kalkmış ve şunları söylemiş: Pali, sen zayıf bedenine rağmen çabaladın ve vazgeçmedin korksan da yorulsan da vazgeçemediğin için seni tebrik ediyorum. Sen hem çabaladın hem de zayıf bedenine rağmen kendine güvendin ve bunun sonucunda zekân galip geldi. Bu yüzden bu ormanda kalabilirsin.

SONSUZLUK FELSEFESİ
Yasin ÇOBAN
Matematik Öğretmeni

Sonsuzluk, düşünce tarihi boyunca her zaman gizemini koruyan, kavranması ve açıklanması zor bir kavram olmuştur. Sonsuzun ne olduğu konusunda ortak bir fikir oluşmasa bile, sonsuzun ne olmadığı hakkında bir hüküm verebiliriz. Sonlu olan sonsuz olamaz. Bir matematikçi için sonsuz bir küme olabilir. Doğal sayılar ve Tam Sayılar kümesinin sonsuz olduğu kavramlarını biliyoruz.

Pisagor (M.Ö. 570-495)

Sonsuzluk kavramı ilk olarak Antik Yunan'da Thales'in kurmuş olduğu İyonya Miletos Okulu tarafından kullanılmıştır. Fakat bu kavram matematiksel olarak değil de daha çok evreni anlamak adına, var-

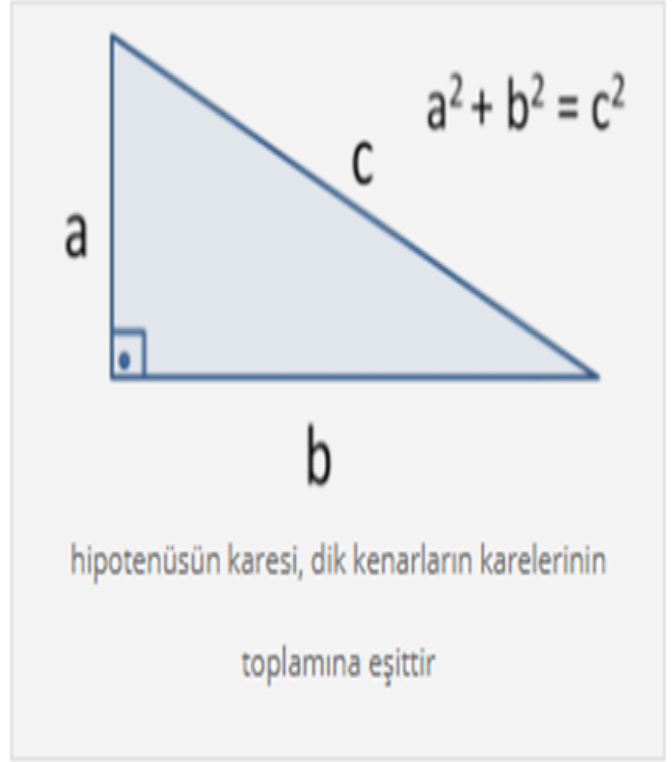

lığın özünü tanımlamak için kullanılmıştır. Pisagorcular ise, evrendeki her şeyin doğal sayılarla veya doğal sayıların ilişkileriyle ifade olunabileceğini iddia eden bir görüş üzerinde durmuşlardır. Bu görüşe göre evren, doğal sayıların kuralları çerçevesinde anlaşılır bir şekilde çalışmaktadır. Pisagorculara göre evrendeki düzen adeta doğal sayıların bir dansıdır. Ancak Pisagorculuk felsefesinin sonunu yine Pisagorcular getirmiştir.

Pisagor Teoremine göre, bir dik üçgende hipotenüs

uzunluğunun karesi, diğer iki kenarın uzunluğunun kareleri toplamına eşittir.

Dik kenar uzunlukları 1 birim olan bir dik üçgen alındığında hipotenüs uzunluğunun $\sqrt{2}$ olduğu gö-

rılmıştır ve bu uzunluğun herhangi iki doğal sayının oranı olarak yazılamadığı da görülmüştür.

Yani, $\sqrt{2}$ kesirli bir sayı değildir. Yani, günümüz matematik terminolojisiyle rasyonel sayı değildir.

Akılcı değildir. $\sqrt{2}$ irrasyonel bir sayıdır. İrrasyonel akla ve mantığa uygun olmayan demektir.

Pisagorculara göre, doğal sayılar ve doğal sayıların birbiriyle oranlarının akılsal bir yönü vardır. Buna uymayan varlıklar ise anlaşılmazdır. Akılsal değildir. Antik Yunanlılar geometrik uzunlukları birer doğal sayı olarak almamışlardır. Doğal Sayılar, teklik çiftlik asallık gibi özellikleri barındıran niceliklerdir. Geometrik uzunlukların böyle özellikleri yoktur. Bu yüzden Antik Yunanlılar aritmetik ile geometriyi ayrı tutmuşlardır. İşte, bu noktada Aritmetikteki ayrıklık ile geometrideki süreklilik arasındaki fark sonluluk ve sonsuzluk arasındaki ilişkiye tesir etmiştir.

Antik düşünce tarihinde, sonsuzluk meselesiyle ilgili adı anılan bir diğer önemli düşünür ise Elea'lı Zenon'dur. Kendi adıyla anılan Zenon Paradoksunun araştırmasını ise okuyuculara bırakıyorum.

HALİT ÖZPİRİNÇ ANADOLU LİSESİ AB PROJELERİ

2019-2021 YILINDA TÜRKİYEDE AVRUPA BİRLİĞİ PROJESİ EN FAZLA KABUL EDİLEN OKUL OLARAK BAŞARIMIZA BAŞARI KATTIK

“SWORD“

Silent Words Of Refugees Do.
“MÜLTECİLERİN SESSİZ SÖZLERİ”

ERASMUS + ANA EYLEM 2 (KA201) İYİ UYGULAMALARIN DEĞİŞİKLİĞİNE
YÖNELİK - OKUL EĞİTİMİ STRATEJİK ORTAKLIK PROJESİ

KOORDİNATÖR: HALİT ÖZPİRİNÇ ANADOLU LİSESİ TURKEY

ORTAKLAR:

1- INSPECTORATUL SCOLAR JUDETEAN BRAILA	ROMANİA
2- AGRUPAMENTO DE ESCOLASE DE SÃO JOÃO DA TALHA	PORTUGAL
3- LICEO SCIENTIFICO "GALILEO GALILEI"	ITALY
4- GO! ATHENEUM CENTRUM OOSTENDE	BELGIUM
5- INSTITUT RAMON DE LA TORRE	SPAIN

SWORD projemiz ile Mültecilerin entegrasyonu için toplam 16 öğretmenimiz ve 8 öğrencimiz yurt dışında inceleme yaparak çalışmalar yürüteceklerdir. Yurt dışından misafirlerimizi ağırlayacak. Ülkemizde ortak çalışma ve değerlendirmelerde bulunacaktır.

“SAC' Ados ! “

Diversité des Approches diversité des Outils pour Combattre le
Décrochage Scolaire

“Yaklaşımların çeşitliliği, çeşitli Stall ile Mücadele için Araçlar”
ERASMUS + ANA EYLEM 2 (KA201) İYİ UYGULAMALARIN DEĞİŞİKLİĞİNE YÖNELİK -
OKUL EĞİTİMİ STRATEJİK ORTAKLIK PROJESİ

KOORDİNATÖR: INSPECTORATUL SCOLAR JUDETEAN BRAILA ROMANİA

ORTAKLAR:

1 HALİT ÖZPİRİNÇ ANADOLU LİSESİ	TÜRKİYE
2- AGRUPAMENTO DE ESCOLAS DAMIÃO DE GOES -ALENQUER	PORTUGAL
3- INSTITUTO COMPRENSIVO STATALE RITA LEVİ MONTALCINI	ITALIE
4- X PLUS	BELGIQUE

SAC' Ados ! Projemiz ile “Yaklaşımların çeşitliliği, çeşitliliği Stall ile Mücadele için Araçlar” için toplam 12 öğretmenimiz yurt dışında inceleme yaparak çalışmalar yürüteceklerdir. Yurt dışından misafirlerimizi ağırlayacak. Ülkemizde ortak çalışma ve değerlendirmelerde bulunacaktır.

5 AB PROJESİ
24 ORTAK
63 ÖĞRETMENİMİZ
63 ÖĞRENCİMİZ
YURT DIŞINDA EĞİTİM VE İNCELEMELERDE BULUNACAĞI ÇALIŞMALAR
GURURLUYUZ.....

“STORM”

Silent Words Of Refugees Do.
"Akıllı Gençler, Tek Hazır Görev."
ERASMUS + ANA EYLEM 2 (KA201) İYİ UYGULAMALARIN DEĞİŞİKLİĞİNE
YÖNELİK - OKUL EĞİTİMİ STRATEJİK ORTAKLIK PROJESİ

KOORDİNATÖR: HALİT ÖZPİRİNÇ ANADOLU LİSESİ TURKEY

ORTAKLAR:

1- MÓÐURMÁL - SAMTÖK UM TVÍTYNGI	ICELAND
2-KARL-VON-CLOSEN-GYMNASIUM EGGENFELDEN	GERMANY
3- INSPECTORATUL SCOLAR JUDETEAN BRAILA	ROMANIA
4- ESCOLA 1,2,3 BARTOLOMEU PERESTRELO	PORTUGAL
5- ELPIS ASSOCIATION	SWEDEN

STORM projemiz ile Akıllı şehirler için toplam 15 öğretmenimiz ve 10 öğrencimiz yurt dışında inceleme yaparak çalışmalar yürüteceklerdir. Yurt dışından misafirlerimizi ağırlayacak. Ülkemizde ortak çalışma ve değerlendirmelerde bulunulacaktır.

“LUNNI”

"Birleşelim! Doğa - Ulusal Kimlik – Uluslararası Miras"
ERASMUS + ANA EYLEM 2 (KA229) İYİ UYGULAMALARIN DEĞİŞİKLİĞİNE
YÖNELİK - OKUL EĞİTİMİ STRATEJİK ORTAKLIK PROJESİ

KOORDİNATÖR: CHRISTIAN-GOTTFRIED-EHRENBERG- GYMNASIUM GERMANY

ORTAKLAR:

1- HALİT ÖZPİRİNÇ ANADOLU LİSESİ	TÜRKİYE
2- SREDNJA SOLA CRNOMELJ	SLOVENIA
3- ISTITUTO DI ISTRUZIONE SECONDARIA SUPERIORE "DE ROGATIS- FIORITTO"	ITALY
4- ESCOLA 1,2,3 BARTOLOMEU PERESTRELO	PORTUGAL

“LUNNI” projemiz ile doğa için toplam 10 öğretmenimiz ve 20 öğrencimiz yurt dışında inceleme yaparak çalışmalar yürüteceklerdir. Yurt dışından misafirlerimizi ağırlayacak. Ülkemizde ortak çalışma ve değerlendirmelerde bulunulacaktır.

“TGAL”

"Küresel Harekete Sahip Yerel Düşünün"
ERASMUS + ANA EYLEM 2 (KA229)
İYİ UYGULAMALARIN DEĞİŞİKLİĞİNE YÖNELİK - OKUL EĞİTİMİ STRATEJİK
ORTAKLIK PROJESİ

KOORDİNATÖR: LUDWIGSGYMNASIUM STRAUBING GERMANY

ORTAKLAR:

1- INSPECTORATUL SCOLAR JUDETEAN BRAILA	ROMANIA
2- HALİT ÖZPİRİNÇ ANADOLU LİSESİ	TÜRKİYE
3- LAZDIJU R. VEISIEJU SIGITO GEDOS GIMNAZIJA	LITHUANIA
4- AGRUPAMENTO DE ESCOLAS DE SÃO JOÃO DA TALHA	PORTUGAL
5- SOTKAMON LUKIO	FINLAND
6- VALİ KADIR UYSAL ORTAOKULU	TURKEY

“TGAL” projemiz ile doğa için toplam 10 öğretmenimiz ve 25 öğrencimiz yurt dışında inceleme yaparak çalışmalar yürüteceklerdir. Yurt dışından misafirlerimizi ağırlayacak. Ülkemizde ortak çalışma ve değerlendirmelerde bulunulacaktır.

AYLA ERDOĞ ÇETİN

1995 yılında 9 Eylül Üniversitesi Resim Ana Sanat dalından mezun olarak sanat yolculuğuna başladı. 26 yıllık bu yolculukta kişisel sergiler yanı sıra karma resim sergileri, etkinlikler, yarışma, workshoplar gibi birçok faaliyette kendini ve sanatını ifade etme fırsatı buldu.

Geçmiş, şimdiki zaman ve gelecek yaptığı tablolarında kendisini bütünleyen bir duygu. 26 yıllık sanat hayatı ona diyalektiğin de temeli olan "Değişmeyen tek şey değişim" olduğunu tekrar tekrar hatırlattı. Figüratif olarak başladığı sanat yolculuğu, içindeki imgesel devinim ile birlikte yörgularak, kendisini soyut perspektifte soluklanmasını sağladı.

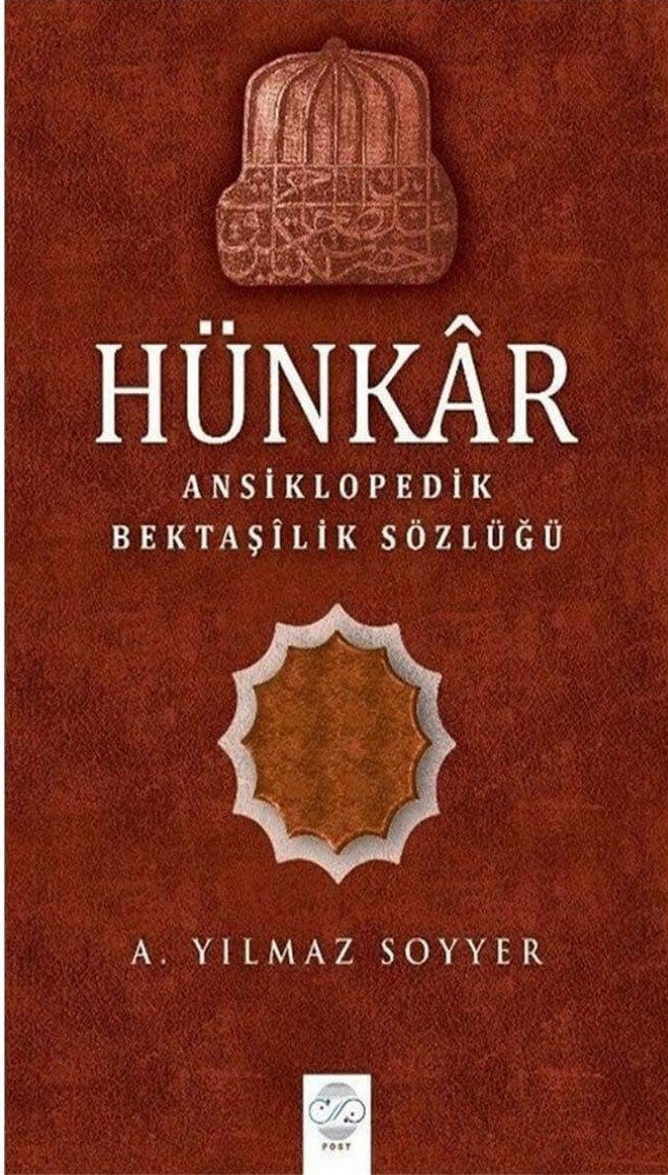
Renklerin leke ile bütünlük ilişkisini figüratif kaygılarının önünü geçerek şuan ki tarzını oluşturdu. Heraklitos'un sözü onun sanat mottosu oldu; "Aynı nehirde iki defa yıkanılmaz. Heraklitos'a göre evrende hiç bir nesne, nesnelerin hiç bir özelliği yoktur ki

değişmeden kalsın. Bu nedenle resim yapmaya başladığım her an ben aynı ben değilim. Paletimdeki renkler, fırça tuşları simgeler, imgeler, spatul darbeleri sürekli değişir." diyerek kendisini anlatmaktadır.

Her çalışmaya başlarken hissettiği heyecan var olmanın ve üretimin dışavuran bir coşkusu olmuş. Bu coşku, kendi içindeki "beni" de farklı serüvenlere sürükler. "Resimlerimi yaparken yaşadığım heyecan ve duyumsama dizelerime de naif hali ile yansır." demektedir.

Halen Halit Özpirinç Anadolu Lisesinde Görsel Sanatlar öğretmeni olarak çalışmakta. Öğrencilerine, derslerde yapmış olduğu workshoplarla, coşku, sanat ve estetik kaygı düşüncesini aktarmaya çalışıyor. Aktif sanat hayatına da aynı estetik kaygı ve felsefe ile devam etmektedir.

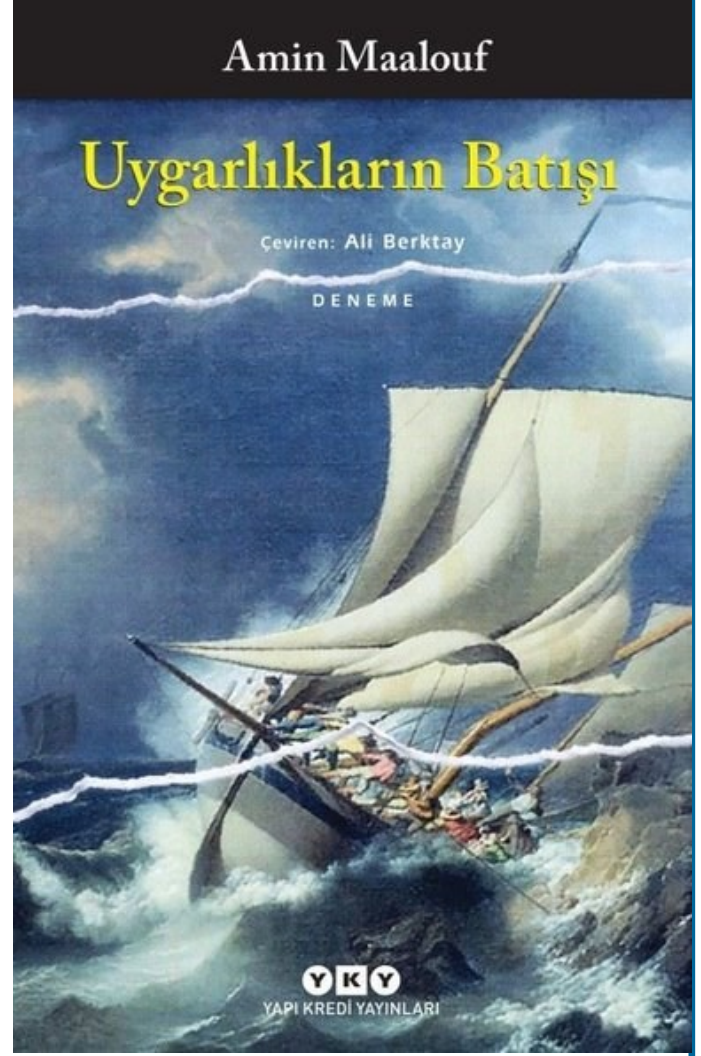
KİTAP TANITIMI.....

Yılmaz SOYYER, doktora başladığı 1989 yılından beri Bektaşilik çalışmaktadır. 19. Yüzyılda Bektaşilik ve Şu Bizim Bektaşiler adlı iki ilmi çalışması; Çerağlar Uyanırken, Semah Aşka Doğrudur ve Mevlevi isimli romanlarıyla “Çifte Vav’ın İzinde” adlı bir şiir kitabı bulunan yazar, 30 senelik çalışma ve tecrübesine dayanarak Hünkâr adını verdiği ansiklopedik sözlüğü hazırlamıştır.

Bu sözlük, tarihî ve yaşamakta olan Bektaşilikle ilgili bir kavramlar, şahıslar, kullanılan malzeme ve dergâhlar kitabıdır. Eser, hem bu konuyu çalışmaya başlayacak gençler için rehber, hem de Bektaşiliği merak edip öğrenmek isteyenler için bir ilk elden bilgi kaynağıdır.

Çalışma, eskilerin tabiriyle “efradını câmî ağıyârını mânî” yâni sadece kapsaması gerekenleri ihtiva edecek şekilde hazırlanmıştır.

Uygarlıkların Batışı, doğup büyüdüğü Lübnan’ın çok kültürlülüğünden beslenen ve bunun önemini her zaman dile getiren Amin Maalouf’un Ölümcül Kimlikler ve Çivisi Çıkmış Dünya ile başladığı düşünce serüveninde en karamsar durak. Buzdağını gördüğü halde ilerlemeye devam eden insanlık gemisi için bir taziye.

Her ne kadar hâlâ süper güç olarak anılsa da ahlaki inandırıcılığını kaybetmekte olan Amerika; çağımızın en umut verici projelerinden biri olarak sınırları kaldırmayı amaçlayan, ancak bugün parçalanmanın eşiğine gelmiş Avrupa Birliği; umutsuzluğa kapılmış ve herkesin kendisinden nefret ettiği yanılısaması içinde dünyaya sırt çeviren Arap-Müslüman âlemi; yeni süper güç olma yolunda silahlanma da dahil her alanda büyük adımlarla birbirleriyle yarışan Çin, Hindistan, Rusya...

Ve çağımızın yaşadığı muazzam teknolojik ilerlemenin büyüğüne saklanmış iklim felaketleri, etnik düşmanlıklar, kaybolmuş özgürlük hayali ve pusulasını yitirmiş insanlık.

MEZUNLARDAN

HALİT ÖZPİRİNÇ LİSESİN'DEN AFRİKA'YA UZANAN YOLCULUK.

OZAN ERGÜN

Sen yapamazsın! Yolda başına bir şey gelmesin? Oraya gidip de ne yapacaksın? İyi de senin paran yok! Herkesin bulunduğu orta nokta ise "sakın ölme" oldu.

Hayallerim bu sorular arasında boğulmak üzereydi. Ya yüzmeye çalışıp hayallerimi gerçekleştirecektim ya da bütün bu söylenenlere boyun eğecek hayallerimden vazgeçip sıradanlaşacaktım. Hadi o zaman hikâyeyi biraz başa saralım.

Mezun olmanın bile başarılı sayılacağı bir dönemde

2012 yılında Halit Özpırınç Lisesinden mezun oldum. Daha sonra Afyon Kocatepe Üniversitesi Maliye Bölümünü kazandım. Üniversiteye başladıktan çok kısa bir süre sonra küçük küçük seyahat etmeye başladım.

Küçük küçük başladığım seyahatler zaman geçtikçe büyümeye ve birkaç hafta sürmeye başladı. Artık yolda yaşamaya başlamış evimi çantamda taşımayı öğrenmiştim. Otostop çekiyor, çadırda kalıyordum ve zaman geçtikçe seyahat virüsü bütün bedenime yayılıyordu. Yolda yaşadıklarım, anılarım, maceralarım beni daha da güçlendiriyor ve bir sonraki seyahate hazırlıyordu. Yurt içinde Karadeniz, Akdeniz Güneydoğu derken neredeyse tüm ülkeyi otostop çekerek gezmiştim. Artık daha büyük hayaller, daha uzun yollar istiyordum. Bu arzu ile ilk yurt dışı seyahatimi İran'a gerçekleştirdim. Afyon Karahisar'dan başlayıp Adana, Antep, Urfa, Van'ı gezerek Ağrı Doğubayazıt Gürbulak sınır kapısından İran'a giriş yaptım. Otostop ile yaklaşık 2 ay süren seyahat-

timde İran'da Tebriz, İsfahan ve Tahran şehirlerini gezdim. Kafamda birçok soru işareti ve tedirginlik ile gittiğim İran bütün önyargılarımı kırıp bütün misafirperverliği ile karşıladı beni. Hiçbir ücret istemeden beni evinde misafir eden İranlılar, izledikleri Türk dizileri, Türk müziklerini görünce bir kez daha bizleri ne kadar sevdiklerini anladım. Hayatım boyunca unutamayacak güzel insanlar ile tanışıp yeni anılar biriktirdim.

Türkiye'ye döndükten yaklaşık 5-6 ay sonra seyahat virüsünün vücudumu tamamen ele geçirdiğini fark ettim ve İran gezimden sonra, gelen cesaret ile yeni seyahatler planlamam gerektiğini fark ettim. 1 yıl

sonra ise Bosna Hersek, Arnavutluk, Makedonya, Karadağ, Kosova ve Sırbistan'dan oluşan 6 Balkan ülkesini yine otostop ile yaklaşık 70 günde gezdim. Türkiye'ye döndükten 1 yıl sonra özel bir proje ile Ortadoğu'ya gittim. Bir ay boyunca İsrail Filistin ve Kudüs de bulundum. Türkiye döndükten çok kısa bir süre sonra ise TİKA'nın Tecrübe Paylaşım programı ile Afrika'ya gittim. Dünyanın en yoksul ülkesi olan Nijer'de Gönüllülük faaliyetlerinde bulundum. Kimi zaman öğretmen kimi zaman aşçı oldum. Batı Afrika'da sayıları 600'lere kadar düşen zürafalara doğal yaşam alanı oluşturmak için çalışmalar yapan ekipte görev aldım. İlk defa kendimi hiç düşünmeden sadece başkalarının mutluluğu için çalışıyor ve yıllardır hayalini kurduğum hayatı yaşıyordum.

Evet, yaptım ve öldürülmedim! Başıma hiç bir şey de gelmedi ve bütün bunlar için de kimseye para vermedim ve kimse benden para istemedi. Karşıma çıkan onca engele ve olumsuz yorumlara rağmen hayal kurmaktan ve hayalim için çalışmaktan hiç bir zaman vazgeçmedim.

FELSEFE KULÜBÜ ETKİNLİKLERİ

Felsefe Kulübü olarak “Bir Derste, Bir Nefes Felsefe” etkinliği düzenledik. Bektaşilik alanında çalışan ve pek çok esere imza atan Sayın Doç. Dr. Ahmet Yılmaz SOYYER öğrencilerimize Hünkar Hacı Bektaş Veli’yi anlattı.

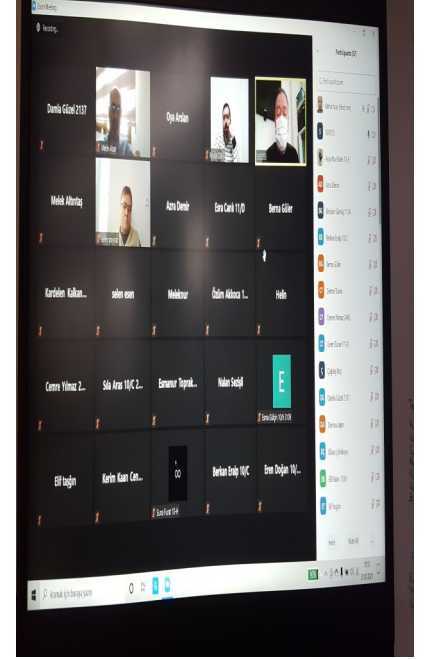
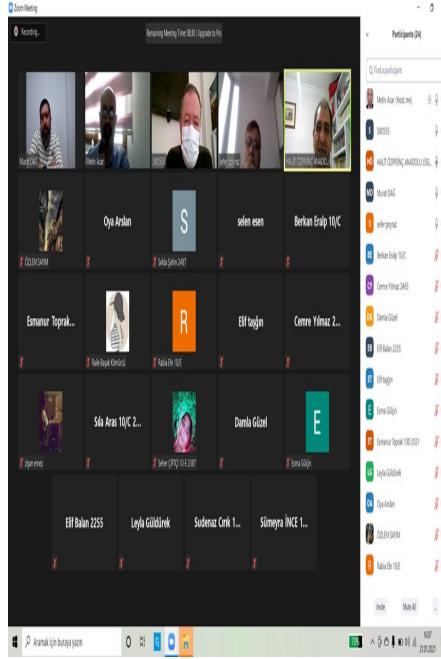
SÖYLEŞİ
DOÇ. DR. AHMET YILMAZ SOYYER
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ

"HÜNKAR HACI BEKTAŞ VELİ KİMDİR?"

UNESCO 2021 yılı için Türkiye'nin önerisi Azerbaycan, İran, Kuzey Makedonya ve Romanya'nın desteğiyle "Hacı Bektaş Veli'nin vefatının 750. Yılı Dönümü" olması nedeniyle anma yılı olarak ilan etmiştir. Biz de Hünkarı anlamak, anmak ve tanıtmak için "Bir Derste, Bir Nefes Felsefe" etkinliğinde bir araya geliyoruz.

TARİH: 21/01/2021
SAAT: 15:00-16:00
ZOOM: Meeting ID: 553 326 3174 Passcode: 580555
DÜZENLEYEN:
HALİT ÖZPİRİNÇ ANADOLU LİSESİ FELSEFE KULÜBÜ

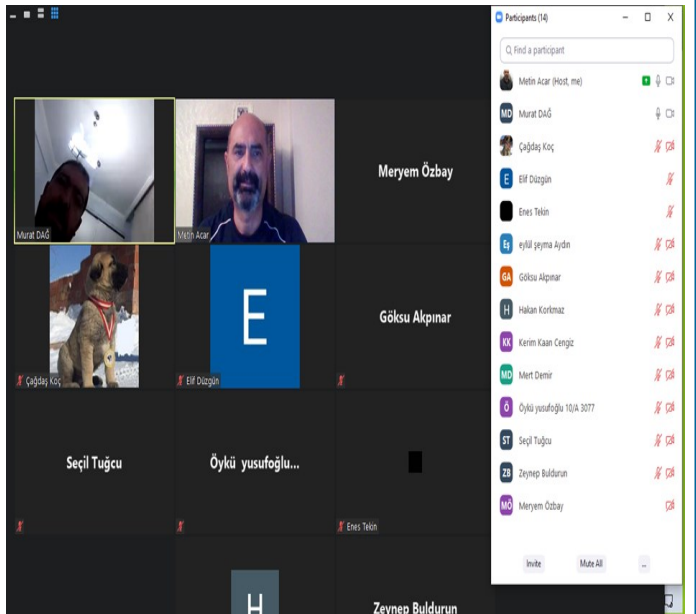

Halit Özpırınç Anadolu Lisesi Felsefe Kulübü faaliyetleri ve dijital dergi çalışmaları için toplantılar yaparak bir araya geliyoruz. Pandemi sürecinde okulumuz öğrencileri arasında farkındalık oluşturarak düşünen, yazan böylece üretimde bulunmak isteyenlere e dergiyle olanaklarıyla farkındalık oluşturmak amacıyla yola çıkmıştık. Sevinçle sizlerle paylaşmak isteriz ki dijital dergimiz “Küçük Baykuşlar”, Ocak ayında yayımladığımız ilk sayıda, 1000’den fazla okumayla hepimizi gururlandırdı.

Ölümünün 750. yılı olması nedeniyle UNESCO tarafından anma yılı olarak kabul edilen Hacı Bektaş Veli’yi tanıtmak için 2. sayıyı çıkartmaya karar verdik. Önce Hünkarı Hacı Bektaş Veli Kimdir? Başlıklı Sayın Doç. Dr. Ahmet Yılmaz SOYYER hocamızla söyleşi düzenledik. Daha sonra konu başlıkları belirleyerek okulumuz öğrencilerine çalışmalar yapmaları için çağrıda bulunduk. 60 kadar çalışma yazı kurulu verildi. Tüm çalışmaları maalesef yer sorunu nedeniyle yayımlayamadık. Akademisyenlerden gelen makaleler ve okulumuz öğretmenlerinin yazılarıyla zenginleşen dergimiz birbirinden güzel ve değerli yazılarıyla okura sunuldu.

Bilindiği gibi 2021 yılı, Türk dili ve kültürünün en önemli şahsiyetlerinden Yunus Emre'nin vefatının 700. yıl dönümü olması münasebetiyle UNESCO tarafından anma ve kutlama yıl dönümleri arasına alındı. Bundan dolayı Küçük Baykuşların 3. sayısında Yunus Emre’yi geniş bir çerçevede sizlere tanıtarak anmaya karar verdik. Mayıs ayında çıkartmayı planladığımız yayın için şimdiden hazırlıklara başlıyoruz.

Mart ve Nisan ayları için akademisyenlerle söyleşi programları yaptık. Okulumuz öğrencilerine akademik anlamda destek olacak bu söyleşilerle, felsefeyi derinleştirerek; anlayan, üreten, tartışan ve konuşan bir ortam oluşturmaya çalışacağız.

EDEP YA HUU

ELINE

DILINE

BELINE

SAHIP

OL

UNESCO HACI BEKTAŞ VELİ YILI

